

Стенографски дневник

НА

4. заседание

Неделя, 20 август 1944 г.

Открито в 15 ч. 25 м.

Председателствувал подпредседателят д-р Петър Кьосеианов

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Съобщения:			
Отпуски	59	Ществуващи длъжности, съгласно чл. 132 от закона за събиране на преките данъци. (Приемане)	64
Законопроект	59	8. За уреждане на служебното положение на учителите по телесно възпитание: Андрей Александров Степанов — гр. София, Валери Валерианович Шарамович — гр. Ямбол, Ростислав Константинов Самус — гр. Горна Джумая. (Приемане)	66
Дневен ред:		9. За одобрение 11. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 февруари 1944 г., протокол № 34, обнародвано в «Държавен вестник», брой 36, от 16 февруари 1944 г., относно продажбата на конфискуваните дървени строителни материали, дърва за горене и дървени въглища. (Приемане)	66
Проекторешения:		10. За одобрение на 7. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 12 май 1944 г., протокол № 104, с което се одобрява, сумите по фондовата сметка «Подпомагане на пострадали лозари и овощари от перноспора, градушка и други природни стихии» да се използват за подобрение на лозарството, винарството и овощарството. (Приемане)	66
1. За одобрение постановленията на Министерския съвет: 31., от 28 април 1944 г., протокол № 93, 3., от 23 май 1944 г., протокол № 112, и 7., от 30 май 1944 г., протокол № 114 — относно изразходването на някои кредити. (Приемане)	59	11. За одобрение на 10. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 май 1944 г., протокол № 90, с което се одобрява приключването и погасяването на заема, сключен от Министерството на земеделието и държавните имоти при Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 10.000.000 лв. за закупуване на полски непокрити имоти и постройка на сгради за нуждите на средното земеделско училище в гр. Плевен. (Приемане)	67
2. За одобрение 51. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 27 юни 1944 г., протокол № 131, относно даденото временно увеличение на пенсияте. (Приемане)	60	Законопроект за допълнителен бюджетен кредит по бюджета на държавата за 1944 бюджетна година в размер на 13.484.683.000 лв. (Първо четене — продължение на разискванията)	67
3. За одобрение на 14. постановление на Министерския съвет, взет в заседанието му от 17 юни 1944 г., протокол № 126, относно продължаване на сроковете за подаване на декларации по допълнителен данък върху общия доход за дохода от 1943 календарна година, закона за данъка върху военновременните печалби и пр. от жителите на градовете София, Скопие, Враца и Дупница. (Приемане)	60	Говорили: Димитър Пешев	67
4. За одобрение 10. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 юли 1944 г., протокол № 106, относно освобождаването от акциз около 200 тона захар за нуждите на държавната жандармерия. (Приемане)	61	Д-р Никола Минков	72
5. За одобрение 20. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 юли 1944 г., протокол № 134, относно определяне акциза и общинския налог на спирта на инж. Андрей Петков и Брат, акционерно дружество, изработен от внесена от Турция меласа. (Приемане)	61	Крум Митаков	79
6. За опрощаване на сумата 117.460 лв., дължима от несъстоятелни и несъществуващи длъжници, съгласно чл. 132 от закона за събиране на преките данъци. (Приемане)	61	Дневен ред за следващото заседание	83
7. За опрощаване на сумата 216.445 лв., дължима на държавното съкровище от несъстоятелни и несъ-			

Председателствувал д-р Петър Кьосеианов: (Звъни) При-
съствуват необходимият брой народни представители.

Обявявам заседанието за открито.

(Отсъствуват: Александър Радолов, Георги Шишков, Гето
Кръстев, Деян Деянов, Иван Гърков, Илия Димитров Славков,
Косю Анев, Марко Сакарски, Никола Логофетов, Никола Муша-
нов и Спас Ганев)

Преди да пристъпим към дневния ред, има да направя след-
ните съобщения.

Председателството е разрешило отпуск на следните г-да
народни представители:

Александър Радолов — 2 дена и Никола Мушанов — 1 ден.

Постъпил е от Министерството на народното просвещение
законопроект за изменение и допълнение на чл. 323 от закона
за народното просвещение.

Минаваме към точка първа от дневния ред:

Одобрение на проекторешението за одобрение на 31. поста-
новление на Министерския съвет, взето в заседанието му от
28 април 1944 година, протокол № 93, 3. постановление на
Министерския съвет, взето в заседанието му от 23 май 1944 г.,
протокол № 112, и 7. постановление на Министерския съвет,
взето в заседанието му от 30 май 1944 г., протокол № 114 —
относно изразходването на някои кредити.

Които г-да народни представители са съгласни да бъде про-
четено само проекторешението, без мотивите, моля, да вдигнат
ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да го докладва.

Докладчик Стефан Караянванов: (Чете)

РЕШЕНИЕ

за одобрение 31. постановление на Министерския съвет, взето
в заседанието му от 28 април 1944 г., протокол № 93,
3. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието
му от 23 май 1944 г., протокол № 112, и 7. постановление
на Министерския съвет, взето в заседанието му от 30 май
1944 г., протокол № 114

Одобряват се:

а) 31. постановление на Министерския съвет, взето в засе-
данието му от 28 април 1944 г., протокол № 93, обнарод-
вано в «Държавен вестник», брой 104, от 20 май 1944 г.;

б) 3. постановление на Министерския съвет, взето в засе-
данието му от 23 май 1944 г., протокол № 112, обнародвано
в «Държавен вестник», брой 132, от 24 юни 1944 г.;

в) 7. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 30 май 1944 г., протокол № 114, обнародвано в «Държавен вестник», брой 132, от 24 юни 1944 г.»

(МОТИВИ)

към проекторешението за одобрение 31. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 28 април 1944 г., протокол № 93, 3. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 23 май 1944 г., протокол № 112, и 7. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 30 май 1944 г., протокол № 114

Г-да народни представители! По силата на чл. 126 от конституцията, понеже Народното събрание не заседаваше, наложи се да се издадат съответни наредби, подлежащи на одобрение от вас.

Наредбите се отнасят за следните нетърпящи отлагане нужди:

а) поради наложилата се нужда от ударни групи за възстановяване на повредени т. т. линии, мрежи и инсталации, пострадали при бомбардировките и други изключителни случаи, наложи се да се назначи допълнителен персонал;

б) увеличението на надниците на работниците с 60. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 30 декември 1943 г., протокол № 181, наложи да се увеличи и надниците на работниците във военните фабрики и флотските технически работилници;

в) за попълване на държавния автомобилен парк се наложи да се разреши да се доставят нови превозни средства.

Като се има пред вид горното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате предложението ви за целта законопроект.

Гр. София, юни 1944 г.

Министър на финансите: Д. Савов

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които г-да народни представители приемат проекторешението за одобрение на 31. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 28 април 1944 г., протокол № 93, 3. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 23 май 1944 г., протокол № 112, и 7. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 30 май 1944 г., протокол № 114, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към точка втора от дневния ред:

Одобрение на проекторешението за одобрение на 51. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 27 юни 1944 г., протокол № 131 — относно даденото временно увеличение на пенсиите.

Които г-да народни представители са съгласни да бъде прочетено само проекторешението, без мотивите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да го докладва.

Докладчик Стефан Караиванов: (Чете)

«РЕШЕНИЕ

за одобрение 51. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 27 юни 1944 г., протокол № 131

Одобрява се 51. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 27 юни 1944 г., протокол № 131, обнародвано в «Държавен вестник», брой 140, от 4 юли 1944 г.»

(МОТИВИ)

към проекторешението за одобряване 51. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 27 юни 1944 г., протокол № 131

Г-да народни представители! През последните години размерите на разните видове пенсии бяха увеличавани на няколко пъти. Въпреки това, в сравнение с посъпването на живота, тези увеличения се явяваха недостатъчни за задоволяване на най-необходимите нужди на пенсионерите. Ето защо налагаше се да се даде ново увеличение на пенсиите.

Пред вид на това, че увеличението не можеше да се даде по законодателен ред до 1 юли 1944 г., откогато следваше да започне изплащането на пенсиите за третото тримесечие на 1944 г., нужно беше това да стане с постановление на Министерския съвет.

Като ви излагам горното, моля ви, г-да народни представители, да одобрите тук приложеното проекторешение за одобряване на 51. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 27 юни 1944 г., протокол № 131, обнародвано в «Държавен вестник», брой 140, от 4 юли 1944 г., относно даденото временно увеличение на пенсиите.

Гр. София, юли 1944 г.

Министър на финансите: Д. Савов

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Които г-да народни представители приемат проекторешението за одобрение 51. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 27 юни 1944 г., протокол № 131, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка трета от дневния ред:

Одобрение на проекторешението за одобрение 14. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от

17 юни 1944 г., протокол № 126 — относно продължаване сроковете за облагане с данък върху военновременните печалби.

Които г-да народни представители са съгласни да бъде прочетено само проекторешението, без мотивите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да го прочете.

Докладчик Стефан Караиванов: (Чете)

«РЕШЕНИЕ

за одобрение на 14. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 17 юни 1944 г., протокол № 126, относно продължаване на сроковете за подаване на декларации по допълнителен данък върху общия доход за дохода от 1943 календарна година, закона за данъка върху военновременните печалби и пр. от жителите на градовете София, Скопие, Враца и Дупница

Одобрява се 14. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му на 17 юни 1944 г., протокол № 126, което гласи:

«На основание чл. 33 от закона за гражданската мобилизация, одобрява се:

1. Сроковете за подаване на декларации от жителите на градовете София, Скопие, Враца и Дупница: а) за облагане с допълнителен данък върху общия доход (чл. 60 от наредбата-закон за данъка върху приходите) доходите, осъществени през 1943 календарна година;

б) за облагане с данък по закона за данъка върху военновременните печалби за приходите от 1943 календарна година (членове 5 и 5а) от всички предприятия, подлежащи на данък по чл. 1 на закона, физическите лица и земеделците-стопани (чл. 1а);

в) за облагане с данък по закона за облагане с военновременен данък комисионите и други възнаграждения от военни и други доставки (чл. 2) — се продължава до включително 31 август т. г.

2. До включително 31 август т. г. се продължават и сроковете за внасяне на данъците по законите, изброени в пункт 1 на настоящото постановление (за допълнителен данък общ доход — служебния данък).

3. До включително 31 август т. г. се продължават и сроковете за заверка (визирание) от нотариуса на търговските книги от горните предприятия; както и за възстановяване и визирание на загубени и унищожени търговски книги.

Задължават се всички държавни, държавно-автономни, общински, обществени и частни предприятия и лица да оказват пълно съдействие и дават справки и заверени преписи на пострадали предприятия от всички книги и документи, отнасящи се до тях предприятия и които биха могли да им послужат за възстановяване на търговските им книги.»

(МОТИВИ)

към решението за одобрение на 14. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 17 юни 1944 г., протокол № 126, относно продължаване на сроковете за подаване декларации по допълнителния данък върху общия доход, закона за данъка върху военновременните печалби, военновременния данък върху комисионите, за визирание и възстановяване на унищожени търговски книги от жителите на градовете София, Скопие, Враца и Дупница

Г-да народни представители! Поради бомбардировките, извършени през тази година над градовете София, Скопие, Враца и Дупница, данъкоплатците от тях градове бяха поставени в невъзможност да изпълнят своите данъчни задължения в законните срокове, именно — да подадат предвидените декларации и внесат съответните данъци, а именно: 1) по допълнителния данък върху общия доход, чийто срок за подаване на декларациите за доходите от 1943 календарна година изтичаше, съгласно чл. 60 от наредбата-закон за данъка върху приходите, на 31 март т. г., а за внасяне на служебно начисления върху декларирания доход данък — 20 юни; 2) за облагане по закона за данъка върху военновременните печалби предприятията — еднолични фирми, събирателни и командитни без акции дружества, физически лица и земеделците-стопани — до 31 март за подаване на декларациите и до 15 април — за внасяне на данъка; 3) за облагане по закона за облагане с военновременен данък комисионите и други възнаграждения от военни и други доставки — до 31 март за подаване на декларациите и внасянето на данъка.

Все по същите причини много предприятия от горните градове бяха възпрепятствувани да предават в законните срокове за визирание (заверяване) търговските си книги.

На трето място търговските книги на някои предприятия са били унищожени или загубени.

За всичко това с постановления на Министерския съвет № 7, от 27 март т. г., и № 1, от 30 март т. г., бяха дадени нови срокове. На 30 март и 17 април т. г. обаче последваха нови бомбардировки над гр. София, при които пострадаха други предприятия, а така също и някои от тях, които бяха пострадали при по-ранните бомбардировки.

При това положение справедливо и целесъобразно е да се даде ново продължение на сроковете, за които е дума по-горе.

Като предлагам на просветеното ви внимание тук приложеното проекторешение, моля ви, г-да народни представители, да го обсъдите и гласувате.

Гр. София, 24 юни 1944 г.

Министър на финансите: Д. Савов

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които г-да народни представители приемат проекторешението за одобрение 14. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 17 юни 1944 г., протокол № 126, относно продължаване на сроковете за подаване на декларации по допълнителен данък върху общия доход за дохода от 1943 календарна година, закона за данъка върху военновременните печалби и пр. от жителите на градовете София, Скопие, Враца и Дупница, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка четвърта от дневния ред:

Одобрение на проекторешението за одобрение на 10. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 15 май 1944 г., протокол № 106 — относно освобождаването от акциз около 200 тона захар за нуждите на държавната жандармерия.

Които г-да народни представители са съгласни да бъде прочетено само проекторешението, без мотивите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да го прочете.

Докладчик Стефан Караиванов: (Чете)

РЕШЕНИЕ

за одобряване 10. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 15 май 1944 г., протокол № 106, относно освобождаването от акциз около 200 тона захар за нуждите на държавната жандармерия

Одобрява се 10. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 15 май 1944 г., протокол № 106, което гласи:

«Одобрява се да се освободи от акциз около 200 тона захар, която ще се набави от държавната жандармерия, за да бъде дадена в замяна на фирмата Константин Ал. Попов от София срещу доставка на ленени бели долни гащи, ленени рубашки, раници, платнища, вълнени фланели.

Отпускането на захарта да стане по реда, който ще установи Дирекцията на държавните привилегии и акцизите.»

МОТИВИ

към проекторешението за одобряване 10. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 15 май 1944 г., протокол № 106, относно освобождаването от акциз около 200 тона захар за нуждите на държавната жандармерия

Г-да народни представители! Фирмата Константин Ал. Попов, от София, предложи да достави за нуждите на държавната жандармерия:

- 7.500 броя ленени бели долни гащи;
- 5.000 броя ленени рубашки;
- 5.000 броя раници;
- 5.000 броя платнища;
- 5.833 броя вълнени фланелени гащи и
- 5.000 броя вълнени фланели

в замяна срещу 200 тона захар. Размяната да стане франко българския военно-интендантски склад в гр. Солун, в срок от един месец.

Почитаемият Министерски съвет, като взе пред вид, че предложените условия са твърде износни и че по бюджета на държавната жандармерия са предвидени твърде ограничени кредити, намери, че разрешението на въпроса би могло да се постигне, ако захарта бъде освободена от акциз, затова с постановлението си № 10, взето в заседанието му от 15 май 1944 г., реши да се отпусне въпросното количество захар, като се освободи от акциз.

Като имате пред вид горното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате в предстоящата сесия настоящото проекторешение.

Гр. София, 15 август 1944 г.

Министър на финансите: Д. Савов

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат проекторешението за одобрение 10. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 15 май 1944 г., протокол № 106 — относно освобождаването от акциз около 200 тона захар за нуждите на държавната жандармерия, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка пета от дневния ред:

Одобрение на проекторешението за одобрение 20. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 юли 1944 г., протокол № 134 — относно определяне акциза и общинския налог на спирта на инж. Андрей Петков и брат, а. д., изработен от внесена от Турция меласа.

Които г-да народни представители са съгласни да бъде прочетено само проекторешението, без мотивите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да го докладва.

Докладчик Стефан Караиванов: (Чете)

РЕШЕНИЕ

за одобряване 20. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 юли 1944 г., протокол № 134, относно определяне акциза и общинския налог на спирта на инж. Андрей Петков и брат, а. д., изработен от внесена от Турция меласа

Одобрява се 20. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 юли 1944 г., протокол № 134, което гласи:

«Определят се следните размери на акциза и общинския налог на спирта на фирмата инж. Андрей Петков и брат, а. д., София, ул. «Парчевич» № 49, от 156.277 литра 95°, изработен в фабриката на Ив. Т. Балабанов, с. Мездра, от меласа, внесена от Турция, както следва: а) на спирта за произвеждане на подсладени спиртни питиета акциз 208.50 лв. (двеста и осем лева и 50 стотинки) за един литър 95° и общински налог 16.30 лв. за един литър 95° и б) на спирта за парфюмерия акциз 319.80 лв. (триста и деветнадесет лева и 80 стотинки) за един литър 95° и общински налог 1.63 лв. за един литър 95°.

Продажната цена на двата вида спирт остава същата, както е предвидена в заповед № 343/1944 г. на г-н министъра на търговията, промишлеността и труда.

Да се направят проучвания за износа за чужбина, като, ако фискът и стопанството имат по-голяма полза от износа, да се изнесе. В противен случай да се продаде тук.»

МОТИВИ

към проекторешението за одобряване 20. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 юли 1944 г., протокол № 134, относно определяне акциза и общинския налог на спирта на инж. Андрей Петков и брат, а. д., изработен от внесена от Турция меласа

Г-да народни представители! Фирмата инж. Андрей Петков и брат, а. д., ул. Парчевич № 49, е произвела в фабриката на Ив. Т. Балабанов, а. д., с. Мездра, 156.277 литра спирт 95° от меласа, внесена от Турция. Министерството на търговията, промишлеността и труда — отделение за цените, с писмото си № 1449/1944 г. съобщава, че на основание 5. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 17 ноември 1939 г., протокол № 202 («Държавен вестник», бр. 263, от 24 ноември 1939 г.), и протокол № 5, точка VIII, на комисията по чл. 5 от закона за осигуряване на снабдяването и регулиране на цените, е разрешено този спирт да се продава по цена 157.20 лв. литъра франко склада без акциза.

Като се има пред вид, че с заповед № 343, от 23 май 1944 г., на министъра на търговията, промишлеността и труда са определени продажните цени на спирта, произведен от меласа, както следва: на спирта за произвеждане на подсладени спиртни питиета на 382 лв. за един литър 95° и за спирта за парфюмерия — на 478.63 лв. литър 95°, включително акциза и общинския налог, и като се вземе под внимание продажната стойност на спирта на фирмата инж. Андрей Петков и брат, а. д., София, в размер на 157.20 лв. за литър 95°, съгласно писмото на Министерството на търговията, промишлеността и труда под № 1449/1944 г., следва на тази база да се определят размерите на акциза и общинския налог на този спирт, и то при положението, че от него ще се изпълняват наряди само за произвеждане на подсладени спиртни питиета и за парфюмерия.

Почитаемият Министерски съвет, ръководим от горните съображения, с 20. постановление, взето в заседанието му от 5 юли 1944 г., протокол № 134, определи специални размери на акциза и общинския налог на въпросния спирт, с оглед продажните цени да останат същите както на останалия меласов спирт, предназначен за производство на спиртни питиета и парфюмерия.

Като имате пред вид горното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате в предстоящата сесия настоящото проекторешение.

Гр. София, 15 август 1944 г.

Министър на финансите: Д. Савов

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които приемат проекторешението за одобрение 20. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 юли 1944 г., протокол № 134 — относно определяне акциза и общинския налог на спирта на инж. Андрей Петков и брат, а. д., изработен от внесена от Турция меласа, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка шеста от дневния ред:

Одобрение на проекторешението за опрощаване на сумата 117.460 лв., дължими от несъстоятелни и несъществуващи длъжници.

Които г-да народни представители са съгласни да бъде прочетено само проекторешението, без списъка, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да го прочете.

Докладчик Стефан Караиванов: (Чете)

РЕШЕНИЕ

за опрощаване на сумата 117.460 лв., съгласно чл. 132 от закона за събиране на преките данъци

Опрощава се, съгласно чл. 132 от закона за събиране на преките данъци, по приложения списък сумата 117.460 лв., дължими от 106 лица на държавното съкровище, общините, фондовете и пр. по изгълнителни дела за глоби, лихви и пр., събирането на които е невъзможно поради несъстоятелност или несъществуване на длъжниците.»

(С П И С Ъ К)

на несъстоятелни и несъществуващи данъкоплатци на държавното съкровище, общини, фондове и др. по изпълнителни листове, постановления, решения и др., сумите по които се опрощават съгласно чл. 132 от закона за събиране на преките данъци

1. Георги Дачев Нишчев, гр. Провадия.
Опрощава му се сумата 300 лв. по сметка № 208, от 28 април 1938 г., на Провадийската държавна болница, изпълнително дело № 997/1938 г. на Провадийското данъчно управление.
2. Зюлкар Фазлъ Ибрямов, гр. Провадия.
Опрощава му се сумата 140 лв. по сметка № 549, от 15 ноември 1937 г., на Провадийската държавна болница, изпълнително дело № 267/1941 г. на Провадийското данъчно управление.
3. Коста Събев Димов, гр. Провадия.
Опрощава му се сумата 10.042 лв. по изпълнителен лист № 18 от 1935 г. на Русенския апелативен съд — изпълнително дело № 387/1942 г. на Провадийското данъчно управление.
4. Нейка Досева Георгиева, гр. Провадия.
Опрощава й се сумата 154 лв. по изпълнителен лист № 158 от 1920 г. на Пловдивския апелативен съд — изпълнително дело № 2256 от 1936 г. на Провадийското данъчно управление.
5. Неделчо Добрев Узунов, с. Аспарухово, Провадийско.
Опрощава му се сумата 1.188 лв. по изпълнителен лист № 348 от 1930 г. на Анхилския околийски съд — изпълнително дело № 2532/1940 г. на Провадийското данъчно управление.
6. Иван Пенев, с. Бозвелийско, Провадийско.
Опрощава му се сумата 327 лв. по изпълнителен лист № 243 от 1936 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 1276/1937 г. на Провадийското данъчно управление.
7. Иван Пенев, с. Бозвелийско, Провадийско.
Опрощава му се сумата 130 лв. по изпълнителен лист № 243 от 1936 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 353/1940 г. на Провадийското данъчно управление.
8. Рашид Ахмедов, с. Бозвелийско, Провадийско.
Опрощава му се сумата 30 лв. по изпълнителен лист № 6273 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 134 от 1940 г. на Провадийското данъчно управление.
9. Ахмед Алиев, с. Бозвелийско, Провадийско.
Опрощава му се сумата 150 лв. по постановление № 774 от 1940 г. на Провадийския лесничей — изпълнително дело № 1181 от 1940 г. на Провадийското данъчно управление.
10. Елена Ив. Димитрова, с. Бозвелийско, Провадийско.
Опрощава й се сумата 4.880 лв. по сметка № 6244 от 1933 г. на Александровската държавна болница — изпълнително дело № 109/1936 г. на Провадийското данъчно управление.
11. Рашид Юмеров, с. Бозвелийско, Провадийско.
Опрощава му се сумата 139 лв. по изпълнително дело № 76 от 1937 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 999 от 1938 г. на Провадийското данъчно управление.
12. Фатме Ю. Мехмедова, с. Бозвелийско, Провадийско.
Опрощава й се сумата 286 лв. по писмо № 2755 от 1939 г. на Главната дирекция на държавните дългове — отделение държавни пенсии — изпълнително дело № 693/1939 г. на Провадийското данъчно управление.
13. Юмер М. Мустафов, с. Бозвелийско, Провадийско.
Опрощава му се сумата 193 лв. по изпълнителен лист № 308 от 1938 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 859 от 1940 г. на Провадийското данъчно управление.
14. Емине А. Юсеинова, с. Блъсково, Провадийско.
Опрощава й се сумата 20 лв. по сметка 2285 от 1937 г. на Варненската държавна болница «Кн. Мария Луиза» — изпълнително дело № 1340 от 1937 г. на Провадийското данъчно управление.
15. Вълчо Стоянов, с. Вълчи дол, Провадийско.
Опрощава му се сумата 230 лв. по постановление № 2229 от 1939 г. на провадийския лесничей — изпълнително дело № 1511 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.
16. Донка Крумова, с. Вълчи дол, Провадийско.
Опрощава й се сумата 450 лв. по постановление № 3120 от 1941 г. на Провадийското лесничество — изпълнително дело № 258 от 1942 г. на Провадийското данъчно управление.
17. Иван Д. Петров, с. Вълчи дол, Провадийско.
Опрощава му се сумата 592 лв. по изпълнителен лист № 298 от 1930 г. на козлуджанския околийски съдия — изпълнително дело № 2450 от 1931 г. на Провадийското данъчно управление.
18. Иван Динов Петров, с. Вълчи дол, Провадийско.
Опрощава му се сумата 1.113 лв. по изпълнителен лист № 296 от 1930 г. на козлуджанския мирови съдия — изпълнително дело № 2449 от 1931 г. на Провадийското данъчно управление.
19. Коста Минков Спасов, с. Вълчи дол, Провадийско.
Опрощава му се сумата 1.055 лв. по изпълнителен лист № 825 от 1937 г. на Варненския областен съд — изпълнително дело № 26 от 1938 г. на Провадийското данъчно управление.
20. Кръстина Хр. Диманчева, с. Вълчи дол, Провадийско.
Опрощава й се сумата 320 лв. по сметка 1308 от 1940 г. на Варненската държавна болница «Кн. Мария Луиза» — изпълнително дело № 2338 от 1940 г. на Провадийското данъчно управление.
21. Магърдич Шоротов, с. Вълчи дол, Провадийско.
Опрощава му се сумата 537 лв. по постановление № 9805 от 1930 г. на Дирекцията на труда — изпълнително дело № 1815 от 1941 г. на Провадийското данъчно управление.
22. Мито Стоянов Деликолев, с. Дълги дол, Провадийско.
Опрощава му се сумата 280 лв. по изпълнителен лист № 327 от 1939 г. на Варненския околийски съд — изпълнително дело № 471 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.
23. Христо Алексиев Куртев, с. Вълчи дол, Провадийско.
Опрощава му се сумата 605 лв. по изпълнителен лист № 2325 от 1935 г. на Русенския областен военен съд — изпълнително дело № 195 от 1935 г. на Провадийското данъчно управление.
24. Ахмед Хюсеинов Мюсирджа, с. Величково, Провадийско.
Опрощава му се сумата 450 лв. по постановление № 1973 от 1939 г. на провадийския лесничей — изпълнително дело № 1997 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.
25. Стоян Ат. Пенчев, с. Водици, Провадийско.
Опрощава му се сумата 751 лв. по изпълнителен лист № 254 от 1939 г. на Варненския областен съд — изпълнително дело № 2070 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.
26. Иван Младенов, с. Ветрино, Провадийско.
Опрощава му се сумата 228 лв. по изпълнителен лист № 65 от 1934 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 3489 от 1935 г. на Провадийското данъчно управление.
27. Иван Младенов, с. Ветрино, Провадийско.
Опрощава му се сумата 758 лв. по изпълнителен лист № 64 от 1934 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 3490 от 1935 г. на Провадийското данъчно управление.
28. Иван Мл. Марков, с. Ветрино, Провадийско.
Опрощава му се сумата 302 лв. по изпълнителен лист № 166 от 1936 г. на Варненския областен съд — изпълнително дело № 1545 от 1936 г. на Провадийското данъчно управление.
29. Никола Тр. Димов, с. Ген. Колево, Провадийско.
Опрощава му се сумата 740 лв. по сметка № 289 от 1939 г. на Варненската държавна болница «Кн. Мария Луиза» — изпълнително дело № 773 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.
30. Христо Попов, с. Градинарово, Провадийско.
Опрощава му се сумата 14.525 лв. по решение на Варненската областна сметна палата № 1090 от 1941 г. — изпълнително дело № 1680 от 1941 г. на Провадийското данъчно управление.
31. Елиаз Рустемов, с. Гол. Делчево, Провадийско.
Опрощава му се сумата 17 лв. по изпълнителен лист № 196 от 1937 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 123 от 1938 г. на Провадийското данъчно управление.
32. Фикрия Алидова, с. Гол. Делчево, Провадийско.
Опрощава й се сумата 137 лв. по изпълнителен лист № 6376 от 1938 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 802 от 1940 г. на Провадийското данъчно управление.
33. Апаз Ибов, с. Дебелец, Провадийско.
Опрощава му се сумата 160 лв. по постановление № 1533 от 1939 г. на Провадийския лесничей — изпълнително дело № 1515 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.
34. Апаз Ибов, с. Дебелец, Провадийско.
Опрощава му се сумата 1.728 лв. по изпълнителен лист № 133 от 1936 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 2157 от 1936 г. на Провадийското данъчно управление.
35. Асан Ибраимов Мандаки, с. Дебелец, Провадийско.
Опрощава му се сумата 160 лв. по постановление № 2655 от 1939 г. на Провадийското лесничество — изпълнително дело № 2187 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.
36. Ахмед Ахмедов Уста, с. Дебелец, Провадийско.
Опрощава му се сумата 135 лв. по постановление № 2701 от 1939 г. на Провадийското лесничество — изпълнително дело № 2105 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.
37. Георги Николов, с. Дебелец, Провадийско.
Опрощава му се сумата 151 лв. по изпълнителен лист № 34 от 1935 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 2184 от 1937 г. на Провадийското данъчно управление.
38. Мехмед Мах. Мехмедов, с. Дебелец, Провадийско.
Опрощава му се сумата 80 лв. по постановление № 3538 от 1936 г. на Провадийското лесничество — изпълнително дело № 471 от 1937 г. на Провадийското данъчно управление.
39. Махмуд Дели Мехмедов, с. Дебелец, Провадийско.
Опрощава му се сумата 130 лв. по изпълнителен лист № 431 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 2442 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

40. Съръ Саидов, с. Дебелец, Провадийско.

Опрощава му се сумата 142 лв. по изпълнителен лист № 938 от 1932 г. на Варненския областен съд — изпълнително дело № 2586 от 1933 г. на Провадийското данъчно управление.

41. Велико Тодоров, с. Добриня, Провадийско.

Опрощава му се сумата 2.760 лв. по изпълнителен лист № 134 от 1929 г. на Бургаския областен съд — изпълнително дело № 846 от 1932 г. на Провадийското данъчно управление.

42. Еленка Петрова Драганова, с. Друмево, Провадийско.

Опрощава му се сумата 396 лв. по изпълнителен лист № 71 от 1935 г. на Варненския областен съд — изпълнително дело № 490 от 1937 г. на Провадийското данъчно управление.

43. Реджеп Османов, с. Друмево, Провадийско.

Опрощава му се сумата 280 лв. по постановление № 2296 от 1935 г. на Провадийското лесничейство — изпълнително дело № 142 от 1935 г. на Провадийското данъчно управление.

44. Ахмед Ахмедов Ахмедов, с. Дългопол, Провадийско.

Опрощава му се сумата 320 лв. по сметка № 1979 от 1936 г. на Бургаската държавна болница — изпълнително дело № 2787 от 1936 г. на Провадийското данъчно управление.

45. Иван Андонов Станев, с. Дългопол, Провадийско.

Опрощава му се сумата 6.229 лв. по изпълнителен лист № 2258 от 1932 г. на Русенския областен военен съд — изпълнително дело № 4937 от 1932 г. на Провадийското данъчно управление.

46. Тодор Г. Шивачев, с. Дългопол, Провадийско.

Опрощава му се сумата 9.971 лв. по изпълнителен лист № 22281 от 1926 г. на Варненския областен съд — изпълнително дело № 5731 от 1926 г. на Провадийското данъчно управление.

47. Тодор Г. Шивачев, с. Дългопол, Провадийско.

Опрощава му се сумата 1.245 лв. по изпълнителен лист № 61 от 1937 г. на Варненския областен съд — изпълнително дело № 2127 от 1937 г. на Провадийското данъчно управление.

48. Алия Насуфова, с. Караманите, Провадийско.

Опрощава му се сумата 172 лв. по изпълнителен лист № 613 от 1937 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 163 от 1942 г. на Провадийското данъчно управление.

49. Костадин Сим. Костадинов, с. Кривня, Провадийско.

Опрощава му се сумата 1.242 лв. по изпълнителен лист № 310 от 1936 г. на Варненския областен съд — изпълнително дело № 2376 от 1936 г. на Провадийското данъчно управление.

50. Кямил Халилов Османов, с. Китен, Провадийско.

Опрощава му се сумата 260 лв. по сметка № 401 от 1938 г. на Бургаската държавна болница — изпълнително дело № 431 от 1938 г. на Провадийското данъчно управление.

51. Кямил Алиев Исмаилов, с. Китен, Провадийско.

Опрощава му се сумата 5.030 лв. по изпълнителен лист № 221 от 1941 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 440 от 1942 г. на Провадийското данъчно управление.

52. Али Неджибов Алишев, с. Кракра, Провадийско.

Опрощава му се сумата 230 лв. по изпълнителен лист № 4526 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 1765 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

53. Али Бекиров, с. Кракра, Провадийско.

Опрощава му се сумата 414 лв. по постановление № 269 от 1931 г. на Дирекцията на труда и обществените осигуровки — изпълнително дело № 1616 от 1941 г. на Провадийското данъчно управление.

54. Мехмед Ах. Топшев, с. Кракра, Провадийско.

Опрощава му се сумата 200 лв. по сметка № 5008 от 1939 г. на Александровската държавна болница — изпълнително дело № 1557 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

55. Хасан Ибраимов, с. Кракра, Провадийско.

Опрощава му се сумата 174 лв. по решение № 2920 и р. д. № 1548 от 1939 г. на Варненската областна сметна палата — изпълнително дело № 824 от 1943 г. на Провадийското данъчно управление.

56. Кольо Йорданов Димов, с. Михалич, Провадийско.

Опрощава му се сумата 795 лв. по изпълнителен лист № 1936 от 1937 г. на Русенския апелативен съд — изпълнително дело № 417 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

57. Кольо Йорданов Димов, с. Михалич, Провадийско.

Опрощава му се сумата 795 лв. по изпълнителен лист № 827 от 1937 г. на Варненския областен съд — изпълнително дело № 127 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

58. Юмер Мусов, с. Михалич, Провадийско.

Опрощава му се сумата 54 лв. по постановление № 15365 от 1930 г. на Дирекцията на труда и обществените осигуровки — изпълнително дело № 1570 от 1941 г. на Провадийското данъчно управление.

59. Вели Неджибов Алиев, с. Метличина, Провадийско.

Опрощава му се сумата 2.530 лв. по изпълнителен лист № 17 от 1936 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 1311 от 1938 г. на Провадийското данъчно управление.

60. Сюзюман Дели Ибраимов, с. Метличина, Провадийско.

Опрощава му се сумата 80 лв. по изпълнителен лист № 328 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 1721 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

61. Сали Юмеров Алиев, с. Михалич, Провадийско.

Опрощава му се сумата 1.268 лв. по постановление № 16417 от 1939 г. на Дирекцията на труда и обществените осигуровки — изпълнително дело № 98 от 1942 г. на Провадийското данъчно управление.

62. Сали Юмеров Алиев, с. Михалич, Провадийско.

Опрощава му се сумата 200 лв. по постановление № 11706 от 1939 г. на Дирекцията на труда и обществените осигуровки — изпълнително дело № 1561 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

63. Сали Юмеров Алиев, с. Метличина, Провадийско.

Опрощава му се сумата 200 лв. по постановление № 11615 от 1939 г. на Дирекцията на труда и обществените осигуровки — изпълнително дело № 1630 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

64. Атанас Колев Сургучев, с. Н. Шипка, Провадийско.

Опрощава му се сумата 100 лв. по постановление № 890 от 1936 г. на Варненското лесничейство — изпълнително дело № 2869 от 1936 г. на Провадийското данъчно управление.

65. Атанас Колев Сургучев, с. Н. Шипка, Провадийско.

Опрощава му се сумата 440 лв. по изпълнителен лист № 896 от 1932 г. на Новоселския мирови съд — изпълнително дело № 2508 от 1932 г. на Провадийското данъчно управление.

66. Дянко Жеков, с. Невша, Провадийско.

Опрощава му се сумата 144 лв. по изпълнителен лист № 2121 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 1207 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

67. Дянко Жеков, с. Невша, Провадийско.

Опрощава му се сумата 137 лв. по изпълнителен лист № 358 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 2371 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

68. Дянко Жеков, с. Невша, Провадийско.

Опрощава му се сумата 158 лв. по изпълнителен лист № 229 от 1940 г. на Новопазарския околийски съд — изпълнително дело № 103 от 1940 г. на Провадийското данъчно управление.

69. Дянко Жеков, с. Невша, Провадийско.

Опрощава му се сумата 137 лв. по изпълнителен лист № 3628 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 420 от 1940 г. на Провадийското данъчно управление.

70. Дянко Жеков, с. Невша, Провадийско.

Опрощава му се сумата 137 лв. по изпълнителен лист № 2292 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 421 от 1940 г. на Провадийското данъчно управление.

71. Али Аксидов, с. Рояк, Провадийско.

Опрощава му се сумата 135 лв. по изпълнителен лист № 108 от 1933 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 3339 от 1933 г. на Провадийското данъчно управление.

72. Селим Исков Куртов, с. Рояк, Провадийско.

Опрощава му се сумата 2.150 лв. по изпълнително дело № 100 от 1931 г. на Новоселския мирови съд — изпълнително дело № 4497 от 1931 г. на Провадийското данъчно управление.

73. Христо Янков Христов Керемидчиев, с. Ракла, Провадийско.

Опрощава му се сумата 5.255 лв. по изпълнителен лист № 1159 от 1936 г. на Варненския областен съд — изпълнително дело № 245 от 1938 г. на Провадийското данъчно управление.

74. Христо Янков Христов Керемидчиев, с. Ракла, Провадийско.

Опрощава му се сумата 651 лв. по акт и постановление № 9, от 20 ноември 1926 г., на Варненската окръжна постоянна комисия — изпълнително дело № 2793 от 1931 г. на Провадийското данъчно управление.

75. Христо Янков Христов Керемидчиев, с. Ракла, Провадийско.

Опрощава му се сумата 432 лв. по постановление № 5328 от 1938 г. по закона за гербовия налог на Варненската областна сметна палата — изпълнително дело № 624 от 1938 г. на Провадийското данъчно управление.

76. Мехмед Хал. Неджибов, с. Ракла, Провадийско.

Опрощава му се сумата 241 лв. по изпълнителен лист № 175 от 1932 г. на Новоселския мирови съд — изпълнително дело № 803 от 1934 г. на Провадийското данъчно управление.

Опрощава му се сумата 80 лв. по изпълнителен лист № 401 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 2264 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

77. Иляз Изиев (Фензиев), с. Раковец, Провадийско.

Опрощава му се сумата 80 лв. по изпълнителен лист № 401 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 2264 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

78. Исмаил Х. Зекериев, с. Раковец, Провадийско.
Опрощава му се сумата 158 лв. по изпълнителен лист № 379 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 832 от 1940 г. на Провадийското данъчно управление.
79. Кямил Нюсе Мехмедов, с. Раковец, Провадийско.
Опрощава му се сумата 230 лв. по изпълнителен лист № 168 от 1930 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 1952 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.
80. Исмаил Х. Зекериев, с. Раковец, Провадийско.
Опрощава му се сумата 144 лв. по изпълнителен лист № 379 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 92 от 1940 г. на Провадийското данъчно управление.
81. Мехмед Юмеров, с. Раковец, Провадийско.
Опрощава му се сумата 230 лв. по изпълнителен лист № 168 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 1955 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.
82. Ахмед Рамизов Ходжов, с. Ст. Караджа, Провадийско.
Опрощава му се сумата 10.045 лв. по изпълнителен лист № 259 от 1940 г. на Варненския областен съд — изпълнително дело № 2572 от 1940 г. на Провадийското данъчно управление.
83. Ахмед Фейзулов Юсеинов, с. Ст. Караджа, Провадийско.
Опрощава му се сумата 2.530 лв. по изпълнителен лист № 37 от 1936 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 4131 от 1936 г. на Провадийското данъчно управление.
84. Исмаил Осман Тахиров, с. Ст. Караджа, Провадийско.
Опрощава му се сумата 2.530 лв. по изпълнителен лист № 38 от 1936 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 4155 от 1936 г. на Провадийското данъчно управление.
85. Исмаил и Фандес М. Хилилови, с. Сава, Провадийско.
Опрощава им се сумата 491 лв. надвзета инвалидна пенсия, съгласно писмо № 15385 от 1935 г. на Дирекцията на държавните дългове — изпълнително дело № 1234 от 1936 г. на Провадийското данъчно управление.
86. Ариф Елиманов, с. Славейково, Провадийско.
Опрощава му се сумата 200 лв. по постановление № 527 от 1942 г. на провадийския лесничей — изпълнително дело № 714 от 1942 г. на Провадийското данъчно управление.
87. Елиман Ерифов Шабанов, с. Славейково, Провадийско.
Опрощава му се сумата 300 лв. по постановление № 44 от 1940 г. на Провадийския околийски ветеринарен лекар — изпълнително дело № 1647 от 1940 г. на Провадийското данъчно управление.
88. Насуф Алишев, с. Славейково, Провадийско.
Опрощава му се сумата 240 лв. по постановление № 447 от 1942 г. на Провадийския лесничей — изпълнително дело № 712 от 1942 г. на Провадийското данъчно управление.
89. Димитър Енчев Радев, с. Синдел, Провадийско.
Опрощава му се сумата 580 лв. по писмо № 952 от 1941 г. на Провадийската държавна болница — изпълнително дело № 692 от 1941 г. на Провадийското данъчно управление.
90. Димитър Енчев Радев, с. Синдел, Провадийско.
Опрощава му се сумата 580 лв. съгласно писмо № 1825 от 1941 г. на Добричката държавна болница — изпълнително дело № 1398 от 1941 г. на Провадийското данъчно управление.
91. Юсеин Салиев Махмудов, с. Синдел, Провадийско.
Опрощава му се сумата 50 лв. по постановление № 85 от 1939 г. на провадийския лесничей — изпълнително дело № 1795 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.
92. Мехмед Исмаилов Юзбашиев, с. Тръстиково, Провадийско.
Опрощава му се сумата 1.200 лв. по постановление № 410 от 1939 г. на инспектора по рибарството в гр. Свищов — изпълнително дело № 61 от 1940 г. на Провадийското данъчно управление.
93. Асан Сеидов, с. Тръстиково, Провадийско.
Опрощава му се сумата 1.000 лв. по постановление № 425 от 1939 г. на инспектора по рибарство, гр. Свищов — изпълнително дело № 2031 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.
94. Михо Николов Михов, с. Храброво, Провадийско.
Опрощава му се сумата 160 лв. по изпълнителен лист № 1219 от 1937 г. на Пловдивския областен военен съд — изпълнително дело № 210 от 1937 г. на Провадийското данъчно управление.
95. Михо Николов Михов, с. Храброво, Провадийско.
Опрощава му се сумата 6.025 лв. по изпълнителен лист № 1715 от 1934 г. на Пловдивския областен военен съд — изпълнително дело № 5843 от 1943 г. на Провадийското данъчно управление.
96. Михо Николов Михов, с. Храброво, Провадийско.
Опрощава му се сумата 511 лв. по писмо № 4033 от 1937 г. на Министерството на външните работи и изповеданията — изпълнително дело № 782 от 1937 г. на Провадийското данъчно управление.
97. Мустафа Ахмедов, с. Чайка, Провадийско.
Опрощава му се сумата 80 лв. по постановление № 1753 от 1939 г. на Провадийското лесничейство — изпълнително дело № 1137 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.
98. Муса Ахмедов Салимов, с. Чайка, Провадийско.
Опрощава му се сумата 447 лв. по изпълнителен лист № 2160 от 1939 г. на Пловдивския областен военен съд —

изпълнително дело № 715 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

99. Мияса Юмерова Салиева, Юмер С. Юмеров, гр. Провадия.

Опрощава им се сумата 215 лв. по изпълнителен лист № 61 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 224 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

100. Шабан Ахмедов Тахиров, с. Чайка, Провадийско.
Опрощава му се сумата 80 лв. по постановление № 1752 от 1939 г. на провадийския лесничей — изпълнително дело № 1752 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

101. Апчаран Вейселов, с. Чайка, Провадийско.
Опрощава му се сумата 80 лв. по постановление № 1746 от 1939 г. на провадийския лесничей — изпълнително дело № 1131 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

102. Мехмед Рагънов, с. Чайка, Провадийско.
Опрощава му се сумата 100 лв. по постановление № 25 от 1939 г. на Провадийското лесничейство — изпълнително дело № 713 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

103. Адем Адемов, с. Чернок, Провадийско.
Опрощава му се сумата 151 лв. по изпълнителен лист № 191 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 2034 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

104. Адем Адемов, с. Чернок, Провадийско.
Опрощава му се сумата 151 лв. по изпълнителен лист № 190 от 1939 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 1055 от 1939 г. на Провадийското данъчно управление.

105. Садула Али Халилов, с. Чернок, Провадийско.
Опрощава му се сумата 50 лв. по изпълнителен лист № 552 от 1936 г. на Провадийския околийски съд — изпълнително дело № 801 от 1937 г. на Провадийското данъчно управление.

106. Наджибе Исмаил Ибрямова, с. Караманите, Провадийско.
Опрощава ѝ се сумата 105 лв. по писмо № 17391 от 1933 г. на Дирекцията на държавните дългове за надвзета инвалидна пенсия — изпълнително дело № 2293 от 1940 г. на Провадийското данъчно управление.

Всичко 117.460 лв.

Забележка. Опрощаванията на сумите в горния списък трябва да се разбират с лихвите и всички други присъдени в изпълнителните дела суми.

Платените суми до влизането в сила на настоящото решение не се връщат.)

Председателстващ д-р Петър Кюсенванов: Които г-да на родни представители приемат проекторешението за опрощаване на сумата 117.460 лв. съгласно чл. 132 от закона за събиране на преките данъци, заедно с приложения към него списък, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка седма от дневния ред:

Одобрене на проекторешението за опрощаване на сумата 216.445 лв., дължима на държавното съкровище от несъстоятелни и несъществуващи длъжници.

Които г-да народни представители са съгласни да бъде прочетено само проекторешението, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да го докладва.

Докладчик Стефан Караиванов: (Чете)

РЕШЕНИЕ

за опрощаване на сумата 216.445 лв., съгласно чл. 132 от закона за събиране на преките данъци

Опрощава се, съгласно чл. 132 от закона за събиране на преките данъци, по приложения списък сумата 216.445 лв., дължима от 38 лица на държавното съкровище, общините, фондовете и пр. по изпълнителни дела, глоби, лихви и пр., събирането на които е невъзможно поради доказана несъстоятелност или несъществуване на длъжниците.»

СПИСКЪ

на несъстоятелни и несъществуващи длъжници на държавното съкровище, общини, фондове и др. по изпълнителни листове, постановления, решения и др., сумите по които се опрощават съгласно чл. 132 от закона за събиране на преките данъци

1. Кръстю Георгиев Иванов, с. Костичовци, Белоградчишко.
Опрощава му се сумата 2.095 лв. по изпълнителен лист № 733 от 1938 г. на Видинския областен съд — изпълнително дело № 328 от 1939 г. на Белоградчишкото данъчно управление.

2. Живко Еленков Пуев, с. Кн. Александрово, Белоградчишко.

Опрощава му се сумата 1.706 лв. по постановления № № 26179 и 27807 от 1940 г. и 305 от 1941 г. на Дирекцията на труда и о. о. — изпълнителни дела № № 215, 528 и 550 от 1941 г. на Белоградчишкото данъчно управление.

3. Никола Иванов Дилевски, с. Костичовци, Белоградчишко.
Опрощава му се сумата 1.407 лв. и лихвите по решения № № 4629 от 1933 г. на Софийската окръжна сметна палата и 2252 от 1937 г. на Видинската областна сметна палата —

изпълнителни дела № № 1869 от 1935 г. и 221 от 1938 г. на Белоградчишкото данъчно управление.

4. Тома Петров Хиджов, с. Чифлиджик, Демирхисарско. Опрощава му се сумата 110 лв. по изпълнителен лист № 111 от 1942 г. на Петричкия околийски съд и сумата 180 лв. по постановление № 100 от 1942 г. на Демирхисарското административно лесничейство — изпълнителни дела № № 22 от 1942 г. и 42 от 1943 г. на Серското данъчно управление.

5. Азис Т. Исмаилов, с. Воров дол, Сливенско. Опрощава му се сумата 4.608 лв. по постановление № 4639 от 1934 г. на Сливенското административно лесничейство — изпълнително дело № 1889 от 1939 г. на Сливенското данъчно управление.

6. Никола Иванов Томов, с. Мирково, Пирдопско. Опрощава му се сумата 7.600 лв. по изпълнителен лист № 95 от 1942 г. на Софийския военен съд — изпълнително дело № 228 от 1942 г. на Пирдопското данъчно управление.

7. Коста Георгиев Илиев, с. Мирково, Пирдопско. Опрощава му се сумата 1.030 лв. по изпълнителен лист № 106 от 1939 г. на Пирдопския околийски съд — изпълнително дело № 1199 от 1941 г. на Пирдопското данъчно управление.

8. Никола Георгиев Захънов, с. Мирково, Пирдопско. Опрощава му се сумата 6.155 лв. по изпълнителен лист № 356-34-3/1934 г. на Софийския окръжен съд — изпълнително дело № 204 от 1939 г. на Пирдопското данъчно управление.

9. Коста Георгиев Иллев, с. Мирково, Пирдопско. Опрощава му се сумата 645 лв. по изпълнителен лист № 65 от 1939 г. на Пазарджишкия областен съд — изпълнително дело № 782 от 1942 г. на Пирдопското данъчно управление.

10. Еленка Атанас Ст. Кънчева, гр. Разград. Опрощава й се сумата 31.462 лв. и лихвите по постановление № 208 от 1927 г. на Министерството на финансите — финансовата инспекция, и резолюция № 71, от 19 март 1932 г., на Специалния съд при Върховната сметна палата — изпълнително дело № 88 от 1940 г. на Разградското данъчно управление.

11. Иван Георгиев Хаджиев, с. Батак, Пещерско. Опрощава му се сумата 3.000 лв. по сметка № 5495, от 28 юни 1938 г., на Старозагорската държавна болница — изпълнително дело № 7686 от 1938 г. на Пещерското данъчно управление.

12. Николина Ан. Аризанова, по мъж Ат. Петрова, с. Козарско, Пещерско. Опрощава й се сумата 915 лв. по изпълнителен лист № 685 от 1936 г. на Пловдивския апелативен съд — изпълнително дело № 4282 от 1936 г. на Пещерското данъчно управление.

13. Димитър Вас. Русев, с. Розово, Пещерско. Опрощава му се сумата 1.770 лв. по сметка от 20 юни 1930 г. на Пазарджишката държавна болница — изпълнително дело № 2500 от 1930 г. на Пещерското данъчно управление.

14. Исмаил Мех. Джеров, с. Костадиново, Пещерско. Опрощава му се сумата 680 лв. по постановление № 1038 от 1939 г. на Чепинското лесничейство — изпълнително дело № 3854 от 1939 г. на Пещерското данъчно управление.

15. Николина Петрова Магеровска, гр. Трън. Опрощава й се сумата 2.580 лв. по сметка № 2931 от 1930 г. на Александровската болница — изпълнително дело № 1043 от 1940 г. на Трънското данъчно управление.

16. Николина Петрова Магеровска, гр. Трън. Опрощава й се сумата 2.080 лв. по сметка № 2893 от 1926 г. на Александровската болница — изпълнително дело № 1012 от 1940 г. на Трънското данъчно управление.

17. Мария Ив. Иванова, гр. Трън. Опрощава й се сумата 1.600 лв. по сметка № 2182 от 1937 г. на болница «Майчин-дом», София — изпълнително дело № 1647 от 1947 г. на Трънското данъчно управление.

18. Георгия Ив. Бунева, гр. Трън. Опрощава й се сумата 1.720 лв. по сметка № 6204 от 1936 г. на Александровската болница — изпълнително дело № 1398 от 1940 г. на Трънското данъчно управление.

19. Тодор Алексиев Георгиев, с. Кн. Александрово, Белоградчишко. Опрощава му се сумата 345 лв. по изпълнителен лист № 1590 от 1937 г. на Видинския областен съд — изпълнително дело № 335 от 1939 г. на Белоградчишкото данъчно управление.

20. Цено Маринов Цекон, с. Острокалци, Белоградчишко. Опрощава му се сумата 1.227 лв. по изпълнителен лист № 606 от 1939 г. на Белоградчишкия околийски съд — изпълнително дело № 114 от 1941 г. на Белоградчишкото данъчно управление.

21. Мария Керапе Артин, с. Александрово, Белоградчишко. Опрощава й се сумата 460 лв. по болнична сметка № 1770 от 1937 г. на Видинската държавна болница — изпълнително дело № 310 от 1943 г. на Белоградчишкото данъчно управление.

22. Иван Великов Петков, с. Острокалци, Белоградчишко. Опрощава му се сумата 1.227 лв. по изпълнителен лист № 608 от 1939 г. на Белоградчишкия околийски съд — изпълнително дело № 113 от 1941 г. на Белоградчишкото данъчно управление.

23. Костадинова Георгиева Станкова, гр. Белоградчик. Опрощава й се сумата 2.577 лв. по изпълнителен лист № 839 от 1941 г. на Видинския областен съд — изпълнително дело № 672 от 1942 г. на Белоградчишкото данъчно управление.

24. Веселин Григоров Иванов, гр. Белоградчик. Опрощава му се сумата 154 лв. по постановление № 5899 и 5712 от 1934 г. на Главната дирекция на железниците — изпълнителни дела № № 3771 и 3843 от 1935 г. на белоградчишкия данъчен началник.

25. Евгени Ванков Петков, гр. Белоградчик. Опрощава му се сумата 30 лв. по постановление № 1828 от 1935 г. на Главната дирекция на железниците — изпълнително дело № 3770 от 1935 г. на Белоградчишкото данъчно управление.

26. Цанка Петрова Митева, с. Косарка, Дряновско. Опрощава й се сумата 4760 лв. по болнична сметка № 2767 от 1932 г. на болница «Майчин дом» — София — изпълнително дело № 840 от 1932 г. на Дряновското данъчно управление.

27. Илия Николов Балев, с. Мирково, Пирдопско. Опрощава му се сумата 14.853 лв. по изпълнителен лист № 873 от 1926 г. на Софийския областен съд — изпълнително дело № 821 от 1926 г. на Пирдопското данъчно управление.

28. Неджиме Курт Мола, с. Мелжеме, Румъния. Опрощава му се сумата 16.000 лв. по постановление № 2028 от 1942 г. на Свиленградската митница и писмо № 4950 от 1944 г. на Дирекцията на митниците.

29. Иванка Николова Павлова, с. Търнава, Белослатинско. Опрощава й се сумата 2.185 лв. по болнична сметка № 7651 от 1930 г. на Александровската болница — изпълнително дело № 622 от 1943 г. на Белослатинското данъчно управление.

30. Коста Тошев Ценков, с. Сухатче, Белослатинско. Опрощава му се сумата 500 лв. по заповед № 230 от 1943 г. на Министерството на земеделието и присъда № 243 от 1943 г. на Червенобрежкия околийски съд — изпълнително дело № 1055 от 1943 г. на Белослатинското данъчно управление.

31. Георги Иванов Доцев, с. Сухатче, Белослатинско. Опрощава му се сумата 3.770 лв. по болнична сметка № 1701 от 1943 г. на Александровската държавна болница — изпълнително дело № 458 от 1944 г. на Белослатинското данъчно управление.

32. Еленка Тодорова Маринова, с. Глава, Белоградчишко. Опрощава й се сумата 2.480 лв. по болнична сметка № 6087 от 1938 г. на Александровската държавна болница — изпълнително дело № 181 от 1943 г. на Белослатинското данъчно управление.

33. Първан Стоянов Първанов, с. Вехтово, Шуменско. Опрощава му се сумата 4.910 лв. по изпълнителен лист № 81 от 1935 г. на Шуменския областен съд — изпълнително дело № 1900 от 1936 г. на Шуменското данъчно управление.

34. Владимир Камилов (Владислав Ник. Камилов), гр. Шумен. Опрощава му се сумата 23.100 лв. по решение № 436 от 1932 г., потвърдено с № 2882 от 1941 г. на Върховната сметна палата — изпълнително дело № 78 от 1934 г. на Шуменското данъчно управление.

35. Дариса Киркор Матосиян, гр. Шумен. Опрощава му се сумата 385 лв. по изпълнителен лист № 1082 от 1934 г. на Шуменския областен съд — изпълнително дело № 488 от 1938 г. на Шуменското данъчно управление.

36. Димитър Братков Коджабашев, гр. Шумен. Опрощава му се сумата 10.437 лв. по решение № 2364 от 1940 г. на Варненската областна сметна палата — изпълнително дело № 1257 от 1942 г. на Шуменското данъчно управление.

37. Димитър Братков Коджабашев, гр. Шумен. Опрощава му се сумата 52.702 лв. по решение № 1698 от 1935 г. на Варненската областна сметна палата, ревизирано с решение № 794 от 1941 г. на същата палата — изпълнително дело № 608 от 1942 г. на Шуменското данъчно управление.

38. Арам Сохакян, гр. Шумен. Опрощава му се сумата 3.000 лв. по заповед № 1818 от 1939 г. на Министерството на народното просвещение — изпълнително дело № 2204 от 1939 г. на Шуменското данъчно управление.

Всичко 216.445 лв.
За б е л е ж к а. Опрощаванията на сумите в горния списък трябва да се разбира с лихвите и всички други присъдени в изпълнителните дела суми.

Платените суми до влизането в сила на настоящото решение не се връщат.)

Председателстващ д-р Петър Кюсевинов: Които г-да народни представители приемат проекторешението за опрощаване на сумата 216.445 лв. съгласно чл. 132 от закона за събиране на преките данъци, заедно с приложения към него списък, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Преминваме към точка осма от дневния ред:

Одобрение на проекторешението за уреждане служебното положение на учителите по телесно възпитание Андрей Александров Степанов — гр. София, Валериан Валерианов Шаранов

мович — гр. Ямбол, Ростислав Константинов Самус — Горна Джумая.

Които г-да народни представители са съгласни да се прочете само проекторешението, без мотивите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да прочете само проекторешението.

Докладчик Стефан Караиванов: (Чете)

РЕШЕНИЕ

за уреждане на служебното положение на учителите по телесно възпитание Андрей Александров Степанов — гр. София, Валериан Валерианович Шарамович — гр. Ямбол, Ростислав Константинов Самус — гр. Горна Джумая

Андрей Александров Степанов — гр. София, Валериан Валерианович Шарамович — гр. Ямбол, Ростислав Константинов Самус — гр. Горна Джумая, руси по произход, български поданици, завършили военно училище в царска Русия, назначени за учители по телесно възпитание по бюджета на Министерството на народното просвещение, се признават за редовни прогимназиални учители, като при класирането и степенуването им се зачитат всички изслужени години в народните прогимназии и гимназии.»

МОТИВИ

към проекторешението за уреждане на служебното положение на учителите по телесно възпитание Андрей Александров Степанов — гр. София, Валериан Валерианович Шарамович — гр. Ямбол, Ростислав Константинов Самус — гр. Горна Джумая

Г-да народни представители! От редица години в нашите гимназии са на служба трима учители по телесно възпитание, по произход руси, български поданици, които са завършили военно училище в царска Русия. Тези учители са: Андрей Александров Степанов, учител в II мъжка гимназия — гр. София, Валериан Валерианович Шарамович, учител в мъжката гимназия — гр. Ямбол, и Ростислав Константинов Самус, учител в смесената гимназия в гр. Горна Джумая.

До 1 януари 1943 г., когато влязоха в сила новите щатни таблици, тези учители са били класирани и повишавани като редовни прогимназиални учители по чл. 58 от закона за народното просвещение като завършили военно училище.

При определяне на служебното положение на държавните служители по новите щатни таблици на тези учители е отказано правото на редовни прогимназиални учители, понеже в чл. 58 от закона за народното просвещение е казано «завършили военното училище и пр.», а не военното училище — в случая се разбира, че се дава право на редовни учители само за завършилите Военното на Негово Величество училище в гр. София. Служебното им положение е определено като нередовни прогимназиални учители. По такъв начин по чисто формални причини те получават заплата 2.600 лв. месечно без право на степен и клас.

Нека се има пред вид обаче, че тримата руси, по сведенията, които има министерството, са срастнали с българската нация, училище, държава и живот, чрез дългогодишната си добросъвестна и плодотворна служба са дали ценен принос към обучението по телесно възпитание у нас. Те имат всички качества, необходими да бъдат степенувани заедно със своите колеги, а заедно с това и да се ползват от облагите, които дава степенуването. Формални причини обаче лишават тези учители от права.

Налага се да се даде на тези трима добри работници на учителското поприще необходимата служебна справедливост.

Дълбоко убеден, че трябва да се отстранят формалните пречки относно степенуването на тези трима учители, моля да гласувате тук приложеното решение, според което те се признават за редовни прогимназиални учители, като при класирането и степенуването им се зачитат всички изслужени години в прогимназии и гимназии.

София, 13 юли 1944 г.

Министър на народното просвещение: М. Арнаудов)

Председателстващ д-р Петър Кюсеиванов: Ще пристъпим към гласуване. Които г-да народни представители приемат проекторешението за уреждане на служебното положение на учителите по телесно възпитание Андрей Александров Степанов — гр. София, Валериан Валерианович Шарамович — Ямбол, Ростислав Константинов Самус — Горна Джумая, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Преминуваме към точка девета от дневния ред:

Одобрене на проекторешението за одобрение 11. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 февруари 1944 г., протокол № 34, обнародвано в «Държавен вестник», брой 36, от 16 февруари 1944 г.

Моля г-н докладчика да го прочете.

Докладчик Стефан Караиванов: (Чете)

МОТИВИ

към проекторешението за одобрение на 11. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 февруари 1944 г., протокол № 34, обнародвано в «Държавен вестник», брой 36, от 16 февруари 1944 г.

Г-да народни представители! Поради изключителното положение, в което се намира страната, налага се продажбата на конфискуваните дървени строителни материали, дърва за горене

и дървени въглища да се извършва в най-къс срок, за да могат да стигнат в най-скоро време до своето предназначение.

Пред вид на гореизложеното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и одобрите приложеното проекторешение за одобрение 11. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 февруари 1944 г., протокол № 34, обнародвано в «Държавен вестник», брой 36, от 16 февруари 1944 г.

Гр. София, юли 1944 г.

Министър на земеделието и държавните имоти: Р. Русев

РЕШЕНИЕ

за одобрение 11. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 февруари 1944 г., протокол № 34, обнародвано в «Държавен вестник», брой 36, от 16 февруари 1944 г.

Одобрява се 11. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 февруари 1944 г., протокол № 34, обнародвано в «Държавен вестник», брой 36, от 16 февруари 1944 г., което гласи:

«На основание чл. 22 от закона за гражданската мобилизация, одобрява се следното:

1. Разпределението и продажбата на конфискуваните дървени строителни материали, дърва за горене и дървени въглища в старите предели на царството да се извършва по установения в закона за дървонабляването ред.

2. Когато дървените строителни материали, дървата за горене и дървените въглища са конфискувани в населени места, за които има нормирани цени от Министерството на търговията, промишлеността и труда, респ. от съответните комисии на снабдяването, или ако са конфискувани на временни складове и в сечища, за които има утвърдени тарифни цени, да се продават по същите нормирани, респ. тарифни цени.

3. Цените на конфискуваните дървени строителни материали, дърва за горене и дървени въглища на местата, за които няма нормирани, респ. тарифни цени, ако са на стойност до 20.000 лв., да се одобряват от лесничите, в чиито райони са конфискувани материалите, а ако са на стойност над 20.000 лв. — от съответните областни началници на горите.

4. Възнагражденията за превоз на конфискуваните дървени строителни материали, дърва за горене и дървени въглища, там където няма определени такива от комисии по чл. 10 от закона за дървонабляването, да се определят с протоколи от съответните лесничии и комисии на снабдяването.

5. Отменяват се: 35. постановление на Министерския съвет, от 25 ноември 1942 г., протокол № 156, одобрено с указ № 1, от 2 януари 1943 г., обнародван в «Държавен вестник», брой 13 от 1943 г., относно продажбата на конфискуваните дървени материали в старите предели на царството, и 30. постановление, от 21 декември 1942 г., протокол № 168, одобрено с указ № 8, от 26 януари 1943 г., обнародван в «Държавен вестник», брой 30 от 1943 г., относно продажбата на конфискуваните дървени материали в Скопска, Битолска и Беломорска области.»

Председателстващ д-р Петър Кюсеиванов: Ще пристъпим към гласуване. Които г-да народни представители приемат проекторешението за одобрение 11. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 февруари 1944 г., протокол № 34, обнародвано в «Държавен вестник», брой 36, от 16 февруари 1944 г., моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка десета от дневния ред:

Одобрене на проекторешението за одобрение на 7. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 12 май 1944 г., протокол № 104, с което се одобрява, сумите по фондовата сметка «Подпомагане на пострадали лозари и овощари от пероноспора, градушка и други природни стихии» да се използват за подобрене на лозарството, винарството и овощарството.

Които г-да народни представители са съгласни да се прочете само проекторешението, без мотивите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да прочете само проекторешението.

Докладчик Стефан Караиванов: (Чете)

РЕШЕНИЕ

за одобрение на 7. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 12 май 1944 г., протокол № 104, с което се одобрява, сумите по фондовата сметка «Подпомагане на пострадали лозари и овощари от пероноспора, градушка и други природни стихии» да се използват за подобрене на лозарството, винарството и овощарството.

Одобрява се:

1. Наличните суми по фондовата сметка «Подпомагане на пострадали лозари и овощари от пероноспора и други природни стихии», както и тези суми, които ще постъпят в бъдеще по същата сметка, да се използват в размер 85% за подобрене на лозарството и винарството и 15% за подобрене на овощарството, и то както следва:

а) за строеж, разширяване и обзавеждане на държавни институти, които имат за задача подобрене на лозарството, винарството и овощарството;

б) за всички видове лични и веществени разходи по мероприятия и инициативи, целящи подобрене на лозарството.

винарството и овощарството и опазване на лозовата култура от болести и неприятели.

2. Извършването на всички разходи става по реда и начина, установен в закона за бюджета, отчетността и предприятията, по ежегодно утвърдени бюджети на фондовата сметка.»

(М О Т И В И

към проекторешението за одобрение на 7. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 12 май 1944 г., протокол № 104, с което се одобрява, сумите по фондовата сметка «Подпомагане на пострадали лозари и овощари от пероноспора, градушка и други природни стихии» да се използват за подобрене на лозарството, винарството и овощарството.

Г-да народни представители! През 1941 г. с 36. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 21 август, протокол № 139, одобрено с указ № 71, от 24 август същата година, бе създадена фондова сметка «Подпомагане на пострадали лозари и овощари от пероноспора, градушка и други природни стихии». Средствата по тази сметка се набират от акциз 3% върху материалите, от които се изварява ракия, и 2% от акциза върху местните вина и вината, които се внасят от чужбина.

Годишните постъпления по тази сметка възлизат на около 10 милиона лева. Тази сума е далеч недостатъчна за ефикасно подпомагане на пострадали лозари и овощари, особено през години, когато пероноспората и градушката се появяват в голям размер и нанасят загуби за много стотици милиони лева. По-целесъобразно би било, ако събраните средства по фондовата сметка, вместо да се отпускат направо на пострадали лозари и овощари, да се използват за създаване на соргове лози, устойчиви на пероноспора, за организиране борбата с тази и други болести и неприятели по лозовата култура, както и изобщо за подобрене на лозарството, винарството и овощарството. По този начин ще се органичат условията за грамадните загуби, причинявани всяка година по лозовата култура, и ще се даде значителен гласък в подобренето на лозовата и овощната култура.

Водим от тия съображения, Министерският съвет с 7. постановление, взето в заседанието му от 12 май 1944 г., протокол № 104, одобри сумите по тази фондова сметка да се използват за подобрене на лозарството, винарството и овощарството.

Като ви излагам това, моля, г-да народни представители, да одобрите чрез надлежно гласуване приложеното проекторешение.

Гр. София, май 1944 г.
Министър на земеделието и държавните имоти: **Р. Русев**

Председателстващ д-р Петър Кьосенванов: Ще пристъпим към гласуване. Които г-да народни представители приемат проекторешението за одобрение на 7. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 12 май 1944 г., протокол № 104, с което се одобрява, сумите по фондовата сметка «Подпомагане на пострадали лозари и овощари от пероноспора, градушка и други природни стихии» да се използват за подобрене на лозарството, винарството и овощарството, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Преминаваме към следващата точка, единадесета, от дневния ред:

Одобрение на проекторешението за одобрение 10. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 май 1944 г., протокол № 90, с което се одобрява приключването и погасяването на заема, сключен от Министерството на земеделието и държавните имоти при Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 10.000.000 лв., за закупуване на полски непокрити имоти и постройка на сгради за нуждите на Средното земеделско училище в гр. Плевен.

Моля г-н докладчика да го прочете.

Докладчик Стефан Караванов: (Чете)

(М О Т И В И

към проекторешението за одобрение на 10. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 май 1944 г., протокол № 99, с което се одобрява приключването и погасяването на заема, сключен от Министерството на земеделието и държавните имоти при Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 10.000.000 лв., за закупуване на полски непокрити имоти и постройка на сгради за нуждите на Средното земеделско училище в гр. Плевен

Г-да народни представители! С закон от 10 юни 1941 г., публикуван в «Държавен вестник», бр. 124, се разреши на Министерството на земеделието и държавните имоти и последното сключи при Българската земеделска и кооперативна банка заем в размер на 10.000.000 лв., за закупуване на непокрити полски имоти и постройка на сгради за нуждите на Средното земеделско училище в гр. Плевен, като за покриването на този заем се даде право на министъра на земеделието и държавните имоти да продаде част от недвижимите имоти и сгради, принадлежащи на училището.

По този заем Министерството на земеделието и държавните имоти е изтеглило около 5.000.000 лв. и е успяло да закупи и изплати 235 декара земя, без обаче да построи необходимите нови сгради.

Впоследствие с закон, обнародван в «Държавен вестник», бр. 262, от 25 ноември 1941 г., Министерството на земеделието и държавните имоти сключи друг заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 200.000.000 лв. за постройка и купуване сгради и места, нужни за земеделските училища и институти. При това положение продажбата на част от земите и сградите на Средното земеделско училище в гр. Плевен не би било основателно. Ето защо с 10. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 май 1944 г., се одобри, заемът, сключен от Министерството на земеделието и държавните имоти при Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 10.000.000 лв., за закупуване на полски имоти и постройка на сгради за нуждите на Средното земеделско училище в гр. Плевен, да се приключи и бъде погасен, като изтеглените суми по същия заем с дължимите по него лихви се отнесат по сметката на заема от 200.000.000 лв., сключен при същата банка за нуждите на Министерството на земеделието и държавните имоти с закон, публикуван в «Държавен вестник», бр. 262, от 25 ноември 1941 г., като министърът на земеделието и държавните имоти се освобождава от задължението да продаде визираните в чл. 2 от закона по сключване заема недвижими имоти.

Като ви излагам това, моля, г-да народни представители, да одобрите, чрез надлежно гласуване, предложеното проекторешение.

Гр. София, юли 1944 г.

Министър на земеделието и държавните имоти: **Р. Русев**

РЕШЕНИЕ

за одобрение на 10. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 май 1944 г., протокол № 90, с което се одобрява приключването и погасяването на заема, сключен от Министерството на земеделието и държавните имоти при Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 10.000.000 лв., за закупуване на полски непокрити имоти и постройка на сгради за нуждите на Средното земеделско училище в гр. Плевен

Одобрява се:

Разрешава се да се приключи заемът, сключен от Министерството на земеделието и държавните имоти при Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 10.000.000 лв., за закупуване на полски непокрити имоти и постройка на сгради за нуждите на Средното земеделско училище в гр. Плевен и да бъде погасен, като изтеглените до влизане в сила на това постановление суми по същия заем с дължимите по него лихви се отнесат по сметката на заема от 200.000.000 лв., сключен при същата банка за нуждите на Министерството на земеделието и държавните имоти с закона, публикуван в «Държавен вестник», бр. 262, от 25 ноември 1941 г.

Министърът на земеделието и държавните имоти се освобождава от задължението да продаде визираните в чл. 2 от закона по сключване заема недвижими имоти.»

Председателстващ д-р Петър Кьосенванов: Ще пристъпим към гласуване. Които г-да народни представители приемат проекторешението за одобрение на 10. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 май 1944 г., протокол № 90, с което се одобрява приключването и погасяването на заема, сключен от Министерството на земеделието и държавните имоти при Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 10.000.000 лв., за закупуване на полски непокрити имоти и постройка на сгради за нуждите на Средното земеделско училище в гр. Плевен, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме към следващата точка, дванадесета, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за допълнителен бюджетен кредит по бюджета на държавата за 1944 бюджетна година в размер на 13.484.683.000 лв. — продължение на разискванията.

Има думата народният представител г-н Димитър Пешев.

Димитър Пешев: (От трибуната) Г-да народни представители! Не за пръв път заемам тази трибуна. Заемал съм я много пъти при различни обстоятелства. Заемал съм я в момент на тържества и в моменти на загриженост. Във всички случаи съм изпитвал едно особено чувство на отговорност — така съм го определил в себе си. Никога обаче не са ме обладавали чувствата, които ме обземат в този момент, защото схващам, че в този момент очите и ушите на целия народ са обърнати към нас. Аз знам, че преди няколко дни, на 17 т. м., нашият народ изживя един трепет, очаквайки речта на нашия министър-председател. Очакваше я с чувство на загриженост, мъчейки се да върва, че от нея ще получи разяснение на много болезнени въпроси, които го измъчват, ще намери отговори на много очаквания. Аз знам, че в него момент милиони българи, събрани около радиоапаратите, се бяха обърнали на слух. Те очакваха лъч на надежда, лъч на вяра. Защото това е, което в този момент те искат да получат от върховното управление на страната. Те чакат отговори на редица въпроси, които се поставят от тях, които им се налагат от събитията и от които зависи — те го чувствуват по един дълбок национален инстинкт — съдбата на нашата страна, съдбата на нашия народ и лично тяхната съдба.

С дълбоко възмущение и внимание и аз лично изслушах речта на министър-председателя. Мъчих се да се вдълбоча в нея в момента, да открия нейния дълбок смисъл, да открия пътя,

който той чертае на нашия народ, надеждите, които му рисува, и бъдещето, което му определя.

Г-да народни представители! Общият тон на изложението на министър-председателя беше един прочувствен зов към човештина, един зов към справедливост, една надежда, че светът, който се ражда, ще донесе по-съвършено устройство на човечеството, по-достойно място за всички народи, които ще заслужат това място. Колко благородство има в този зов! Аз почувствах тогава, че чрез устата на нашия министър-председател говори самото сърце на нашия народ, че той в този момент стана изразител на ония дълбоки вярвания, на ония дълбоки чувства, които характеризират нашия народ и които, за наша гордост, нека кажем, го дълбоко отличават от много народи, издигайки го на една морална висота, на която ние трябва да го пазим.

Г-да народни представители! Този зов трябва да подемем и ние, да стоим здраво на тази нравствена позиция, на която стои нашият министър-председател защото тя е една предпоставка, тя е едно условие, за да можем да гарантираме на нашия народ действително едно по-добро бъдеще. Нека обаче не се залъгваме. Нека бъдем човещи, но да вървим по земята, на която providението ни е определило да живеем. Защото, г-да народни представители, аз чувствавам какво дълбоко противоречие има между този тържествен зов на министър-председателя и една друга констатация, която той направи в своята реч. Той памира основата на тази война, на този дълбок катаклизъм, както той я нарича, не в привидните външни причини, но в нейната дълбока историческа причина. Той памира корените ѝ в самата европейска култура, в нейния дълбок егоизъм, в обстоятелството, че тази култура, която от 3 века насам, както той се изразява, дава характеристика на общочовешката култура, почива на първичния нагон на хората за повече мощ, повече власт и повече богатство. Ако тази констатация на министър-председателя исторически, философски е обоснована и оправдана, за жалост, от цялата история на съвременното човечество, ако тя дава реалната обстановка, при която ние живеем и при която ние действуваме, колко слаб е нашият зов към човештина и към справедливост, колко далеч сме ние от възможностите с тези тържествени фанфарни зове на нашия министър-председател да трогнем сърцата на онези, които решават сега съдбините на света, да ги трогнем така, както заслужава нашият народ с неговата свещена и справедлива кауза. Не, г-да народни представители! Да бъдем човещи, да върваме в доброто, да се стремим към правдата и справедливостта, но да бъдем реалисти в нашата политика, защото грубият реализъм на съвременната международна политика изключва възможността само с тържествени зове за справедливост и за правда да реализираме и да осъществим справедливите интереси и домогвания на нашия народ. Да търсим истинския път към постигането на тези интереси, да бъдем човещи със сърца, но и човещи с един здрав, хладен разум, който може да проникне в историческите събития, който може да предвиди тези събития и който може да тикне народа към постигане на неговите справедливи интереси по реалните пътища, които действително могат да го доведат дотам.

Ето това е задачата, която аз си поставям. Нека уважаемите министри, към които аз храня чувсто на дълбоко уважение, върват, че онова, което ще кажа, изхожда действително от моето сърце, обаче е преплетено с моя разум дотолкова, доколкото Бог ме е надарил с него, за да открия действително една истина, според мене, която да поднесе на правителството, което държи съдбините в този момент на нашата страна, и, ако е възможно, моите мисли да послужат не като съвет, но като суров материал, от който ще могат да се изградят заключения, полезни на конкретните задачи на управлението.

Г-да народни представители! От нашата последна сесия, когато ние се разделихме при едни драматични обстоятелства, когато от едно наше заседание тук ние отидохме да гледаме как се опожаряваше дворецът на българските царе, да видим онова, което беше постигнато от политиката на нашите противници в него момент, една политика, която целеше да обезглави българската династия и да хвърли нашия народ в хаоса на едно самоотребление — от тези драматични моменти, г-да народни представители, досега колко много събития станаха в нашата страна и при какво ново положение се събираме ние в днешните толкова деликатни и толкова мъчни моменти в нашия живот. На тази маса тогава стояха други министри. Нашият министър-председател тогава беше друг. И първият въпрос, който ние си задаваме, който имаме право не, но който имаме задължението да си зададем, е: на какво се дължи тази смяна, какво е новото, което ни носи новият кабинет, какъв е новият път, има ли изобщо нов път, какви задачи се стреми да разреши — изобщо какво ново носи той в нашето управление и какво ново обещава в живота на нашия народ?

Г-да народни представители! По този въпрос, който вчера беше предмет на разглеждане от нашия уважаем другар, бившият министър-председател г-н Александър Цанков, има интересни указания в изложението на нашия министър-председател. Аз ще искам да се спра върху тях и да ги напомним с две думи, с очакването, че министър-председателят, ако намери за уместно и удобно, ще ни изясни онези тайни, които се крие, не защото ние сме любопитни, но защото това, което недостатъчно казва в своето изложение, сигурно е свързано с нашата политика, сигурно то значи нещо в този момент и сигурно е от значение за онези, които промишляват

върху съдбините на нашия народ и които утре ще има да вземат становища по най-важни въпроси, сложени за разглеждане. Да имаме становища по въпросите, г-да народни представители, становища ясни, обосновани, изхождащи от едно пълно познаване на фактите от международен характер, от военен характер, от социален характер и вътрешно-политически характер — това е наш дълг. И затова, г-да народни представители, аз ще ви припомня два пасажета от речта на уважаемия министър-председател, за да искам чрез това да предизвикам едно обяснение, ако това е удобно за управлението и ако то не би причинило някаква опасност и пакост за него.

В началото на своето изложение г-н Багарянов каза: «Отежнената в последните години съдба на българския народ за няколко седмици през м. май беше спряла колебливо на един кръстопът, от който всяка крачка изглеждаше фатално катастрофална.»

В допълнение на това по-нататък в заключителната част на своята реч, че в точка 6, г-н министър-председателят каза: «... и моят отказ да съставя правителство тогава можеше да доведе до непосредствени и завинаги непоправими беди.»

Г-да народни представители! От тия две констатации на най-меродавното лице в управлението на България днес, на онзи, който държи в този момент съдбините на нашата страна, изглежда, че през м. май върху главата на България е тежала една такава страшна опасност, която за малко е щяла да причини непоправима катастрофа, непоправими беди. Коя е тя, аз не зная, но вървам, че тази констатация отговаря на фактите, че тя се отразява върху управлението, върху съставянето на кабинета и върху решенията, които той ще има да взема.

Г-да народни представители! Ние всички знаем, че почти през целия м. май страната и управлението изживяваха една криза, която мина през няколко етапи, етапи различни по своя характер, които в края на краищата доведоха до решението, което регентството ни даде с намиращия се сега пред нас кабинет. Защо министър-председателят тогава г-н Божилов беше натоварен да реконструира своя кабинет? Защо той не успя? Каква беше задачата на тази реконструкция, какви цели политически се преследваха с нея? Защо след това беше натоварен нашият уважаем председател на Народното събрание г-н Калфов да образува кабинет? Защо той две седмици не успя да направи това? Защо върна мандата? Каква беше политическата идея, която лежеше в това натоварване на г-н Калфов да състави кабинет? И защо след това се дойде до настоящия кабинет, образуван при такива драматични обстоятелства, за да се предотврати една непоправима катастрофа за нашата държава и за нашия народ? Това са факти, свързани не с политическата история, а с политиката на България непосредствено, сега, преди образуването на кабинета, една политика, която сигурно ще се отрази върху развитието на събитията и от която ние ще имаме по-нататък да си вземем бележка, когато одобряваме предложенията, които ни се правят, и когато вземаме становища по големите политически въпроси.

Г-да народни представители! Аз с голямо внимание изслушах тук речта на уважаемия г-н Александър Цанков. Той, разбира се, не одобряваше съставянето на този кабинет, той изобщо намира в цялата система на управлението от 19 май 1934 г. пасам един органически дефент. Той отрича този режим, отрича го по начало, като смята, че чрез акта на 19 май е спрян нормалното развитие на политическия живот в България и че този акт на насилие тогава е причинил непоправими злини на нашия политически живот. Нека оставим историята да съди. Аз мога да споря с г-н Цанков по този въпрос, но мене ме интересува сега, за момента, само неговото последно заключение. Той очаква с образуването на този кабинет да се измени и системата на управлението. Точно в какъв дух да се измени тази система, там изяснение ние не получихме. Г-н Цанков не се доизказа по този въпрос. Може би смяташе, че това е неудобно, че това е излишно засега. Във всеки случай идеята, че е необходима смяна на системата на управлението е легнала дълбоко в неговите политически разбирания и той в този решителен момент я подхвърля тук в Народното събрание като един лозунг, от възприемането на който той намира може би щастлив изход от кризата, в която се намираме.

Г-да народни представители! Аз не очаквам сега никакво разковниче по този въпрос. Не е време, според мен, да дебатирате по смяната на системата на управлението. Тия дебати предполагат спокойни времена, предполагат една анализа, която сега не можем да правим. Това предполага липса на опасности, които да застрашават съществуването и спокойното развитие на държавата. Очевидно е, че тези условия сега не са налице и затова не можем да искам смяна на системата на управлението. Още повече, че лозунгът, който се издига сега от всички разумни политици в България, от всички онези, които разсъждават обективно, които имат сърца и български умове в своите глави, е да се търси и да се намери изход от положението не в смяна на системата, но в едно обединение на сърцата, в едно обединение на умовете около онези принципи, които са общи за всички българи, от които среди и да изхождат те, около онези принципи, които обединяват политическите среди от всички категории. Такива общи принципи, които се възприемат от всички политически среди, има, колкото и различни да са техните концепции по управлението, колкото и диаметрално противоположни да са политическите им пътища по основните въпроси на управле-

нието. Ето тези са единствените принципи, които може да бъдат издигнати и около тях е възможно да се обединят всички добри българи в тази страна, като прегърнат една програма, на която е написана името на нашата родина, една програма, която няма да слиза до низините на управлението, няма да се занимава с дреболните и дребосците на ежедневието живот, но която високо ще издига тези принципи, които се отразяват върху съдбата на страната и върху големите въпроси на нейната външна и вътрешна политика.

Та, г-да народни представители, нека отменим този въпрос за смяната на системата на управлението, защото той не е актуален за момента, той не е в състояние сега да обедини, той само може да разедини — нещо, което трябва да бъде избягвано.

Г-да народни представители! Войната се намира в критична фаза. Това е израз, който ще срещнете във всички политически коментари. Не това ни интересува. Нас ни интересува как тази фаза на войната се отразява върху нашата политика, за да се справим с нейните отражения, да намерим изход от тях. Нашият народ е неориентиран. Тази липса на правилна ориентация на нашия народ върху положението трябва да бъде превъзмогната. То е една грешка на управлението досега.

Г-да народни представители! Аз няма да крия грешките на режима, който се прилага в нашата страна от няколко години насам. Но тези грешки, преди да бъдат грешки на политиката, са грешки на обществената проява на този режим. Там е дефектът — липсата на връзка между народа и управлението, недостатъчна организираност на обществените прояви в живота на страната. Ето там е слабата страна на режима, която в този момент дава своите лоши отражения. Едно от тия отражения е, че народът не е правилно ориентиран. Той не е добре политически воден и вследствие на това се явяват колебания в неговите настроения и вътрешни обществени слабости, които дават лоши отражения в живота понастоящем. Нека нашето Народно събрание в тези моменти стане истински изразител на неговите настроения; нека от него излезе лъч на осветление за широките народни маси, които чакат с жажда да чуят една политическа мисъл, да чуят обяснение на събитията, да чуят правилни заключения, които ще подхождат на техните разбирания, които се обособяват на обективни факти, на обективни данни. Само тогава народът ще повярва в своите водачи, само тогава той ще добие истинска самоувереност в собствените си сили и доверие в своето управление, за да може крепко да застане зад него и управлението да се чувства застанало с здрави крака върху здрава почва пред историческите събития, които ни очакват.

Г-да народни представители! Във вчерашната реч на министър-председателя се напомним един пасаж от негова реч през 1938 г.: «Нека на Народното събрание не се туря маската на доволство, защото под тази фалшива маска може да се крият гримасите на недоволство, гримаси, които няма да бъдат унищожени от такава фалшива маска. И ако откровени слова се кажат отгук, нека се вярва, че тия слова изхождат от загрижените сърца и от загриженото съзнание на ония, които ги произнасят, и следователно нека бъдат третираны така, както заслужават, защото все пак са един лъч на светлина, на ободряване, който прониква от високите места на държавното управление в низините, в недра на нашия народ.»

Г-да народни представители! Мене ми прави впечатление един факт. Известни речи, произнесени тук, в Народното събрание, се поместват по един начин в пресата, други речи се поместват по съвършено друг начин. Защо е тази разлика? Защо е това различие в третирането на мненията, които се изнасят отгук? Ако едно време, в моменти по-спокойни, се реагираше и срещу подобна практика на тогавашните върхове на управлението, за Бога, г-да народни представители, нека престане сега тази практика. Защо за речта на нашия другар г-н Лазар Попов не се споменава нищо във вестниците? Защо други речи се предават почти изцяло по радиото?

Тодор Кожухарев: Г-н Пешев! Тази практика не е от вчера.

Димитър Пешев: Зная, г-н Кожухарев. Вие знаете, че аз не реагирам само сега.

Петко Стайнов: За нас не сте правили така по-рано.

Димитър Пешев: Лично за Вас може би не съм правил, г-н Стайнов, но винаги съм стоял на това принципино становище, на което стоя сега. Като добросъвестен човек, ще признаете това. Каквато, вярно ли е или не? Аз не зная защо ми правите тази бележка.

Петко Стайнов: От тая трибуна не издигнахте глас, когато нашите речи не се печатаха в пресата.

Димитър Пешев: Защото има и други възможности да се реагира по този въпрос. Не е тази трибуна изключителното място, откъдето могат да се правят реакции. Но, както и да е, г-да народни представители, това бе само в скоби казано.

Г-да народни представители! Изложението на г-н министър-председателя действително се докосва до най-съществените въпроси на нашето държавно управление сега. Засяга действително доста въпроси, макар и не всички, които волнуват сърцата и съзнанията на българския народ. Това изложение, разделено на «минало, настояще и бъдеще», засяга въпроси на нашето вътрешно управление и въпроси на нашата външна политика.

В първата част, озаглавена «Минало», се третира един основен въпрос на нашето конституционно управление — въпросът за отговорността в управлението. В същност по този въпрос не се каза нищо, което е ново, не се каза нищо, което може да бъде спорно в този момент. Ние винаги сме поддържали, че управлението трябва да бъде отговорно в този смисъл, че то не може да бъде чиновническо. От тая трибуна, вие си спомняте всички, е издиган много пъти глас против така наречените чиновнически управления. Оня, който получи привилегията да седне на това място (Сочи министерската маса); оня, който има високото призвание в един такъв особено решителен момент да държи в ръцете си част от съдбините на своя народ, няма право да се чувствава чиновник. И ако той по кариера досега е бил чиновник, трябва да скъса с тая своя кариера и с чиновническия начин на гледане на отговорностите, с които е натоварен. Той от изпълнител става творец; той от един орган се обръща на един политически фактор от първостепенно значение, който насочва политиката на своята страна, който определя нейната съдба, който носи, заедно с другите свои другари, солидарна отговорност за съдбата на своята страна. Следователно, г-да народни представители, отговорността в управлението е един безспорен факт. И ако този въпрос е дебатирал след първите законодателни избори от 19 май 1934 г., дебатирал е, защото в известни умове се е прелитала мисълта, че отговорността ще падне на друго по-високо място и че ония, които са изправени пред Народното събрание, не са формалните отговорници за съдбините на своята страна. Това беше обаче едно мимоходно мнение, то отмина, от него не остана никаква следа. И тронните слова, които тогава се прочитаха от държавния глава, в същност изразяваха политиката на правителството, неговите становища и те се дебатираха като актове на управлението, за които са отговорни министрите.

Г-да народни представители! Че по въпроса за отговорността в управлението ние стоим на базата на конституцията, няма никакъв спор. Конституцията е основата на нашето управление. На нея ние, Народното събрание, градим нашето собствено съществуване; в нея ние търсим правилата, които определят отношенията между Народно събрание и правителство, между Народно събрание и държавен глава, между държавен глава и правителство, между народ и управление. Там са основните принципи на нашето управление и ние стоим на тия принципи, така както са установени, в техния истински смисъл. Ако навремето, г-да народни представители, след 19 май, се повдигаше въпрос за една евентуална ревизия на конституцията; ако през време на управлението на г-н Андрей Тошев, ако се не лъжа, се говореше доста и се пишеше даже в пресата за изменение на конституцията, след свикването на първото Народно събрание след 19 май — XXIV обикновено Народно събрание — този въпрос слезе от сцената. Аз си спомням, г-да народни представители, че през 1935 г., когато влязох в Министерството на правосъдието, заварих там един проект за изменение на конституцията. Моят предшественик и предишното правителство е събирало материал за това изменение на конституцията. Аз зная идеите, които бяха легнали в това изменение. Но това бяха идеи, които отминаха, не оставиха никаква следа. И нашата конституция сега не е никаква пречка за управление, каквото се налага от съвременните нужди на живота; тя е една конституция, която дава, при едно разумно тълкуване, възможност да има авторитетно управление, правилни отношения между Народно събрание и правителство, тя е доста годин инструмент, за да няма нужда от чести промени. Достатъчно е да се влага в нея съдържание, което отговаря на нейния дух. И ако може нещо да се каже за приложението на конституцията, то е, че до 19 май тя е прилагана неправилно. До 19 май прилагането ѝ е било повлияно от известни веения, чужди на нашия живот, и затова се дойде до толкова сътресения у нас. Но този въпрос е изживян. Ние стоим на базата на конституцията. Следователно въпросът за отговорностите в управлението, засегнат в изложението на г-н министър-председателя, от нас не намира никакви възражения.

Г-да народни представители! Отговорността на правителството пред Народното събрание и пред държавния глава, тъй както е установено в конституцията, за мене е една догма. И ако на този въпрос се спирам сега, то е, за да подчертая нуждата от едно изясняване с оглед на моментите сега, с оглед на конкретните задачи на управлението. Отговорността е необходима, защото в нашия живот безотговорността е довеждала често до известни фатални последици. Когато аз съм хвърлил поглед назад в нашата политическа история, винаги се натъквам на началото на нашите нещастия — датата 16 юни 1913 г. Оттам аз смятам, че произхождат всички нещастия: и катастрофата от 1913 г., и нещастната война от 1915 г., и нещастните вътрешни последици след тази война от 1918 г. Безотговорността за 16 юни 1913 г. доведе тия фатални последици. И сега аз искам и във вътрешното управление, и във външната политика да се издигне и подчертае принципът на отговорността, защото той е гаранция за правилни решения, той е гаранция за контрол, той е гаранция за намиране най-сподручливия, най-правилния път, по който трябва да се движи нашата държавна политика. И затова, г-да народни представители, аз намирам, че не можем тук да правим повече спорове по въпроса за отговорността в управлението. Това е един въпрос изяснен. Изложението на министър-председателя трябва да намери нашето одобрение в този пункт. Следователно можем свободно вече да мнем на другите по-големи въпроси, засегнати в това изложение.

Министър-председателят намира, че основното желание на нашия народ от войната насам е да остане в мир, да остане вън от войната, да не се меси в конфликта на големите народи. Аз не зная дали по този въпрос между нас може да има някакъв спор. Това е така. Нашият народ не само по влечение, не само по сърце е против войната, е миролюбив, както впрочем всеки народ, но той търси мирните пътища, защото живее със съзнанието, че при условията, в които той беше поставен след миналата война, това са най-сигурните пътища за гарантиране на неговото спокойствие и на неговото бъдеще. И затова всички български правителства от миналата война насам са държали на този принцип: светог и ненарушимо. То беше издигнато до степен на една национална доктрина, която се прилагаше недвусмислено и която намери израз в много актове от международно значение, докато се дойде, г-да народни представители, до известния пакт за вечно приятелство с Югославия. В този пакт беше прокламиран принципът на вечното приятелство, на ненарушимия мир, без обаче да се предричат въпросите, които ни разделяха: въпросите за българското малцинство в Югославия и изобщо за нашите отношения. Очевидно беше, че нашата политика търси мирните пътища за разрешаването на тези въпроси. Очевидно беше, че тя изключва войната като средство за постигане на националните цели, защото смяташе, че не чрез военни действия, не чрез война — при тези условия, в които се намирахме — можем сполучливо и трайно да разрешим нашите въпроси. Ние гарантирахме мира и спокойствието на източната ни граница. Ние бяхме най-дейни в живота на Обществото на народите. Ние участвахме най-ревностно във всички международни конференции, които целяха международното разоръжение. Това са безспорно доказателства за желанието на държавната политика, в унисон с волята на народа, да върви само по мирни пътища.

Ние се намирахме в това положение в 1939 г. Войната почна. Г-да народни представители! Нека се пренесем в онзи момент, нека преживеем паново събитията, които тогава засегнаха и нас, за да разберем онова, което стана, и да дадем правилно осветление на нашите международни стъпки тогава. На 1 март 1941 г. ние се присъединихме към тристранния пакт. Аз чета сега в декларацията на представителите на политическите сили, която г-н Никола Мушанов прочете тук пред вас, че нашето присъединяване към тристранния пакт било една политическа грешка. Нека не се сърди г-н Никола Мушанов, че аз няма да одобря това становище. Според мен присъединяването към тристранния пакт в 1941 г. не беше политическа грешка. Ще обясня защо. По своя текст тристранният пакт не е инструмент за нападателна международна политика. Той е един пакт с миролюбив характер, с отбранителен характер и нашето влизане в него съвсем не говори, че сме имали нападателни намерения. Има нещо друго, което е по-важно и което аз искам специално да подчертая, защото то има особено значение в този момент.

Ние подписахме тристранния пакт при наличността на едно споразумение за мир и приятелство между Русия и Германия. Вие си спомняте 23 август 1939 г., когато се получи съобщението за това споразумение, какъв ентусиазъм завладя тогава нашия народ. Той схвана, че става нещо голямо, което се отнася и до неговата съдба, защото два велики народи, към които той питае специално чувство на почит и любов, се сприятеливат. От общността на тяхната международна политика той очакваше за себе си съответни облаги. Той мислеше, че това споразумение между Русия и Германия ще бъде една гаранция за съдбата на България тук на Балканите и загуй ентусиазмът беше голям.

Г-да народни представители! В 1941 г., когато ние влязохме в тристранния пакт, ние не нарушихме с нищо нашите отношения със Светската Русия, ние не нарушихме с нищо нашите добри отношения с източната ни съседка Турция, защото този пакт не съдържа никакви елементи на нападение. Той беше един отбранителен пакт, който не налагаше на нас никакви намерения на агресивност и следователно нямаше нищо, което би обезпокоило онези народи, които не питат никакви нападателни намерения към нас, и зоните, към които ние имаме никакви претенции.

Г-да народни представители! В онзи момент, когато Германия беше на върха на своята сила, когато тя на Балканите целеше не толкова да помогне на Италия, както се мисли, в нейната война с Гърция, колкото да запуши възможността за едно евентуално нахлуване тук на Балканите от страна на нейните противници, какво можехме да направим ние, поставени в центъра на Балканите, при това намирайки се в едно деликатно международно положение, с толкова много несправедливости, които се бяха струпали върху нашата съдба от 1913 до 1918 г.?

Ясно беше, г-да народни представители, че ние при това положение, без да изоставяме своята политика на ненападение, без да изоставяме своето миролюбие и надеждата по мирен начин да получим разрешение на нашите проблеми, не можехме да останем пасивни към събитията. Ние не можехме да се откажем от възможността да поправим неправдите, на които бяхме жертва в 1918 г.; не можехме да не поправим неправдите от 1913 г., без, повтарям, да ставаме нападатели в международния живот, без да предизвикваме ние самите със своите косвени действия никакви нападения върху нас. И когато ние си послужихме с този политически инструмент — тристранния пакт — само за да получим удовлетворение за своите права не чрез нападение върху нашите съседи, но

чрез заемане на територии, през които беше минала вече стихията на войната, ясно е, че не се касае за някакво нападение от наша страна, не се касае за някаква агресивност, не се касае за военен съюз между нас и Германия.

Г-да народни представители! Съдбата тогава на нашата политика беше предопределена, защото, за нещастие, вследствие на международните събития от миналото, нито от Англия, нито от нейните съюзници имаше желание да разберат нашето положение, да разберат трагичното положение, в което се намираше нашата страна. По едно фатално развитие на събитията се дойде до това положение, което аз ви очертавам. Но подчертавам, че във всичкото време ние сме били настрана от всякаква агресивна политика, ние сме били винаги на миролюбиви позиции, които не сме нарушавали и които ние трябва да запазим на всяка цена.

Г-да народни представители! Аз няма да отрека, че в провеждането на тая политика ние може би направихме известни грешки, които не бяха резултат обаче на присъединяването ни към тристранния пакт. За тях загатва и министър-председателят в своето изложение. Аз приемам тая теза, защото тя се покрива с моето лично разбиране и с разбирането на голяма част от моите другари народни представители. Обявяването на войната срещу Англия и Америка, присъединяването ни към антикомунистическия пакт, начинът, по който се реши еврейският въпрос — това са грешни стъпки, които бяха направени от нас без да бъдат налагани от текста на тристранния пакт, и следователно, ако правителството сега цели тяхното поправяне, ние не само че не можем да имаме нищо против, но трябва да приемем с благодарност тая инициатива.

Г-да народни представители! Тези грешки — аз имам куража да ги нарека така — не са резултат, както казах, на нашето присъединяване към тристранния пакт. Ние можехме да ги избегнем без да нарушим своите задължения по тристранния пакт и без да отегчаваме без нужда нашето положение.

Петко Стайнов: Това е вярно.

Димитър Пепев: Ние оставихме впечатление, с тези стъпки, че надхвърляме нашите национални задачи, че надхвърляме нашите национални цели и че заемаме идеологични позиции, които са спорни между великите сили и които са една от причините на тая война. И затова мисълта в изложението на г-н министър-председателя, че ние няма защо да се бъркаме в споровете между великите сили, е една правилна мисъл, която ние възприемаме, една мисъл, която и по-рано е изнасяна и подчертавана в Народното събрание, макар че тогава, г-да народни представители, при условията, които съществуваша в момента, реални резултати не можеха да се получат. Факт е, че идеологичните позиции, които заехме и които оставиха впечатление, че ние надхвърляме нашите национални цели, имаха фатални последици. И сега усилията на правителството да избегне тези последици са усилия, към които ние трябва да се присъединим, обаче с всички възражения, които в момента се налагат.

Г-да народни представители! Аз ще си позволя тук да направя някои възражения срещу тази теза на правителството, възражения, които, смятам, ще бъдат споделени от моите другари народни представители, защото те се въодушевяват от искрено желание да се избягат възможните лоши последици, да се избягат възможните нови грешки.

Аз чета в речта на министър-председателя: «Правителството заявява, че усвоява напълно тази воля на българския народ и е твърдо решено да премахне всички факти, които противоречат на миролюбието на тази народна воля, включително положението на корпуса и еврейския въпрос, като това то смята да постигне по начин, който да не предизвиква нови и излишни конфликти и страдания както за българския народ, така и за неговите близки и далечни събратя. С други думи, то в своите действия ще има пред вид българската мъдрост: «Нато лишеш вежди, не вади очи».

Г-да народни представители! Очевидно тази цел, която правителството си поставя, е в фазата на осъществяването. Тя още не е постигнат факт; тя е едно намерение, което ще се осъществи по начина, който се посочва от самия министър-председател.

Е добре, г-да народни представители, премахването на тия факти предполага не едностранно денонсиране, то предполага едно споразумение. Аз така разбирам мисълта на министър-председателя — за да се избягат лошите последици както за българския народ, така за неговите близки и далечни събратя, правителството ще тръгне по пътя на споразумението. Ако споразумение не е постигнато, уместно ли беше, полезно ли беше да се изнася сега тази теза пред целия народ, да се събуждат толкова много надежди, които утре може да доведат до разочарование? Постигнете това споразумение — това споразумение предварително предполага запазването на една дискретност — постигнете го там, където е възможно и където е необходимо, дайте ни го като един факт, ние ще го одобрим безспорно. Тогава няма да има риск да се преизвика разочарование в бъдеще.

Ами ако това споразумение не се постигне? Аз питам: какво ще бъде положението на правителството, какво ще бъде нашето положение, какво ще бъде положението изобщо на целия народ, ако това споразумение, от което зависи заличаването на фактите, за които говори в изложението си министър-председателят, не стане факт? Г-да народни представи-

тели! Разочарованието ще бъде пълно и ние ще останем само с една празна илюзия. Но нещо по-лошо: ние ще останем тогава с разкрити карти, ние ще останем с проиграни карти пред нашите противници сега, които ще знаят нашето безсилие, нашата воля непременно, на всяка цена да се постигне този резултат.

Г-да народни представители! В този начин на действие аз не намирам достатъчно мъдрост. Смятам, че би било целесъобразно, би било полезно най-напред да постигнем това споразумение като един факт и тогава да ни се сервира.

Следователно, г-да народни представители, заличаването на фактите, което се желае в четвъртата точка от заключението на министър-председателя, може да доведе до разочарования, които ще бъдат много печални и с много лоши последици.

В този пасаж от изложението на министър-председателя, където се говори за заличаването на някои факти, което фактически ще ни върне в положението на мир, аз не виждам разяснени други въпроси от капитално значение за нашата политика.

Аз не виждам становището, което правителството има по нашите национални въпроси. Не искам тук да се убеждаваме за българския характер на Македония и Беломорието. Аз се присъединявам към онова, което Петко Стайнов изложи пред вас — че е излишно на българи да се говори за българския характер на Македония. Не е там въпросът обаче. Въпросът е какво становище има Народното събрание по целите, за които ние влязохме в тристранния пакт, по целите, които нашата политика преследва от Освобождението насам; нещо повече, по целите, които се преследваха от българската политическа мисъл от времето на Възраждането — по нашето национално обединение. Вие чухте с какъв апломб и с какъв възторг вчера г-н Цанков говори по този въпрос. Аз не желая да нарушавам този тон на възторг и апломб, но аз искам да подчертая, че моят правителство говори за връщането на страната към положението на мир, то има пред вид постигането на националното обединение, защото България от миналата война насам във всичките ходове на своята вътрешна и външна политика имаше пред вид националното обединение и за него влезе в тристранния пакт.

Г-да народни представители! Македония не е само един блян, Македония е една държавна нужда, една национална нужда. Беломорието също е една национална нужда. И когато се поставят такива големи въпроси за разрешаване, ние трябва да имаме становище по тях. Възможно е правителството да счита за неудобно изрично да говори за тях, но аз бих желал тогава чрез нас да се подчертае становището на нашия народ — че в своите цели българската политика стои там, където е била по-рано, стои на почвата на националното обединение, че тя търси пътищата за реализиране на тази цел и ако едни са били несполучливи, ще се потърсят други, които да доведат до този резултат. Но да се премълчава тази цел, да се оставя впечатление, че може би нашата държавна политика вече се откъсва от тази цел — това трябва да се избегне.

И аз искам да стана изразител на схващането на Народното събрание, че, връщайки се към положението на мир, ние все пак не сме изоставили основната цел, към която се стреми нашата политика от десетки години, от Освобождението насам — обединението на нашия народ.

Таско Стоилков: Този въпрос е разрешен в съзнанието на целия народ. Това е важно. (Оживление)

Председателстващ д-р Петър Кюсенов: Моля Ви се.

Димитър Пешев: Г-да народни представители! В изложението на г-н министър-председателя е отделено място за вътрешната и за стопанската политика. Стопанските проблеми са разглеждани под светлината на становищата, които министър-председателят е имал в миналото, едни становища, които винаги са споделяни в Народното събрание. Народното събрание е имало схващането, че единството в ръководството на стопанската политика чрез правилното разрешаване на въпроса за цените, чрез хармонията между всички социални категории е една действителна нужда, един метод, без правилното приложение на който резултати не може да се получат. Беше време, когато се спореше по този въпрос тук.

Аз лично, г-да народни представители — ще си спомните това — в дебатите по отговора на тронното слово изнесох това схващане. Обединете ръководството на стопанските служби, защото това разноезичие, което се констатира навсякъде, води само до печални резултати. Толкоз драстични примери се сочеха тогава, че смятам никой от народните представители не остана вън от убеждението, че една коренна промяна на метода в управлението на стопанските ресурси се налага. За жалост обаче и сега, г-н министри на търговията, не виждаме този въпрос радикално разрешен. И сега още има служби, които остават вън от единното ръководство на стопанството. Такава е например Гражданската мобилизация. Аз имам убеждението, че докато Гражданската мобилизация стои вън от общото стопанско ръководство, мъчно ще се справите с трудностите, които постоянно се увеличават. Вие не можете да разрешите въпросите за производството, за размяната и за транспорта, докато няма единство в разпоредбата, които се дават, и докато не градирате нуждите, както това се предвижда във Вашата наредба. По Вашата наредба при разрешаването на някои въпроси се изключва участието на Гражданската мобилизация. Тези съвети, които се създават, представляват една сложна система. Ще видим техните резултати, обаче мен ме е страх,

че при наличността на тази добра воля, която сега се проявява, може да се дойде до недостатъчни резултати и до провалянето на този опит да се поправят стопанските неуредици на страната.

Г-да народни представители! Аз виждам в речта на министър-председателя една нота на песимизъм. Той не вярва, че е възможно сега при положението, в което се намира нашето стопанство, чрез тази система на съвети да се постигнат някакви резултати. Има две средства, казва той, да се излезе от днешното положение. Едното е да се търпи, защото народът е свикнал със своето търпение да поправя грешките на своето управление, а другото — по-скорошният край на войната. Обаче от системата, която сега се прилага, от тези съвети, които се създават, коренна промяна на стопанското положение той не мисли да е възможна. Аз не зная дали това негово схващане е оправдано. Мен ми се струва, че положението не е толкова плачевно, че е възможно да се внесе по-голям ред, че е възможно да се внесе подобрене в производството, транспорта и размяната — трите фактора, които определят стопанската система. Е добре, г-н министри на търговията, ако с такъв песимизъм се почва, ако мислите, че е невъзможно да се пристъпи към решително подобрене на стопанството, Вие изпадате в един тон, който няма да Ви даде достатъчно воля да се справите с големите затруднения. Една корекция в това отношение се налага, корекция, която ще бъде оправдана от действителното положение. Защото действителното положение не е толкова тежко, не е толкова непоправимо, колкото иска да ни го представи министър-председателят.

Председателстващ д-р Петър Кюсенов: Моля, г-н Пешев, минете към заключението.

Димитър Пешев: Г-да народни представители! Когато съм в областта на вътрешната политика, аз искам с две думи само да обърна внимание на един специален въпрос, свързан с нуждите на военното време. Със специално постановление на Министерския съвет се пристъпва към закриване службите на Националната пропаганда. Може да се спори дали този институт беше на висотата на своето положение. Аз мисля, че той не беше. И аз не съжалявам за неговото закриване, но констатирам, че закриването на този институт оставя една празнота, оставя неразрешен въпроса за ръководството на пресата, за ръководството на осведомяването на нашия народ. Може би няма в Европа народ, който така зле да се осведомява по политиката чрез пресата, както нашият народ. Такава обediaла преса, такава липса на политическа мисъл, на преценка на положението, каквато сега констатираме в пресата, никога не е имало в България. Аз констатирам това с болна в сърцето, защото нашият народ има достатъчно сили, които могат да станат изразители на общественото настроение, които могат да дават правилна преценка на положението. И питам се тогава: защо се стигна до тази безидейност в пресата; защо се стигна до тази бедност в осведомяването на народа; защо се стигна до това, че нашите вестници се обърнаха само на регистрати на пропагандните комуники и на коментарите на чуждите агенции? За Бога, службите, които се занимават с осведомяването, нека турят точка на сегашното негъпно положение. Дайте по-обективна информация на нашия народ, дайте му възможност да прониква в събитията, дайте му преценки на политическите събития от нашите вестници, защото ако не ги получи от тях, търси ги в информацията на чуждите радиостанции и получава оттам една отрова, която е желателно да бъде избягната.

Г-да народни представители! Г-н председателят ми направи бележка и аз трябва да приключа.

В речта на министър-председателя аз намирам следната мисъл. Тази война, казва той, в същност не е една единна война, това са много войни, които съвпадат само по време, различни войни с различни причини, специално в социалния живот. И затова тази война няма да свърши така просто и бързо, както се мисли. «Няма да свърши просто» — аз се спрам специално на този израз и искам да намеря неговия смисъл. Не е така лесно да се приключи една толкова голяма война, една война, която засяга велики сили, която е обхващала цялото земно кълбо. Малките народи трябва да стоят настрана от нея. Но ако някои от малките народи попаднат във водовъртежа на големите сили, те по необходимост се увличат и се излагат на рисковете на войната. Но те не могат да изгубят своите надежди, те не могат да изгубят своята вяра, те не могат да изгубят най-сетне своите национални цели и своята национална самостоятелност. Г-да народни представители! Нашият народ е живял с известни морални понятия, в основата на които стоят самоопределението ни като националност, правото и свободата. Ние не можем да пренебрегнем нравствените принципи в международния живот. Ние не можем с каквито и да било постъпки в нашата политика да нанесем петно на челото на нашия народ, което може морално да ни изложи и да ни дискредитира, да ни лиши от моралния ореол в бъдеще. Да се пазим следователно от подобни постъпки.

Г-да народни представители! Аз мисля, че ставам изразител на общото убеждение, че моралните начала, на които е почивала нашата политика, трябва да се запазят, защото тези морални начала продължават да бъдат сила въпреки всичко и те може би ще останат единственото оръжие на малките народи. Да не ги изгубваме, да се пазим от погрешни стъпки, които могат да очернят нашата политика и да изложат народа ни на укори в бъдеще. Войната няма да бъде свършена така

лесно и така просто, усложнения са възможни, отношенията не се знае в каква форма ще се излеят в бъдеще. Да запазим нашите вътрешни сили, да запазим устоите на нашата държава вътре — това е върховният дълг на този момент. И затова констатацията за вътрешните импровизирани военни сили, както нарича г-н министър-председателят бандите по планините, заслужава специално внимание. Аз не намирам, че досегашното действие на държавната политика по този въпрос беше правилно. Погрешните методи, лутанията по този въпрос доведоха печални резултати. Ние се намираме сега пред едно компрометиране на вътрешната сигурност в нашата страна. Задача на управлението, дълг на управлението сега е да се справи на всяка цена с това вътрешно зло. Г-да народни представители! Нашите международни отношения с близките ни съседи, с великата наша северна съседка Русия ще бъдат работа и дело на отговорната българска политика. Не може те да се влияят по какъвто и да е начин от безотговорните банди, които сега се движат по българските планини. Тези банди може да се дължат на разни причини — причини от социален характер, причини от политико-идеологичен характер. Аз не споделям схващането, че те са резултат едва ли не на незакономерните действия на полицията. Това е едно заблуждение. Те са проява на вътрешния фронт и този фронт трябва да бъде ликвидирани, за да може единствено българската държава да поеме в ръцете си съдбините на своята външна политика. Не може тези банди сега да разправят, че са съюзници на тази или онази държава и в това си качество сега да се мъчат да представят нашия народ. Този лукс, тази свобода може да бъде позволена на други по-големи народи, но за нас това е една действителна, реална опасност, справянето с която е върховен дълг на управлението. Вне може да прибегнете до амнистия, до освобождаване на интернирани, до всевъзможни други мерки, стига само те да бъдат годни да постигнат целта, която се преследва, но най-после турете в действителен държавния апарат във всичката негова мощ, върнете вярата на нашето население в силата на българската държава, защото в този момент — нека не крием истината — народът е обезверен в силата на българската държава или не вярва в нейното желание да се справи с това зло. (Ръкоплескания)

Г-да народни представители! То в същност не е много дълбоко зло. Аз зная околия с 150—200 души нелегални, които тероризират всичко, създават несигурност за всички добри граждани, създават една немощ на българската власт по селата, защото като че ли те са взели надмощие. И това е една отрицателна проява за вътрешната политика.

Г-н министре на вътрешните работи! Аз Ви моля, вземете си добра бележка от това. Справете се с това зло, защото то е една реална опасност в момента за българската държава.

Министър д-р Александър Станишев: Предоставено е на Военното министерство да се справи.

Димитър Пешев: Военното министерство може да бъде натоварено с тази задача, но отговорността за вътрешната сигурност е отговорност на Вътрешното министерство. Военното министерство може да има едно или друго схващане, то може да бъде в помощ на Вътрешното министерство, но в края на краищата солидарната отговорност на целия кабинет ще бъде ангажирана.

Никола Василев: Военното министерство взе даже и жан-дармерията.

Димитър Пешев: За това има специален закон.

Ето моето заключение. Иде най-после развързката на събитията, развързката, която не знам дали ще дойде в близко или далечно бъдеще, но тази развързка ще завари способните и годни народи на своя пост да се справят с положението. В този световен катаклизъм, в който се преплитат толкова много фактори, запазен ще бъде онзи народ, който успее да запази своите вътрешни сили. (Ръкоплескания) Ще можем ли ние да ги запазим, ще можем ли да се справим със социалните язви, които ни разяждат, ще можем ли политически да овладеем своя народ и ще можем ли в края на войната да го запазим спокоен и самоуверен? Ако постигнем това, каквито и да са военните събития, ние не трябва да се опасяваме за нашето бъдеще. Ако обаче това не стане, г-да народни представители, ако продължават вътрешните неуредици, ако продължава вътрешното обезверяване на нашия народ, ако продължават нелегалните прояви, по отношение на които като че ли властта е слаба и безсилна, ние можем да доживеем едно вътрешно разнищване, което ще ни направи негодни да посрещем края на войната, който приближава. Аз не вярвам, че ще дойдем до това положение. Аз вярвам в силите на нашия народ, вярвам в политическата мъдрост на неговото управление, вярвам най-после в нашето Народно събрание — че то е годно да наложи своя контрол и едно правилно отношение на правителството към проблемите на управлението. (Ръкоплескания)

Г-да народни представители! Аз възлагам на Народното събрание всичката си надежда, защото то преживява трагедията долу, то преживява обезверяването, то живее и с надеждите, които не са изчезнали, че най-после звездата на България не е залязла, но тази звезда иска здрави ръце, които да я понесат, тази звезда иска вяра, тази звезда иска надежда, тя иска най-после да се намерят отговорни характерни мъже, които да поемат в ръцете си съдбините на своя народ.

Г-да народни представители! На нас, на Народното събрание в този момент тежи най-тежката отговорност — отговорността пред бъдещето — и ние не можем да бъдем отчетени за тази отговорност пред бъдещето, ако сега не изпълним своя дълг. (Ръкоплескания)

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Има думата народният представител г-н д-р Никола Минков.

Д-р Никола Минков: (От трибуната) Г-да народни представители! И днес, и вчера, и оня ден, в последните дни, в полетата на Европа, в Полша, в Франция и в Италия се водят сражения, незапомнени в световната история по техния размер и по тяхното ожесточение. В същото време в една малка страна на Европа на югоизток Народното събрание разисква върху правителствената декларация, изказват се мнения на одобрение, правят се резерви и възразения, пресата ги разнася, радиото ги разгласява. И всички тези факти на една многостранна политическа дейтелност изчерпват окончателно въпроса какъв е политическият режим на България. България е конституционно-парламентарна държава, която във вихъра на най-големите световни изпитания продължава да се обляга на политическия и нравствен авторитет на най-старата между всички действащи днес в Европа конституция. Аз казах и в друга една реч в Народното събрание, и днес ще повтори: след смъртта на Негово Величество Царя, след изчезването от нашия политически хоризонт на този голям авторитет, единствената точка на опора политическа, единствената точка на пълно съгласие остава, г-да народни представители, търновската конституция. И аз считам, че в същност са безпредметни в тези тревожни и бурносни августовски дни пренията около утрешния политически порядък. Какъв ще бъде утрешният политически ден, какъв ще бъде утрешният социален порядък, какви ще бъдат правата на кооперацията в България, каква ще бъде поземлената собственост, кой ще има право да защитава едно правителство, кой ще има удоволствието да критикува друго правителство, г-да народни представители, всички тези въпроси в същност са подчинени на основния въпрос — ще има ли България? И аз смятам, че не казвам думи на лишна тревога, когато подчертавам този въпрос, който в същност днес е заседнал в сърцето на всеки гражданин. И най-простият гражданин на страната, и най-простият работник на физическия труд, който изкарва своето собствено препитание и препитанието на семейството си с обилан пот, и той днес ще ви каже: не ме интересуват цените, не ме интересуват икономическата политика, не ме интересуват основите на социалното устройство; една мисъл, един въпрос, една тревога имам — ще запазим ли България.

Г-да народни представители! Каза се тук, че голямата съвременна война е една голяма революция. Вярно е. Всички големи войни в същност са били и големи революции. Но и в тази война, както и в другите войни и революции, под нейните пепелища остава да блести като един голям къс самородно злато, като вечна и неугасваща истина — отечествената идея. Вие знаете, че Френската революция доби своя масов характер не толкова под знака на политически доктрини, които се ковах в учредителното събрание и в Конвента, а в момента, когато една европейска коалиция, представлявана от тогавашните феодални монархии, отпрати своите армии към границите на Франция. Тогава едно всеобщо чувство на тревога и на загриженост събуди френския народ, който тръгна под развети знамена, под чудната мелодия на марсицеа Руже де Лил:

«Хайде, деца на отечеството, депят на славата е настъпил!»

Г-да народни представители! Ние сме съвременници на друга една близка революция — руската революция. Аз искам да ви убедя, че онези, които запашиха тази революция, в същност имаха в началото твърде малко влияние сред руския народ. Когато обаче започна в Русия интервенцията на западните сили — и това са меродавните признания на историците и на съвременниците — когато израстна опасността от охъсването на отделни краища от тогавашна Русия, в този момент отговорната съветска власт пред опасността от разкъсване на съветското отечество израстна със своята популярност.

И днес аз не съм съгласен с твърденията, че в тази война се борят различни концепции, че различни идеологии се сражават. Отечествота се борят! Хора с различни идеи, хора с различно социално положение в същност днес дават по полетата на Европа сражения в защита на своите собствени огнища, в защита на своята отечествена идея. Нима някой смята, че всички в германската армия са националсоциалисти? Нима сте убедени, че всички в армията на Съветския съюз са убедени болшевици? Нима в армията на другите народи се сражават само хора с еднакви убеждения? Не с еднакви убеждения, но хора с еднаква кръв, хора с еднаква историческа свързаност, хора с еднаква съдба! И в този момент, съдобен за нас, г-да народни представители, аз не намирам, че в България би могло да има идеологични разбирания, които да ни раздвоават пред основната и съдбова задача на нашето настояще, на нашето бъдеще, на бъдещето на нашите поколения. А тази задача е: да минем през всички бури и през всички изпитания и да спасим родината. (Ръкоплескания)

Г-да народни представители! Ще бъде ли утрешният ден, ден на демокрацията? Постава се между другото и този въпрос. Аз винаги съм смятал, че споровете за и против демокрацията имат много доктринерно значение, имат много отвлечена стойност, защото в същност различните хора влагат различно

съдържание в понятието «демокрация». Искате примери. Демократичните сили през време на руския абсолютизъм бяха обединени помежду си в борба срещу монархията и срещу абсолютизма. Дойде руската революция в 1917 г. в резултат на участието и съгласуваната дейтелност на всички демократични сили. В същата година през м. октомври настъпи втората революция — октомврийският преврат. Учредителното събрание на Русия, избрано по принципите на демокрацията и представляващо един букет от тогавашните руски демократични партии, биде разтурено. Епохата на кратковременната демокрация биде заменена с епохата на пролетарската диктатура. И тогава в плоскостта на тия факти се очерта една от най-интересните теоретични полемики около бъдещето и същността на демокрацията между Ленин, от една страна, и стария представител на западния марксизъм — Карл Кауцки. И когато Кауцки в своите статии и брошури обвини болшевиизма, че е изменил на принципите на демокрацията, разтуряйки учредителното събрание и поставяйки в нелегалност руските демократични партии — кадети, есери и меншевики — Ленин в своята знаменита полемична брошура «Пролетарската диктатура и ренегатът Кауцки» му отговори: «Вие плачете за демокрацията. Изяснете се обаче за коя демокрация — за буржоазната демокрация или за пролетарската демокрация? Не забравяйте, че буржоазната демокрация не е нищо друго, освен едно прикритие на господството и диктатурата на буржоазията. И вие, които защитавате буржоазната демокрация, не защитавате нищо друго, освен диктатурата на една класа. Не забравяйте като истински марксист, че в епохата на буржоазната държава и буржоазната демокрация за нас, марксистите, демокрацията не може да бъде нищо друго, освен един плацдарм, освен една трибуна, освен едно средство за нанасяне смъртни удари върху буржоазната държава. Пролетарският деятел има една единствена цел, една единствена задача: да разгроми буржоазната държава. Разгромена буржоазната държава, настъпва преходен период: класите са разменили своето място, господството на буржоазията е заменено с господството на пролетариата. Обаче буржоазията още не е изчезнала, и вместо да се храним с наивни илюзии за създаването на една пълна демокрация, пролетариатът е длъжен чрез своята политическа форма на преходния период, която е пролетарската диктатура, да смаже всички класи, да смаже всички опити за реставрация на стария буржоазен ред.»

Г-да народни представители! Нека не храним илюзии, че историческият процес ще се развива по теории. Нека не храним илюзии, че в края на тази война, в момента, в който камбаните възвестяват мира и братството на народите, ще настъпи мир и спокойствие в обществата. Стръмен е още пътят, мрачни са още моментите. И физиономията на утрешния политически ред е твърде неясна, твърде неочертана. С едно сме съгласни — след всички войни, след всички масови страдания, след всички изпитания, върно е, че тенденцията е към повече свобода и към повече човечност. И в тази именно тенденция, която ще вземе различни политически очертания, аз бих бил щастлив, ако българският народ върви с една опора в своите ръце — търновската конституция.

Г-да народни представители! След смъртта на цар Борис, когато в България нямаше време и възможност за идеологически изяснявания, за социални и политически опити, нека да вземем онова, което историята, което опитът, което традицията ни дава в ръцете като един свещен светилин, като едно постоянно ръководство — търновската конституция.

И аз, ръководейки се именно от тия съображения, след смъртта на цар Борис, на 29 август и на 1 септември, си позволих да отправя две писма към тогавашния министър-председател г-н Филев, за да го моля да избере регентството с оглед постановлението на търновската конституция, за да го поставим върху една почва, която и при най-големите сътресения, и при най-големите бури, и при най-големите опасности да го извади вън от всякакви спорове. Уви, и моят глас, както и гласът на други разумни българи, не беше послушан.

Социалният порядък на утрешния ден! Г-да народни представители, не за пръв път уважаваният г-н Александър Цанков от тази трибуна възвестява, че е настъпил краят на стария капиталистически порядък, че една нова епоха на социализъм идва в света. И аз съм напълно съгласен с него. И аз вярвам, че когато той казва социализъм, влага едно понятие много по-широко от това, което е включено в доктрините и в програмите на социалистическите партии. Светът отива към социализъм, светът е в епохата на преходния социализъм. И не само в Съветска Русия, но и в нацисоциалистическа Германия. Светът търси светилин и в Англия чрез прочутия план Бевъридж, който в много отношения обаче се оказва едно неудачно подражание на континентални системи. И този план е една тенденция обаче да се измести плоскостта на богатството, да се разшири основата на разпределението, да се сложи край на страданията. И планът Бевъридж също така е един симптом на епохата.

Аз искам да отбележа и един друг фактор, който ще влияе и който влияе в тази посока върху европейското съзнание, но за който у нас, уви, твърде малко се знае и говори. А той е влиянието на папския, на християнския, на католическия социализъм. Г-да народни представители! Нека не изпускаме изпод внимание ролята на този фактор — континентален не, бих казал световен — на политическото и социално поприще. И аз смятам, че се направи една голяма грешка, загдето се изпусна възможността от дълги години българската държава да влезе в редовни дипломатически отношения с ватиканската държава, с която са в отношения много държави, които нямат въведена

в себе си като официална религия католическата. Религията в случая е без значение. Аз ви обръщам внимание, че папският, християнският социализъм упражнява също така едно творческо, прогресивно влияние върху духовете на съвременна Европа, лишено от догматизъм и схоластика и оплодотворено от вечни принципи, каквито са божествените принципи. И не случайно телеграфът ни съобщи, че преди няколко дни официални представители на болшевишката доктрина са предложили на Ватикана конкретно сътрудничество в областта на социалния сектор върху един минимум от социални изисвания.

Г-да народни представители! Колкото и да имаме тревога, когато се касае за политическите преустройства, които утрешният ден ще донесе на Европа, и за отраженията им в националния сектор, толкова сме спокойни, когато става въпрос за социални преустройства и за техния рефлекс върху нашата съдба. Ние сме единственият народ, който има най-малко основания да се страхува от социални пертурбации, от социални промени. У нас условия за дълбоки и радикални промени няма. С здрав усет, с българско чувство и благодарение на редица обективни условия, България отдавна върви по стъпките на един свой самобитен, собствен, типичен български социализъм, представляван чрез кооперацията в низините и чрез държавните монополи във върховете.

Аз се ползвам от случая, за да се обърна към това правителство, така както се обърнах в първата си парламентарна реч още преди 5 години, и да отправя следния апел. Има в нашия стопански сектор две дейности стопански, които са узурели да станат държавни монополи и които монополи са обществено възприети — търговията с тютюните и застрахователното дело. Вие, които имате желание да вършите реформи, недейте ги отлага. Тютюнът, това е златото на България. След края на войната, когато ние ще се явим на свободното световно тържище, най-ценната валута на българското национално стопанство ще бъде тютюнът. Изземете тютюна из частната стопанска инициатива и го поставете в ръцете на едно ръководено стопанство.

Игнат Хайдуков: Много право. И цялата износна търговия. Няма защо да се поставя износната и вносната търговия в ръцете на частни лица.

Д-р Никола Минков: Г-да! Отбелязвам мимоходом и въпроса за въвеждането на монопола, държавен или кооперативен, в застрахователното дело. Днес повече от 55% от застраховането у нас е кооперативно. У нас застраховането няма нужда от пропанада. Чрез многобройните спомогателни каси и застрахователни институти то си е пробило път в низините. Очаква се майсторът-държавник, който ще дойде да построи една голяма архитектурна сграда от него.

Аз искам да отбележа тук една грешка, която биде направена. Гласува се закон и се създаде институт за обществено осигуряване. Той беше идеално замислен. С друг закон обаче ние умъртвихме този институт, като отделихме от него редица категории чиновници, чийто застрахователни каси трябваше за бъдат отправени там. Говоря за чиновниците в кооперациите. Аз не смятам, че се е направила грешка, когато се даде възможност за едно публично-правно задължително застраховане на кооперативните служители. Направи се обаче една грешка на сепаратизъм, на егоизъм, на недомислие, когато се нанесе удар на централния застрахователен институт, който трябваше да бъде разглеждан като основна събирателна ядка на утрешния държавен или кооперативен застрахователен монопол.

Г-да народни представители! Нека обаче не си правим големи илюзии, че с нашите концепции, с нашите средства, с нашите усилия ние можем да осъществим големи постижения в областта на социалния въпрос, защото нека ви кажа — и това е самата истина — че нашият социален въпрос е 90% национален въпрос. Аз срещам хора по улиците, срещам другари от университета, срещам приятели и другари с напредничава мисъл, които ми казват във вид на упрек: оставете най-после тази ваша национална романтика, оставете тези национални идеали, има и други въпроси, които заслужават вниманието на младия човек, на прогресивния деятел! Колко повърхностни мисли, г-да народни представители! Една малка страна като нашата, една селска страна като нашата, върнете я в границите на Ньойска България и вие ще видите колко нищожни перспективи, за да не кажа колко невъзможности, се изправят и пред най-гениалния социален реформатор, когато ще иска да промени състоянието, картината на социалните бедствия в нашето отечество.

Кои са основните язви на нашия социален живот? Едната е интелектуалната безработица. Вие си я спомняте. Вие си спомняте специалния закон, гласуван по инициативата на г-н Стойчо Мошанов, за подпомагане на интелектуалните безработни. Вие си спомняте, че трябваше да се отрежат мизерни 1.500—1.600 лв. месечно, за да бъде подкрепен вишестът, който е дал най-хубавите години от своя живот, 16 години учение. Вие си спомняте службогонската напасть, когато за едно стражарско място се конкурираха десетина души. Вие си спомняте борбата на млади момичета с гимназиално образование за едно място за писарка или телефонистка.

И аз ви питам, г-да народни представители, дали има възможност и средства да премахнем тази наша язва — интелектуалната безработица — в рамките на малка, унижена, осакатена, оскъбена, ограбена Ньойска България, България

под вечни грижи и страдания, България замислена вечно над своите национални проблеми, България тревожена вечно от печалната картина на своите бежанци, България със смутена и окървавена съвест от охканията на заробените българи.

Не национална романтика, г-да народни представители, не сантиментализъм и увлечение, но здрава и реална политика, борба за въздух, борба за слънце, борба за свобода, борба за живот, за земя — това е била борбата на българския народ. (Ръкоплескания)

Другата язва е скритата селска безработица. Вие знаете нашата трагедия: една малка земеделска страна, с оскъдна индустрия, която не може да погълне свободните ръце от българското село. Вие знаете, че от година в година българската земя се раздробява и българските синове, синовете на селото, откърмени в една патриархална обстановка, стоят с увиснали ръце пред оскъдния имот, завещан им от техните бащи, имот, който трябва да се раздели между една многобройна челяд. И в същото това време — ние го видяхме със собствените си очи — под нашите хубави Родопски планини, на юг между Родопите и Беломорието, една земя, стара наша бащиния, преобърната в пустиня; безбрежно пространство от хубав чернозем, частичка от небесния рай, останала пуста — планини незалесени, равнини неплодородни и необработени. Ето друга една страница от трагедията на нашия социален, който в същност не е нищо друго освен национален проблем.

И аз подчертавам пред вас, пред вашето съзнание на интелигентни хора, пред съзнанието на целия български интелигентен свят, че колкото и да искаме да бъдем прогресивни, колкото и да искаме да живеем с прогресивни идеи, ние ще бъдем притиснати в тази малка земя на европейския югоизток от една вечно трагична мисъл, от една вечно трагична необходимост — да се борим първо за разрешението на нашия национален проблем. И това не е моя мисъл, тя не е оргинална мисъл. В 1908 г. едно списание, орган на тогавашната социалдемократическа партия — не си спомням дали беше «Обществена мисъл» — след младотурския преврат прави една анкета между всички големи умове на нашата напредничава мисъл, между нашите писатели. Обръща се към Яворов, към Славейков, към Петко Тодоров, към Коларов, към редица именити хора. Съжалявам, че поради събитията от 10 януари т. г. аз не разполагам с библиотеката си, за да ви дам един точен цитат от тази анкета. Това са не генерали, не директори на фабрики, не патриотари, не десничари, но хора със свежа прогресивна мисъл. На въпроса, който им поставя редакцията на социалистическото списание: «Къде е изходът за България?», всички тия хора отговарят: «Първо за разрешението на националния въпрос».

Таско Стойков: Това беше становището на Раковски и на Янко Сакъзов.

Д-р Никола Минков: Г-да народни представители! Тази именно действителност трябва да оплодява нашето съзнание, когато ще има да промишляваме върху социалните проблеми на утрешния ден.

Аз искам сега с няколко думи да мина и на другите въпроси, които се поставят в изложението на министър-председателя и от речите на уважаемите колеги, които говориха: ролята на XXV Народно събрание, неговите заслуги и неговата отговорност.

Г-да народни представители! Ние в това се различавахме от всички предшествували Народни събрания, че трябваше да имаме куража сами да критикуваме своя режим, да критикуваме и неговите институции. И вие си спомнете, че в друга една реч, пак в Народното събрание, когато говорех за режимите, изтъкнах: грехът и болестта на партийния режим беше демагогията; прегрешението на безпартийния режим е работелството. Но аз днес искам да изтъкна, че за много от прегрешенията на Народното събрание има обективни причини и те са: на първо място, че зад това Народно събрание, зад отделните му членове не са стояли обществени организации, и на второ място, че над това Народно събрание винаги е витаело едно особено съзнание — че ние развиваме нашата дейност в рамките на една военна обстановка. Тук са правени много критики, обаче не с цел да се правят досиета, не с цел да се трупят аргументи за оправдание, но с цел да се постигнат конкретни резултати, кой подложи на китика този, който провеждаше стопанската политика на режима от войната насам — г-н проф. д-р Славко Загорев — ако не Народното събрание? Та не това ли Народно събрание му посочи в комисията и в пленума, чрез критики и чрез гласувания, че той е на погрешен път и че трябва да си отиде? Кой, ако не Народното събрание посочи, че в приложението на еврейския закон трябва да има граници и рамки? Това посочване стана чрез една петиция — ако мога да употребя този израз — подписана от твърде авторитетни членове на това Народно събрание, което трябваше в края на краищата да плати с една твърде скъпа и свидна жертва. Резултат обаче в полза на човечността имаше.

Тук се постави и друг един въпрос, на който аз искам да дам отговор. Уважаемият министър-председател каза: кой е причината да дойде това правителство на власт? И отговори: «Общественото мнение». А, общественото мнение! Но общественото мнение е една сила като океан, често пъти неуловима и неопределена. Общественото мнение има своите институции за изражение, Обществено мнение, когато пресата е ограничена, общественото мнение, когато радиото е без достъп! Аз няма да поставям въпроса кой постави днешното правителство. Постави

го онзи, който има право да го постави от гледна точка на конституцията.

Но аз ще поставя другия въпрос: кой събори предшествуващото правителство? И отговарям: събори го XXV Народно събрание и никой друг! (Ръкоплескания) И го събори по свой стил — събори го без шум, събори го без обществен ефект, събори го без лична слава и без лична привилегия. Но нима искате да ви напомням, че на 7 декември 1943 г. тук, в тази зала, на министра на просветата се каза: Вие трябва да си отидете, защото сте едно правителство без програма и без идеи! Нима трябва да се напомня, че при разискванията по бюджета тук, в тази зала, на правителството се каза: «Вие сте добро управление за ежедневните функции, обаче вие не можете да поемете в никакъв случай историческата задача за водачество на този народ.» Да изтъквам ли тук това, което се изнесе в заседанията на мнозинството в края на м. януари, при една трагична обстановка, когато депутати от мнозинството си наложиха самоограничението да не говорят публично по някои въпроси? Тогава група депутати, имената на които не искам да ви изброявам, се явиха пред регентите, за да им кажат, че така не може да се управлява, че така не бива. Да изтъквам ли, че през втората половина на м. март в заседанията на мнозинството тук се каза: «България няма нужда в този момент от обществена сила, а има нужда от едно ново народно управление?» И това не е заслуга на отделни депутати; това е заслуга на мнозинството депутати; бих казал, това е заслуга на цялото Народно събрание. Всеки помогна с каквото може — един в личен разговор, друг във вид на съвети, трети във вид на упрек, четвърти във вид на бунт — и под напора на Народното събрание падна управлението на Добри Божилов. Днес аз няма да се обръщам към тогавашното управление, защото не е в моя маниер да говоря за тези, които отсъствуват, но ще кажа само едно: че когато се разклатиха основите не на управлението, но на онези, които искаха да осъществят една лична проява в управлението, тогава се измисли този фамозен фокус, наречен «обществена сила», който в съзнанието на всички почтени хора минаваше като събиране на мъртви души из всички краища на България. Ние пак всички реагирахме в лични срещи, в лични увещания. И аз се ползвам от случая днес да кажа на моя колега Дочо Христов, че не лоши чувства са ме ръководили, когато говорех по този въпрос, но едно дълбоко убеждение, което фактите оправдават. Защото от обществената сила, разгласена с толкова слава, с толкова протоколи, с толкова комитети и с толкова събрания, днес няма камък върху камък.

Един от народните представители: Остана само Дочо Христов.

Д-р Никола Минков: Г-да народни представители! Аз повдигам този въпрос с оглед на някои алюзии и с оглед на опита да се дава защита на един институт, който не се е чувствувал като подсъдим и като обвиняем, за да има нужда от защита. И аз ще кажа: XXV Народно събрание е с изтекъл мандат. То съществува при едно ненормално положение. Не е полезно от гледна точка на конституцията и на интересите на страната, България да има едно Народно събрание, на което мандатът е изтекъл. Често пъти ме срещат приятели и с вид на прикрита заинтересуваност ме питат: вярно ли е, че Народното събрание ще бъде разтурено? Аз им отговарям: вие трябва да ме питате точно обратното — защо Народното събрание и до днес не е разтурено? Няма народен представител в тази зала, който да смята, че това Народно събрание трябва да продължи своето съществуване и своя мандат. (Ръкоплескания) Ние сами знаем, че не народните представители са полезни и необходими на държавата, а животорната народна воля. И по една презумпция, която не е наша, която е на учредителя, след 4 години ние вече не сме изразители на тази народна воля, ние сме народни представители само по необходимост. И дотогава, докогато върховните фактори считат, че ние сме тук по необходимост, аз ви моля — щадете престижа на този институт. (Бурни ръкоплескания) Във всеки момент обаче вие имате пълното законно не, вие имате пълното морално, вие имате пълното историческо право да се разделите с XXV Народно събрание.

Г-да народни представители! По този повод аз искам да отговоря и на друг въпрос. Мене ме срещат приятели, които са били там в галерията, и ме питат: «Когато се яви правителството Багрянов, ти защо не стана, ти защо не ръкоплеска, каква е тази опозиция?» Аз искам да дам отговор на този въпрос. Това не е било проява на опозиция, това е било проява на едно самочувствие. Г-да народни представители! На 17 август т. г. се възвести една външна политика — аз ще говоря по-сетне по този въпрос — която аз няма да атакувам. Може би именно тази външна политика да е необходима от гледна точка на интересите на България. Това знаят министърът на външните работи, който разполага с информацията, и неговият другар, министърът на войната. По този въпрос ние няма да възразяваме, няма да протестираме, няма да ви пречим, но ще ни позволите на нас — пък сигурен съм и на вас, както и на всеки българин — в такъв един ден сърцето ни да се облее в кръв, в стеснение, в мъка и в болка. Ние няма да ви пречим, г-да министри, но вие недейте иска ние да ви аплодираме.

Г-да народни представители! Постави се тук наново на разглеждане един стар за нашата парламентарна аудитория въпрос — въпросът за партийния и безпартийния режим. И понеже аз чувствавам, че говоря сигурно за последен път от трибуна на XXV Народно събрание, ще ми позволите и

за последен път да отвърна на аргументите против безпартийния режим.

Уважаемият г-н Никола Мушанов не поиска да разбере, че спорът между безпартийния и партийния режим не е спор на доктрини, а е спор на факти. Безпартийният режим, по мое убеждение поне, не е една доктрина, но е един факт, който е роден от друг факт, наречен блоков режим. Ако в България нямаше една епоха, когато съществуваша две радикални партии, четири земеделски съюза, два демократически съюза, три национал-либерални партии и т. н.; ако в България нямаше един такъв партийен режим, нямаше да има и безпартийен режим.

Г-да народни представители! В своята реч г-н Александър Цанков отбеляза, че безпартийният режим в същност — нека го признаем без стеснение — беше в много отношения режим на цар Борис III. Дали това е право или криво, то е друг въпрос, но истината е, че държавната политика в големите си линии беше в неговите ръце. И аз бързам да намеря оправдание за този факт, който теорията може би отрича. Когато партиите отслабнаха, когато тези институции се изхабиха, когато техният патриарх, покойният Александър Малинов, в последната си книга, в предсмъртната си книга, в последните си страници отправи укор към демокрацията и апел за нейното обновяване, прегрупиране и прочистване, ще си обясните, ще оправдаете и ще разберете защо държавният глава, който не може да сменя своето място, каза за един режим, който се е самопогребал: «Край!», и се мъчи да намери преходната форма за друг режим. Ето ви безпартийният режим.

Г-да народни представители! Аз никога не съм живял с илюзията, че този факт на нашата политическа история, наречен безпартийен режим, може да се трансформира в доктрина, особено след смъртта на цар Борис III. И затова, както ви цитирах, и в писма, и в речи след неговата смърт аз съм настоявал и настоявам, при липсата на извора на мъдрост и държавотворна сила, да се потърсят други опори, да се потърсят други средства, да се потърсят начини за приближаване към народа, да се потърсят обществени организации. Разбира се, да се потърсят не по този дилетантски път — на хрумване — по който тръгна предшествуващото правителство. Но когато се говори за обществени организации, аз си спомням мисълта на нашия колега Тодор Кожухаров, която ми направи силно впечатление при едно инцидентно разискване: «Обществена сила — каза той, привърженикът на едно обществено течение — но не чувствувате ли, че в тази военна обстановка ние пропуснахме влакът?» И аз смятам, че сега единственото, което можем да направим, то е да търсим общественото доверие и общественото мнение. Но аз не живея с илюзията, че в края на войната ние ще спрем тук, където сме. България ще тръгне по пътя на обществените организации, по пътя, предвиден в търновската конституция.

Но, г-да народни представители, създаването на обществена организация изисква творческо изкуство и творческа конструкция. Нима смятате, че творческа политическа конструкция е да кажеш в утрешния ден: обществените организации съществуват, ето ги в техните централни бюра от 18 май 1934 г.? Нима смятате, че е достатъчно да се напише един меморандум, за да се отбележи, че тези обществени организации, които историята е погребала, са възкръснали? Ние не отричаме правото на обществените дейатели наравно или може би повече от нас да участвуват в обществения градеж. Но аз не мога да си представя, аз не мога да допусна, че в утрешния ден България ще тръгне пак по този толкова шаблонен и бих казал занаятчийски път — да се върне наново към трите либерални партии, към двете радикални партии, към четирите земеделски съюза и т. н. и да се каже: не само нищо ново не е научено, но и нищо старо не е забравено, обществените сили възкръснаха! (Оживление)

Г-да народни представители! Животът се развива. От 1934 до 1944 г. едно десетилетие вече мина! Ами вземете наборните списъци и ще видите в тях хиляди и хиляди граждани, излезли на политическата арена, без да са минали през школата на политическите партии. Има и нови факти: империя паднаха, революции се развихриха из целия европейски континент. Нима смятате, че ще се върнем към 1934 г.? Тогава да се съгласим, че безпартийният режим ще бъде отправната точка, а не моментите и събитията отпреди едно десетилетие. Г-да народни представители! Г-н Никола Мушанов отправи благодарност към уважавания министър на финансите за това, че е спестил на държавата парите за пропагандата. Аз не благодаря за това, но аз искам напълно да бъда разбран. Аз не защитавам института Дирекция на пропагандата. Бързам да кажа, че предшествуващите правителства — аз съм го казвал това и друг път — направиха всичко възможно, за да обезобразят иденте на Народното събрание. Бързам да кажа също така, че онова, което беше предвидено тук за пропаганда, за организация на младежта и за професионалните организации, за които с толкова много идеализъм и чистосърдечие гласувахме кредити, в ръцете на правителствата — се оказваше едно мъртвородено дете. Не за Дирекцията за пропагандата и за нейната дейност искам наново да повдигна днес въпрос. Г-да народни представители! Животът на народите е една двойка проява. От една страна постоянно сътрудничество и солидарност между всички народи, близки и далечни, а от друга страна едно вечно съревнование. И не мислете, че войната е единственото съревнование. Има съревнование в изкуството, в науката, в творчеството! Това е вечната борба на народите, които населяват този земен свят. На екрана на европейското съзнание, и бих казал на световното съзнание, всеки народ получава своята

проекция. Той става известен и със своите отрицателни качества, и със своите добродетели. По силата на една трагична проява на българската държава от десетилетия, проектирана в последните години на екрана на европейското съзнание, ние съвсем не сме известни като такива, каквито сме в същност. Аз не говоря за водене фалшива пропаганда, не пледирам за изопачаване на фактите. Винаги съм казвал, че управлението не е длъжно само да твори добри дела, но и да показва пред света своите добри дела, както и добрите дела и прояви на своя народ. Управлението е длъжно да убеди европейския свят, че тук на Балканите, ако има народ, който да блести със своята материална култура, със своите строежи, със своята чистота, със своите училища, със своите кооперации, със своите лечебници, със своите пътища, със своите учени, това е българският народ; че ако има народ, който да претендира да носи палмата на културата в европейския юго-изток, това е българският народ; че ако има народ, който има правото да претендира, че е бил носител винаги в своята история, на универсалните благородни човешки разбирания, това е българският народ; че ако има народ, на който напредничавата интелигенция, водачите, революционерите не са били никога империалисти и шовинисти, а винаги, когато са се борили за своя народ, са проливали кръвта си и за други народи, и за световна правда, това е българският народ.

И аз се питам: по силата на каква действителност българските управления — (към министрите) не говоря за вас, а за вашите предшественици — по силата на каква скромност не, но по силата на каква некадърност, по силата на какво стеснение не направиха нищо — не от икономия, но от липса на усет — за да посочат българската действителност на екрана на световното обществено съзнание? До 1939 г. имаше оправдание: Нюйоска България — пазете се да не смущаваме, да не казваме никъде нищо за България, за да не предизвикаме подозрения! Нашите дипломати бяха под знака на едно вечно унижение, на едно вечно подозрение. Нашите военни, нашата интелигенция бяха под знака на едно съмнение. Нашата пропаганда нямаше достъп навсякъде. Но от 1939 г. се разкриха свободно вратите за нас на целия европейски континент: Швеция, Финландия, балтийските държави, и окупирани държави, и окупирани държави, и народи със световна култура, които играят днес роля или които ще играят утре роля. Не направихме абсолютно нищо. Парламентът направи. Парламентът апелира, Парламентът моли в комисията по Министерството на външните работи тогавашния министър г-н Иван Попов, но той каза: няма нужда. Но аз винаги съм казвал, че една от големите трагедии в последните години на нашия живот беше, че ние имаме в Министерството на външните работи умората под името на Иван Попов, а в последствие — безсилието под името на Димитър Шишманов.

Ангел Сивinov: Препарирани!

Д-р Никола Минков: Не че те искаха да пестят парите, но те нямаша усет, те нямаша бодрост, те нямаша амбиция, те нямаша желание, те нямаша творчески импулс. Отрасли и отглеждани в кабинетите на легациите ни в чужбина, те не познаваха своя собствен народ, за да имат основание да се гордеят с него.

Таско Стойков: Това е така!

Ангел Сивinov: Препарирани външни министри!

Д-р Никола Минков: И аз се питам: защо да няма една пропаганда, която да отиде в Румъния и да каже на румънската интелигенция, на румънските политически дейатели със сърдечност и с топлота, да им внуши онази светла мисъл, която се носи у нас за Румъния; ние, българите, си спомняме много добре и не забравяме, че в Букурещ беше дълги години Централният революционен комитет. Ние си спомняме и не забравяме, че край Плевен се намират ваши гробници. Ние си спомняме с огорчение и не забравяме, че имаше един момент на лоши отношения между нас, но между нас всичко лошо е вече свършено. Ние по отношение на вас нямаме никакви претенции. Към нашата северна съседка не само нашата официална политика, но и политическата интелигенция има едно искрено желание, има една претенция, една ревандикация за трайно, искрено и мъдро приятелство.

Защо, г-да народни представители, тая наша пропаганда с многобройните нишки на едно политическо въздействие да не проникне в югоизточната наша съседка и да каже на нашите съседи турците: 500 години нас ни събраха върху една земя. Много страдания понесохме, но често пъти и контрастите в историята раждат познаването. Ние се бихме против вас, но сме се били и заедно с вас. В жилите на много от вас тече наша кръв, в жилите на много от нас тече ваша кръв. (Оживление) Много места у нас носят ваши имена. Имаме размяна на думи, имаме размяна на култура, има опознаване. В нашата политическа интелигенция по отношение на вас има само едно желание, една претенция, една ревандикация — ревандикацията на вашето приятелство.

Защо, г-да народни представители, нашата пропаганда и нашето политическо въздействие да не се обърне и към нашите западни съседи и да им каже: беше време, когато вие бяхте държава с крал, с конституция, с войска. В същото време ние бяхме един робски народ без собствена държава, без собствена организация. Обаче когато вие почувствувахте нуждата от защита и помощ, най-добрите наши синове, начело с Раковски

и Левски, се биха под стените на Белград. Ние в нашата история не сме искали от вас нищо друго, освен да ви убедим, че вие не бива от нас да искате нашите собствени земи.

Тук се постави, г-да народни представители, въпросът за корпуса. Аз няма да го поставям в политическа светлина, но искам да ви изнеса само един факт. През това лято аз бях в Швейцария, за да си правя операция на гърлото. Една вечер в гр. Цюрих случайно на моята маса се присъедини — аз бях с още двама българи — един млад господин, който се представи за сръбски офицер, избягал пленник от Германия в Швейцария. Няма да ви предавам в подробности нашия разговор, но ще ви съобща само следното. Аз го попитах по едно време: а какво е вашето мнение за българите? Той каза: «Аз получавам редовно писма от моята майка и от моята сестра. Българите, това са прекрасни хора. Те не засягат честта на нашите жени. Те не посягат върху нашите имоти.» И това не е случайно мнение, г-да народни представители. Аз ви уверявам, че мнозина хора, които са били там, ще ви донесат сведения, че тоя окупационен корпус, който има за задача да нази реда, закона и спокойствието, е просмукан в сърцето и в съзнанието на местното население много повече като една братска, сърдечна, благородна и рицарска проява.

Г-да народни представители! Най-после защо нашата пропаганда да не се обрне и към нашия южен съсед? Оттам ни гледат винаги със странна високомерност. Като че ние сме още във времената на охридския архиепископ Теофилакт, който пише, че българите са облечени в овчи кожи и мирещат неприятно. Не е ли време да кажем на нашите южни съседи друго — да им припомним мислите на техния стар учител Хераклит, който беше казал: «Всичко се мени, всичко тече.» Елате ви вижте! Ние ви видяхме и в Солун, и в цялото Беломорие. Ние видяхме там турски паланки, непроменени в продължение на 20 години. Ние видяхме градове, които тънат в мизерия, на които липсва елементарна хигиена. Ние намерихме там едно население, което по своята смъртност, по своите заболявания от венерически болести и от малария бележи един уникум в статистиките на цяла Европа. А само в няколко години българският творчески гений създаде там една нова действителност.

Г-да народни представители! Аз смятам, че много неща има у нас, за които светът не знае нищо, но които ние сме длъжни с постоянна, жива и активна пропаганда непрекъснато да сочим. Както съм казал и друг път, не с оглед на една конференция, но винаги — както винаги в света се прави гръцка, румънска и сръбска пропаганда — да правим българска пропаганда. Печална система имаме: в навечерието на всички конференции в България се назначават комисиони, пишат се изложения и се печатат томове, които никой не чете, които никой не приема. Другаде хората не работят с комисиони, а предварително, с постоянна и жива пропаганда всички биват осведомявани.

Аз искам да подчертая, че благоприятната пропаганда в чужбина има благоприятен рефлекс и тук в страната. Тя освежава народа и му дава опора в правотата на неговата мисия и в здравината на неговия път.

Г-да народни представители! С риск да бъда обвинен, че повтарям моя колега Тодор Кожухаров, но като изхождам от разбирането, че повторението е майка на знанието, аз отново ще направя някои цитати.

На 2 август т. г. в парламента в Лондон по адрес на България се произнесоха следните думи от министър-председателя г-н Чърчил: «Същото важи и за България. Три пъти хвърлена във войни на трешната страна от най-нечастен подбор от престъпни политици, които можеха да бъдат намерени за причинители на разрушения в страната им от няколко поколения по ред, три пъти през моя живот тази нещастна България подхвърли селското си население на страданията на войната и на наказанието на поражението. И за българите също моментът за покаяние не е минал, но бързо минава. Цяла Европа се придвижва неудържимо към нови и сигурни основи. Какво ще бъде мястото на България на подсъдимата скамейка, когато бъде разкрита долната и подла роля, която тя изигра в тази война и когато целокупният югославски и гръцкият народи чрез техните представители разкрият в своите страни делата на тия жестоки лакеи на провалената националсоциалистическа мощ? Никой не знае дали Германия или България ще нападат Турция, но ако това стане, турската кауза ще бъде тогава и наша кауза.»

Тия думи са казани от министър-председателя на една воюваща държава с конкретна цел. Ние не можем да спорим с него, но ние бихме помолили не министър-председателя на Англия г-н Чърчил, а да отговори политикът и писателят Чърчил на думите, които не друг, а сам той е написал:

«И така, в края на втората балканска война на България бяха ограбени не само териториите, които тя завзе от турците, но даже и нейното родно огнище Добруджа, която ѝ беше изтръгната от Румъния. При жестокостите, извършени от двете страни в тая междубратска борба, се проляха реки от кръви между гърци и сърби от една страна и българите от друга. Може би някоя друга нация не е съзерцавала своята съдба с по-дълбока решителност и отчаяние, както българите в тия времена. Всичките тия жертви бяха повече от напразни. Всичките плодове на техните победи послужиха да се увеличат сътерниците на българите. Те бяха ударени в гърба с нож от Румъния, която с нищо не бяха провокирали. Те виждаха великите сили с Англия начело да забраняват на турците връщането в Одрин, но без да направят и най-малко усилие за изпълнението на тая заповед. Българите видяха не само

Солун, но и Кавала в ръцете на гърците. Те видяха големи области, населени в по-голямата си част от българска раса и току-що освободени от турците, да минават под игото, не по-малко отвратително, на сърби и гърци. При тия обстоятелства българската армия, според думите на цар Фердинанд, «сви знамената си», за да чака по-добри дни. Решителният фактор, който доминираше на Балканите през 1914/1915 г., беше тая войнствена България, силна със своята храбра армия на селяни, които чувствубаха, че срещу тях е извършена една недопустима неправда.»

И по-нататък: «За да се получат тия преимущества, би трябвало и балканските държави да направят помежду си известни концесии. Румъния трябваше да върне Добруджа на България. Сърбия трябваше да освободи българските области от Македония. Гърция можеше да отстъпи Кавала и като компенсация можеше веднага да ѝ се даде Кипър. Английското, френското и руското правителства можеха да се съгласят върху политиката, която трябва да следват на Балканите. Ако бяха употребили на място първостепенни посланици, за да преговарят с всяка една от балканските държави върху ясни и положителни основи, можеше да се трасира един план за общо действие. Напротив, срещу хаотичното положение в Балканите се действуваше със средства, измислени от ден за ден, според както следваха с голяма бързина най-неочакваните събития. Всичките предложения на съюзниците, всичките взети от тях мерки идваха една след друга твърде късно. Ако те идваха общо и навреме, поставената цел би била постигната. Никога съюзните дипломати не са имали по-благоприятно поле за действие в Балканския полуостров, отколкото в началото на 1915 г. Но те не можаха да го видят, не можаха навреме да съставят планове за действие. Държавниците на Антантата бяха способни да намерят само временни разрешения. Техните действия бяха спазмодични, спорадични, колебливи, сменяващи се без последователност. Никан не е справедливо общественото мнение в западните държави да осъжда безрезервно балканските държавници, както политическите мъже и държавниците им глави.»

И най-после той казва: «Трябва да се спечели България за нашата кауза. Тя е силна, нейната армия е готова, нейният народ страда от руските неуспехи; нейните териториални искания са законни и се съгласуват напълно с принципа на националностите, който трябва да ни ръководи. Подписничеството на българските области в Македония под сърбите е само по себе си една велика несправедливост. Завземането на Кавала от Гърция след втората балканска война, както тогава се призна, беше един свършено неpolitичен акт. Няма нищо в исканията на България, така както те са сега формулирани, което да не е разумно и почетно.» А тия искания с нищо, г-да народни представители, и до днес не са променени. Е, какво сме виновни ние, че мислим така, както мисли г-н Чърчил за българската кауза!

Г-да народни представители! И аз се обръщам към уважаемия министър на външните работи и към министъра на финансите: вие идвате в това откритие много късно, вие имате малко време, вие не се ръководите от този апел за икономии, защото дипломатията и пропагандата често пъти разрешават и при най-голяма неикономичност споровете много по-евтино, отколкото ако се тръгне по други пътища. Г-н министре на външните работи! В тази насока не само Вашата добра воля е необходима, аз пледирам и пред Вас, както съм пледирал и пред Вашите предшественици: реорганизирайте най-после този институт. Вашето външно министерство; създайте го с оглед на трайни изисквания; освободете го от необходимостта да се ръководи от началата на милосърдието и да прибира хора, на които силите са отдавна вече изчерпани. Ако има нужда някой от милосърдие, това е България и това са нейните вечни цели. Недейте живя с заблудението на Вашите предшественици, че в България няма хора, защото в същност те през целия си живот са виждали в България твърде малко хора, за да знаят дали има или няма хора. (Ръкоплескания)

България има много хора и указание за това е онова, което ще Ви каже Вашият колега, г-н министър Станишев, че българските студенти в европейските университети са първенци; указание е и фактът, че днес в множество германски университети са поканени като първостепенни професори млади български учени; указание за това е, че на много трибуни и в много състезания българинът взема първо място. Всичкото това не дава място за тази песимистична и обидна констатация, правена в миналото, че в България няма хора. Потърсете и ще намерите хора и с култура, и с знания, и с трудолюбие, и с амбиция, годни да понесат на своите плещи борбата в сектора на пропагандата, както я носят и в сектора на кръвоприношението.

Таско Стоилков: Имаше някои недомислия и в подбора на хората.

Д-р Никола Минков: Аз не говоря за пропагандата във вътрешността, за «националната пропаганда»; не говоря за пропагандата на един режим; аз говоря за пропагандата на една кауза, която стои над режимите и която е вечна.

Таско Стоилков: Разбрахме мисълта ти. Там спор няма.

Някой от народните представители: Ясно е.

Д-р Никола Минков: Г-да народни представители! Аз идвам до една точка, която може би се смята в тези разисквания за

най-деликатна — нашата външна политика. И нека ви кажа, че аз идвам да говоря по този пункт не без множество вътрешни колебания и вътрешни смущения. И може би една случайност ми е указала позицията, която аз трябва да заема. Аз бях днес в Борисовата градина, за да се съвещавам със себе си, и минах покрай паметника на Васил Петлешков. Оскърбление е за мене, че аз за пръв път го забелязвам, че за пръв път прочетох и надписа, който е написан отдолу: «Сам съм, няма други». Какъв е смисълът на този надпис? Че в един трагичен момент на отговорност, Васил Петлешков излиза и казва: «Сам съм, няма други». И аз бих искал, ако стане въпрос за отговорностите на нашата външна политика, мнозинството на XXV Народно събрание да се обърне към народа и към своята история с думите на Васил Петлешков: «Сами сме, няма други». (Ръкоплескания) Отговорностите са наши, ние ги носим в съзнанието си и пред историята. Аз обаче не смятам, че ще извършим полезна услуга, ако днес се спираме върху всичките перспективи на миналото, за да обясняваме нашата политика. Така вярвахме, така служихме. Вие, г-н министър-председателю, възвестявате една малко или много различна, друга политика; това поне личи от първоначалните ви изявления. Що се отнася до мене, г-да народни представители, аз правя декларация: на вашата външна политика аз няма да преча; аз няма да я смущавам. Аз искам да ви кажа: поставяте интересите на България във отпреценките и отговорностите на нашето Народно събрание. Аз не искам с моите отговорности или с моето минало да тежа върху един външно-политически път. Препенете външната политика. Една външна политика трябва да се движи винаги в рамките на възможностите и конкретните факти. Една външна политика трябва да оперира с конкретни възможности и с конкретни факти. Вие разполагате с тези факти, вие сте длъжни да разполагате с тези факти. Вашият другар, министърът на войната, е длъжен да разполага с тези факти. Начертайте външната политика на България с оглед на фактите и на възможностите. От нас, аз смятам, вие няма да получите аплодисменти, но няма да получите препятствия, смущения и авантюризъм.

Аз само ще отправя едно пожелание: всяка външна политика трябва да бъде реалистична политика; всяка външна политика трябва да се съобразява не с крилата само на моя личен ентусиазъм, но с възможностите на цял народ и на цялата държава. Една външна политика, колкото обаче и да е реалистична, трябва да има своя резервоар; тя трябва да има своята идейна опора. А този резервоар и тази идейна опора са националните идеали. И аз, ако се спирам с няколко думи върху тях, то не е за това, че предполагам, че вие, г-да министри, нямате този резервоар, но защото смятам, че във времената, в които живеем, вашата външна политика може да създаде психически отражения лоши и тълкувания погрешни в съзнанието на българския народ. Нека се подчертае, че няма българско правителство, което скъсва с националните идеали. Нека се подчертае, че тези национални идеали не са начертани от Богдан Филев, от Добри Божилов или от който искате негов предшественик, но че те са преминали през вихъра на войните, на бунтовете, на революциите, на бесилките, на страданията и на жертвите — те са ваши, те са наши, те са на целия народ.

Г-да народни представители! Аз бих искал твърдост в отстояване на нашата външна политика даже и тогава, когато се налага тази политика да бъде съобразена с всичките факти. Аз искам да ви убедя, че пътят на отстъпките е безкраен. В 1913 г., на конференцията в Лондон г-н Венизелос — известен е този факт — молеше г-н Данев да се съгласим с една граница на 13 или 14 км. северно от Солун, която да обхваща Вашия град Кукуш, г-н министре.

Министър Александър Станишев: На 17 км.

Д-р Никола Минков: Същите тия господа същата година на конференцията в Букурещ ни отказаха не само Кукуш, Воден, Лерин, Костур, но и Кавала, Серес и Драма. Апетитът е безкраен. В 1919 г. същата тази държава вече идва на конференцията в Ньой и взема не от нас, а чрез ръцете на съюзниците Дедеагач, Гюмюрджина и Ксанти. И само преди няколко дни гръцкият министър на информацията, ако се не лъжа Драгумис, в Кайро прави изявление: «Гърция в никакъв случай не може да се върне в границите от 1939 г. Разстоянието между Беломорието и планината е толкова тясно, че то би значило да поставим Гърция и нейната територия във вечна опасност.»

Тодор Кожухаров: Да ви поправа. — Гръцки аероплани бяха хвърлили позиви в Беломорието, в които се казваше: «Българи! Ако искате да живеете спокойно и щастливо в равнините край Дунава, напуснете Тракия и Македония.» Край Дунава! Казвам го това в допълнение на Вашата мисъл.

Д-р Никола Минков: Г-да народни представители! Когато става въпрос за граници, за аспирации и за гръцка пропаганда, аз искам да ви обърна вниманието върху друг един факт. За съжаление, поради нашия универсализъм, поради нашия прекален идеализъм ние в България по-лесно се поддаваме на общочовешки идеали. Българските комунисти имат най-малко основание да се отказват от Македония, както и друг път съм казвал, защото патриархът на българските комунисти, дядо Благоев, е родом от с. Загоричене, Костурско; защото Тодор Павлов, един от големите теоретици на марксизма, е родом от Шип, защото Георги Димитров е родом от Разложко.

Таско Стоилов: От с. Гулийна баня, Разложко.

Д-р Никола Минков: Ние не чуваме от тях в днешно време, като продължават да водят борба против българската държава, заедно с това да защитят историческата истина и своя собствен произход и пред пантеона на своята собствена поне съвест, на своята пролетарска съвест да кажат: Македония, вярно е, е в територията на българската държава, която е буржоазна, фашистка, която е окупаторска, противонародна, но тя е българска страна. Така ли действуват комунистите в съседните страни? Ще ви цитирам от «О Миниятикос Андартист», орган на нелегалната комунистическа организация «ЕАМ» в Гърция, един пасаж само. (Чете) «Вихърът на македонския народен бунт завлича и славяногласния елемент». — Това за Вас се отнася, г-н министре. (Към министър Станишев) И Вие сте от славяногласния елемент (Оживление). «Под ръководството на «ЕАМ» той прогледна наново. У него се събужда гръцкото и антифашистко съзнание. Той смело се издигна срещу окупаторите, даже и против малобройните фашисти, които, говорейки същия език, като органите на комунистите, искаха да го заблудят и да го привлекат към гибелния път на «Велика България». Славяногласните проливат сега и те своята кръв в общата борба. От тяхната среда се излъчват многобройни бойци и мъченици. Исторически ще остане костурската «група», която бясно се нахвърли срещу комунистите. И така, македонският народ окончателно се побратимява. В пламъците на избухналата битка се разпиха плановите на фашистите да разделят и разпокъсат македонския народ. Напоследък му се поднася нова отрова. Нови мъки очакват клетото население, което ще попадне под жестоката власт на българския фашизъм. Но пак ще се бият под знамето на «ЕАМ», засилвайки своята неукротима съпротива, съставяйки андартските редове и не обръщайки внимание на материалните жертви. Скоро ще настъпи краят на кръвопролитното мъченичество. И последната педя земя, окупирана от българи и германци, ще бъде освободена и всички македонци ще заработят, за да ражда изобилно многострадалната им родина под прохладната сянка на свободна Гърция» — не на балканската федерация. Повтарям: «Вихърът на македонския народен бунт завлича и славяногласния елемент. Под ръководството на «ЕАМ» той прогледна наново. У него се събужда гръцкото и антифашистко съзнание. Той смело се издигна срещу окупаторите, даже и против малобройните фашисти.»

Вие виждате, г-да народни представители, как зад комунистическата доктрина в същност се промъква тезата на Цариградската патриаршия, на гръцкото андартско движение и пропаганда. Да имаш куража да поддържаш от гледна точка на науката най-абсурдната, най-фалшивата теза, че македонското население е сръбско, би могъл да заблудни някого, който не знае български; обаче да поддържаш пред цял свят, че македонското население е славяногласно, това е една маневра, достойна само за фанариотите, за съжаление обаче възприета от най-прогресивните, най-левите, най-революционните елементи. И тия господа, гръцките комунисти, вместо да възприемат пътя на своите български другари, които забравят, че дядо Благоев е от Загоричене; вместо да кажат: «Да живее балканската федерация!», казват: «Ние очакваме, че македонското население ще се освободи скоро и ще заживее не под сянката на обединените балкански народи, а под прохладната сянка на свободна Гърция.»

Г-да народни представители! Когато говорим за пропаганда и за нейни резултати, аз смятам, че гръцките прояви заслужават най-голямо внимание. Въздействието на пропагандата в европейското съзнание прилича на въздействието на капчиците вода, които пробиват един бял мермерен камък — виждали сте много такива камъни в старите църкви. Поднасям на европейската съвест глупости, обаче упорито, дълго време; разправям, че хора, които са дали професори, учени, министри, които са участвували в революционни борби, не са българи по съзнание и по език; говори им абсурдната теза, че са славяногласни, има хора, които възприемат това. Тук аз говоря за рефлексите на гръцката пропаганда върху съзнанието на най-левите и прогресивни елементи в Гърция, които не се съобразяват с директивите на Третия интернационал и с речта на Сталин за самоопределение на националните малцинства.

Г-да народни представители! За да видите как бдително действа тая пропаганда, колко е чувствителна, ще ви цитирам друг гръцки вестник, който излиза в Лондон — «Елас». Статията под надслов «Хитри инсинуации» е написана против движението на Тито, който е техен съюзник и техен приятел. (Чете) «Ние ценим всеки принос на югославянското освободително движение в борбата против общия неприятел. Обаче има някои не безосновни слухове, че известни среди около маршал Тито развиват и политическа дейност и подготвят ново устройство на Балканите, съгласно някои особени схващания. Ние се опасяваме, че български сътрудници, които са се промъкнали в тези среди — на Тито — са започнали да формулират някакви мъгляви, обаче явно зловредни проекти, които се отнасят до гръцки земи, незаконно окупирани и тиранизирани от българите. Изглежда, че българските автори на тези проекти се мъчат да създадат един несъществуващ «македонски въпрос», с цел да поискат уреждането му съгласно принципите на Атлантическата карта, която те тълкуват според техните тъмни желания и интереси. Преди сведенията за тези опити да се получат в Лондон от чужбина, ние открихме една камуфлирана българска пропаганда, която се мъчеше да измисли една несъществуваща «македонска народност» и да се позовава на схващания и решения на югославянските среди на съпротива за

разрешаването на един измислен «македонски въпрос». Югославянското освободително движение показва пътя, като възприе като част от политиката си независимостта на македонците в Югославия. Този аргумент бе вече засегнат от същия автор в едно отворено писмо, макар и не така ясно може би, но вестникът, който обнародва това писмо, не би трябвало да приема в колоните си една формула, която засяга чувството на гръцкия народ, твърдият съюзник на Англия. Когато обаче се проявява снизхождателност и търпимост спрямо една изкуствена пропаганда, пропагандистите стават по-дръзки и по-предизвикателни. Те постепенно откриват картите си и говорят без колебание за «македонски народ», който трябва да бъде призван да изкаже мнението си върху съдбините на цяла Македония. «Кучетата на българската пропаганда могат да лаят, гръцкият керван си върви без да бъде смуцаван.»

Даже невинните изявления и програми от лагера на маршал Тито за македонска народност смущават гръцката пропаганда, гръцката действителност и вие виждате, че от най-ляво до най-дясно по този въпрос в Гърция е изграден единен фронт. Ето ви една ясно провеждана национална политика, една ясно провеждана национална пропаганда, която рефлектира в съзнанието на собствения народ.

Г-да народни представители! Когато става въпрос за национална политика и национални идеали, ще изкажа възхищението си от толкова идеалистичния полет в мисълта на уважаемия министър-председател. И той очаква, както всички българи, световната правда. Обаче не забравяйте, че ние сме дължими, поне що се отнася до нашия народ, като имаме горчивия опит, в отвлечените принципи да вънасяме винаги конкретно съдържание. Та не беше ли световната правда формулирана чрез 14-те Уилсонови точки, приложението на които отрече в същност всяка правда?

И аз бързам да кажа, че ако в утрешния ден нашата планета бъде преобърната в една чудна градина с агроматични цветя, с хубави реки, с пойни птици, с изобилие, с асфалтирани пътища и вечно братство, но ако в тая чудна градина на хармония и вечно братство има един заден двор, има едно малко буренясало кътче на европейския Югоизток, ако моята земя бъде покрита с мъки, със страдания, с вопли, аз ще кажа както и всички българи: световната правда, въпреки аромата в остапалия свят, не съществува. Ние сме дължими да гледаме на света през своето собствено прозорче. Ние живяхме достатъчно много с илюзии и достатъчно хранихме българския народ с илюзии. Ние сме дължими да турим точка на и-то и да кажем: след този световен конфликт как ще бъде организиран светът, това е много голяма задача за нашите малки плещи.

Ако е въпрос за нашите пожелания, те са най-хубави и най-благородни, но нас ни интересува как ще бъде организиран Балканът, защото в Европа има един балкански въпрос. Неразрешен балканският въпрос, европейският въпрос никога няма да бъде разрешен. Уважаемият министър на външните работи, с рутината на един голям дипломат, знае колко международни конференции, колко срещи на императори, колко меморандуми, колко изпослания, колко литература е посветена на балканския въпрос. Европа ще загине без разрешен балкански въпрос.

Що е в същност балканският въпрос? Та балканският въпрос, г-да народни представители, е стопроцентно български въпрос. Вие знаете, че балканските народи, в едно знаменито съглашение — Балканското споразумение — се бяха разбрали помежду си, че нямат спорове. Те всички спорят само с едно, страхуват се от едно, наказват едно — това е България. Българският въпрос трябва да бъде разрешен и ние сме дължими без никакво отклоняване да посветим всичките си сили, да посветим цялата си енергия, от най-ляво до най-дясно, на българския въпрос, така както казах в началото, защото той е въпрос за спокойствието на Европа, той е въпрос за правда, той е въпрос за живота на нашия народ. (Ръкопляскания и гласове «Браво»)

Нека не си прави илюзии никой, г-да народни представители! Ние имаме вече поуката от Нюйския България. Ние знаем, че Нюйския България е едно невъзможно построение. И това не го казваме само ние. В речта, която произнесох по бюджета на държавата за 1944 г., казах официалното становище на Свететския съюз за Нюйския договор, предадено чрез устата на проф. Ключников, написал договора към официалното издание на свететското външно министерство на колекцията на мирните договори, в която влиза и Нюйският договор.

Правилно се забеляза в миналото заседание тук от един оратор, че България, благодарение мъдрата политика на царя, не влезе в конфликт със Свететска Русия. Аз искам да кажа още едно обяснение на тая постъпка. Не само защото със Свететска Русия не сме имали и нямаме спорове, не само защото тя е страна освободителка, не само защото е страна славянска, но защото между великите сили само Германия и Свететска Русия не са подписали Нюйския договор. Свететска Русия не само не го е подписала, не само никога не го е одобрила, но тя публично го е отрече и публично осъдила. (Оживление).

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Г-н Минков! Заклучете.

Д-р Никола Минков: Още малко. — Г-да народни представители! Аз не мога да не одобря намерението на нашето правителство да прави активна балканска политика. И това проличава от онези пасажки в речта на министър-председателя, в които той нарича балканските народи и нашите съседи братя. В това отношение той не се отклонява от чувствата на българ-

ския народ. Аз обаче пак искам да кажа — вярвам, че и вие така го чувствувате — че за нас въпросът за братството на балканските народи веднаж завинаги и окончателно е формулиран чрез устата на един авторитет, който не подлежи на разисквания и спорове — това е Христо Ботев. Той казва в многобройните си писания в своите полемички: «Ние, българските революционери, се борим за балканска федерация. Ние искаме свобода на всички балкански народи. Ние искаме всеки да бъде господар на своята земя, ние искаме ние да бъдем господари на нашата земя.» А нашата земя той я посочва специално в споровете със сръбските политики, когато ги пита: «Какво правят вашите пропагандатори в Скопие, във Велес и в Охрид? Отговорете: смятате ли тези градове за сръбски градове? Ако ги смятате, не може да има между вас и нас приятелство.»

Г-да народни представители! За отстояване твърдо на българската кауза има не само многобройни дипломатически документи, не само признанието на целия свят, не само съзнанието на самото население в Македония, но днес имаме нови факти на Балканския полуостров, за които ние сме дължими да държим сметка. Къде е великосръбският шовинизъм? Та той е повален в своята собствена страна. Аз не говоря за образи, а за вътрешната борба на взаимно унищожение. Тезата на сръбския шовинизъм е отречена в самата борба. Днес и двата революционни лагери в съседна Сърбия имат променени становища. Тито, както казва и гръцкият вестник «Елас», издаван в Лондон, издига официално лозунга за македонска народност. Това не е туй, което ние казваме, това не е туй, което историята и етнографията казват, но това е едно публично осъждане и отричане на цялата онази теза, която от половин столетие единодушно цялата сръбска наука, политика и армия насаждаха и разпространяваха — легендата за сръбския характер на Македония. Днес едно движение в съседна Сърбия официално признава, че и след 20-годишно владичество, след толкова насилия, след толкова фалшификации нито един сърбин в Македония няма. О, ние отдавна знаем, че сърбите ще бъдат притиснати кога и да е да отстъпят на тази спасителна и последна за тях позиция: не са сърби, не са българи, те са македонци. За нас е важно обаче, че те публично отричат една теза, която беше официална теза на сръбския народ.

Г-да народни представители! Аз си позволявам да ви кажа, че има българи, които са се срещали твърде скоро с водача на революционното движение на сръбските офицери националисти Дража Михайлович, който публично е заявил, като е натоварил съответните лица да донесат това до знанието на съответните фактори и обществения характер в България — и това е вече станало — че сърбите официално признават, че корпушът в Сърбия е имал само една благородна роля на човешко и рицарско отношение; че сърбите признават, че в резултат на толкова борби и страдания на балканските народи дошло е време да се разберат българи и сърби на базата всеки да си вземе своята земя. Казал е: «Ние да си вземем Пирот и Морава, вие да си вземете македонците, като толкова ги искате.»

Когато, г-да народни представители, едно такова отстъпление пред научната истина, пред фактите и преди всички противоречията сила и свободна воля на самия македонски народ се проявява, толкова повече цялата българска политическа мисъл от най-ляво до най-дясно е длъжна да не смесва националните идеали с конкретните насоки на външната политика. Външната политика ще я правите вие, а ние политиките, интелигенцията, нямаме правото нито за един миг, нито за една секунда във време на преходни постижения да се отричаме от трайни интереси.

Та кой ни е дал пълномощие да се отричаме от това, което е свещено притежание на историята ни? Та кой е упълномощил един български политик, един български гражданин в кратката отсечка на времето, в нищожните дни на своето земно съществуване да се откаже от онова, което е свещено достояние на 13 столетия!

Г-да народни представители! Когато говорим за националните идеали, ние сме дължими да бъдем внимателни, защото историята ни дава изобилни примери. Ние можем да се отказваме от всичко, обаче божествените закони ще ни отведат и нас в петлениния мир и ще бъдем заместени от други, които ще потъпчат като акт на подлост, на падение и на поражение нашето отказване и отново ще издигнат едно гордо знаме, което се развява 13 столетия на Балканския полуостров — знамето на националната независимост, на европейската солидарност и, ако щете, на божествените начала. (Продължителни ръкопляскания)

Г-да народни представители! (И за едно такова отклонение към националните въпроси аз искам да ви цитирам един малък пример от нашата близка политическа история. Вие знаете, че г-н Георги Кюсеианов, както се забеляза, ако се не лъжа от г-н Цанков, успешно сложи началото на една политика на сътрудничество с тогавашна Югославия. Не случайно Георги Кюсеианов е известен в балканските политически среди като шампион на мира и на балканското политическо сътрудничество. Подписва пакта за вечно приятелство с Югославия в навечерието на един законодателни избори там, при него отива г-н Стоядинович и другарски го помага: «Кюсеианов, ти ще разбереш моите затруднения. Ние сме в навечерието на вътрешни политически борби, мене ме атакуват известни центрове в Югославия за подписано съглашение. Аз те моля, направи ми една колегиялна услуга: нека да издадем едно комюнике, едно съобщение, една декларация, че ние сме се окончателно разбрали и между нас, между страните и народите, спорни въпроси не съществуват.»

Кьосеиванов, с изкуството и такта на голем дипломат, който може да отказва без да предизвиква, му напомня, че той дава много погрешно тълкуване на пакта за вечно приятелство. Пактът за вечно приятелство е един инструмент, му казва той, за разрешаване на спорните въпроси, обаче ние никога път досега не сме признали, че спорни въпроси не съществуват. Пред тази аргументация г-н Стоядинович се отказва от своята молба и признава, че това именно съдържание трябва да се вложи в тоя пакт.

Г-да народни представители! Около тази позиция на нашата външна политика може ли да има в България спор? Да не говорим за правителствата на г-н Цанков и на Ляпчев, които бяха явно на тая позиция. Да говорим ли за правителството на народния блок, възглавявано от г-н Мушанов, в което участваха четири от известните тогава демократични партии, дошли на власт с грамадно мнозинство? Не беше ли това правителство, което отказа да се присъедини към Балканското споразумение, за да подчертае единодушното разбиране на българския народ, неговата вяра и неговата надежда, че спорните въпроси ще бъдат разрешени?

Най-после една група политически дейтели завчера ни прочетоха тук една декларация, в която казват: ние искаме да се оттеглят войските ни от земите, върху които България не претендира. И аз питам: ще бъде ли опроверган в тази зала, че няма български политически деятел, че няма българска политическа среда, която да не мисли, че Беломорието и Македония са трайни достояния, неразделна част в нашия съдбовен път и че ние следователно сме длъжни с всички сили, с всички възможности, с пълна вяра да ги браним? Те не ме опровергават и аз зная, че няма да ме опровергават, защото така мислят, защото това е духът на цяла епоха, на цяла история.

Г-да народни представители! Аз ви моля да не изпадаме в малодушие. Аз чувам често хора да казват: България е изправена пред пропаст, България никой път не е била пред такава пропаст, както сега — България ще загине окончателно и безвъзвратно! Без да ми бъде много приятно, г-да народни представители, аз искам да ви напомня колко трагични моменти е преживял нашият народ, много по-страшни, много по-болезнени, много по-тежки, без да се е заличил от историческата сцена и без да е загубил от своята жизненост.

Ами по-малко от половин столетие беше изтекло от смъртта на великия Симеон, когато във форума на Константинопол, столица на тогавашна Византия, се устрои едно мъчително за всяко българско сърце тържество, когато внуците на Симеона бяха заведени там като пленници, бяха им снети всичките царски доспехи публично пред очите на една озверена тълпа. И когато в съзнанието на един вековен враг България беше повалена в праха, унижена, оскърбена и заличена, в западните планини на Македония едип легендарен рицар, за който французият историк Шльомберже казва, че за епохата си е неподремаем — цар Самуил — поведе една 30-годишна славна борба с Василий Българоубиеца. Моменти страшни и трагични!

Та не е ли страшен и трагичен моментът в нашата история, когато 15,000 ослепени войници трябваше да бъдат като че ли последната и прощална сянка върху образа на загиваща България? И след туй настъпва 150-годишно робство! Ами не е ли трагичен и страшен моментът, когато един от най-красивите градове на средновековието — Търново — със своите дворци, със своите палати, със своите болярски кули, със своите богатства, със своята книжнина, е бил обхванат от пламъци, цялата аристокрация изклана и погурчена, а един самачък благороден старец, като символ на чувствата и вярата на цял народ, патриарх Евтимий, отказва да даде знака на сдаване, на унижение и отбелязва волята на народа скоро да възкръсне?

Кои са тия синове, слаби и малодушни, на нашата земя, които казват, че днес осем милионна България, България с 800-хилядна войска, България с здрава държавна организация, България с една голяма интелигенция, България с академии, с университети, с училища, България с международно име и престиж е в състояние на отчаяние, на покруса? Кои са тия синове без воля, без сила духовна?

Г-да народни представители! Аз и друг път съм казвал: не е празна приказка максимата, че историята е учителка на народите. В дни на унижение и уплах, разглеждайки нашия национален въпрос през неговата историческа перспектива, вие ще видите, че нашият живот е кратък, че ние изчезваме, царе си отиват, институти загиват, хора се стопяват, обаче вечно в историята, нацията, остава. И аз ви моля, нека в този момент, в тия — пак казвам — задушни и тревожни августовски дни да разнесем сред народа вярата в неговия утешен ден.

И нека да разширим апела на г-н Цанков за единение — аз го намирам сърдечен и топъл — към всички българи. В този момент няма нищо по-необходимо, няма нищо по-необходимо от това единение. Защото и Левски — с думите на когото аз свършвам — бе казал в трагични моменти на своя народ:

«Всичко се състои в нашите сдружени сили, срещу тях не може да противостои и най-силната стихия.» Никой не ще противостои срещу стихията на народа ни да живее свободен, независим и обединен. («Браво!» Продължителни ръкопляскания.)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Давам пет минути отиди.

(След отиди)

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: (Звъни) Заседанието продължава. Има думата народният представител г-н Крум Митаков.

Крум Митаков: (От трибуната) Г-да народни представители! Излизам пред вас със смут в душата, възмущение ме обхваща, защото моментът, в който вземам думата, е съдбоносен за България, съдбоносен е за нашата родина. По тази именно причина аз няма да се впускам в странични въпроси, а ще искам да се спра конкретно върху декларацията на г-н министър-председателя.

Г-да! Съдбоносни са времената, защото нашата родина днес е заплашена от една двойна опасност: опасност отвън и опасност отвътре. Отвън въоръжени сили застрашават да унищожат нашето отечество, отвътре червеят на разложението иска да подрони устоите на нашата държава. И днес, когато г-н министър-председателят излиза със своята декларация — историческа декларация, предназначението на която е да даде нова насока на нашата външна политика, за да не кажа завои в тази политика — в този момент задачата на всеки един от нас, който излиза на тази трибуна, е много тежка и отговорна, но същевременно тя е изпълнение на един дълг от нас — да изнесем чистосърдечно, честно, както каза г-н министър-председателят, това, което мислим, което ни вълнува.

Г-да народни представители! Г-н министър-председателят в своята декларация ни каза, че преди вземането на властта от днешното правителство нашата страна се е намирала на един кръстопът, от който всяка крачка изглеждала фатална, катастрофална. В това време — твърди г-н министър-председателят — българският народ чрез общественото мнение е могъл да наложи своята воля и тая негова воля, разбира се, се изразява в съдържанието, което е вложено в декларацията на г-н министър-председателя. А коя е била волята на българския народ, проявена благодарение разбирането на тежкото положение, в което бе поставен тоя народ, благодарение на търпението и човещината, проявени към неговата съдба, за което той не могъл да не бъде благодарен? Тази воля е била волята за мир. Да, г-н министър-председателят е конкретен, той ясно се изразява — волята на народа за мир. Но той не е конкретен и не се изразява ясно в другата част на фразата — кой е разбрал тежкото положение на българския народ, благодарение търпението и човещината на когото българският народ могъл да прояви тази своя воля? Струва ми се, че тук се прави алюзия за нашите врагове. Струва ми се, че тук се прави алюзия, че нашите врагове са проявили една благосклонност, като са спрели да ни бомбардират, като са спрели да ни тероризират, като са спрели да убиват нашите жени и деца, да убиват старци и баби. Аз не знам дали действително е тази мисълта на г-н министър-председателя — той ще се обясни — но така изглежда от неговата декларация, в която, както той сам казва, има много недомълвки, много нещо казано и много нещо неказано, което ние сами ще трябва да изтълкуваме.

Г-да народни представители! Вярно е, че българският народ не желае войната. Но има ли някъде народ в света, който желае войната, който гледа на войната като на някакъв спорт? Някога е имало народи, на които занятието е било войната, но това време отдавна мина. Днес няма народ, който да желае войната. Нима американците от любов към войната са дошли тук в Европа? Нима русите се бият от любов към войната? Нима германците се бият от любов към войната? Обаче има един друг въпрос, който е по-важен. Не е достатъчно един народ да проявява своята воля за мир, не е достатъчно да констатираме тази воля, за да определим неговата външна политика. Нима няма и една друга воля във всеки народ, а кой-много в нашия, българският народ — волята за независимост, волята за свобода и волята за самостоятелност? Има ли някой народ, който желае робия? Питам, българският народ желае ли робството? Има у него една по-силна воля от волята за мир — волята за свобода, волята за независимост. Някои народни представители ръкопляска! И с тази воля, смятам, ние всички, и народни представители, и правителство, трябва да се съобразим и трябва да нагаждаме политиката на държавата.

Г-да народни представители! Г-н министър-председателят в един пасаж на своята декларация намерва, че българският народ имал единствения дълг само търпеливо да понася всички насилия и страдания, които съдбата му отреди, за да не разширява безполезно конфликта и човешките страдания. Значи, българският народ, когато го споleti едно нещастие, има дълга търпеливо да понася всички страдания; българският народ, за да изведе една борба докрай победоносно, също така има дълга да понася всички несгоди. Обаче българският народ има един по-висш дълг — да брани своята независимост и своята свобода:

«Нашата съдба, братя — казва г-н министър-председателят — трябва да бъде в нашите ръце.» Но в чии ръце досега е била, г-да народни представители? Аз не знам някога да е била в чужди ръце. Всеки народ сам кове своите съдбини. Нека се изкаже г-н министър-председателят какво иска да каже с това, че досега нашата съдба не е била в нашите ръце. В чии ръце е била тази съдба? Дали иска да каже, че е била в германски ръце? Или в чии други ръце? Като че ли се прави една малка алюзия, че е била в ръцете на покойния наш цар. Като че ли би могло да се даде и това тълкуване.

Един народен представител: Не е така.

Крум Митаков: Добре, но покойният цар не е между живите от една година. Тогава, от една година насам, в чии ръце е била тази съдба?

Не, г-да, смятам, че тук има грешка. Всякога нашата съдба е била в наши ръце. И там е именно трагедията — че когато нашите ръце не се окажат достатъчно крепки, когато

нашите ръце не са подсилени с една крепка воля за отстояване на нашата съдба, тогава вече дохожда нещастиято. Когато ние помислим, че можем да сложим нашата съдба в ръцете на чужденците, даже в ръцете на един международен ареонаг; когато ние споделяме мисълта, че ще дойде по-добър свят, че тази война не може да не завърши с един прогрес, да не завърши с нещо хубаво, с една социална правда, с една международна правда и т. н., тогава смятам, че нашата национална съдба не е в наши ръце. Щом ние се надяваме на чужестранците на другите, щом ние се надяваме на случайността, на вярата, ние като че ли вече преставаме да бъдем държавници, като че ли вече преставаме да бъдем политици.

Таско Стоилков: Ще се оправят работите. Круме!

Крум Митаков: Това би могъл да каже владиката Стефан — че нашата съдба слагаме в ръцете на Бога; на него се надяваме и слагаме оръжието си, защото няма по-благ, по-любвеобилен и т. н. на този свят от Бога. Защо да не се надяваме на него? Уви, българската поговорка казва: помогни си сам, за да ти помогне и Бог.

Някога, г-да народни представители, преди 26 години, имаше един друг държавник, който също така, ръководен от идеализъм, от вяра може би в човешката, в човешката съвест, сложи съдбините и делото на България в ръцете на председателя на Съединените щати, т. е. в ръцете на президента Уилсън, който беше прокламирал своите 14 точки. Днес в чии ръце слагаме съдбините на нашата държава, кой ще създаде бъдещия свят по-справедлив, по-социален и т. н.? Тогава ние не бяхме във война с Америка, тогава стоя тук до края на войната пълномощният министър на Съединените щати. Днес ние не сме във война с друга една велика воюваща сила — Съветска Русия. Тук е дипломатическото представителство на Съветска Русия, също тъй, както някога беше тук това представителство на Съединените щати. Пита се, дали не бихме искали да сложим съдбините си в ръцете на г-н Сталин, дали и от СССР не чакаме подкрепа, дали там не е нашата надежда?

Аз не вярвам да е тази мисълта на г-н министър-председателя. Той ще се изясни в последствие. Обаче едно искам да подчертая — не мисля, че съдбините на България бихме могли да сложим в ръцете на Рузвелт или на Чърчил.

Г-н министър-председателят напомни в своята декларация, че някога, при произнасяне на последната негова реч, ние сме го акламирали, че от последната негова реч на 31 януари 1941 г. сме останали предоволни и възхитени и в доказателство на това сме решили да бъде отпечатана тази реч в 200 хиляди екземпляра. Но, казва г-н министър-председателят, кой знае за какво след няколко дни същото Народно събрание, аплодира и факта на моето сменяване, факта, че политиката, която аз исках да прокарам, която се одобри от Народното събрание, беше възложена на един друг да я провежда. И се пита: какво ще кажат хората за нас, не е ли това безхарактерност на нашия най-висш институт? След малко той си отговаря: не, това не е безхарактерност. Тогава българското Народно събрание се съобразяваше с обстановката, и сега, когато ме посреща също така радушно, се съобразява с обстановката или, по-правилно казано — нямам време да цитирам — се съобразява с настроението на българския народ.

Е добре, г-да народни представители, дали това беше действително безхарактерност или пък не беше? Нека направим една малка разходка, да си спомним за ония времена, да видим какво каза г-н министър-председателят тогава и защо ние всички му аплодирахме, и аз най-много му аплодирах.

Таско Стоилков: За кое се отнася, г-н Митаков?

Крум Митаков: За неговата последна реч. В тази реч, г-да народни представители, г-н министър Багрянов изтъкна, както сам той подчертава в своята декларация, едно разбиране, което беше разбиране на голяма част, за да не кажа на цялото Народно събрание. Много, каза, народни представители и в заседанията на болшинството, и в пленума поддържаха становището, че за да излезе България от стопанския хаос, трябва да възприемем плановото стопанство, което съществува в Германия. Той ясно го подчерта. И каза след това: за да можем да осигурим добри цени за нашето земеделско производство, трябва да създадем едно истинско планово стопанство, защото нему, като министър на земеделието, някои важни фактори от Германия, които уреждали въпроса за цените, му казали: «Ние с удоволствие ще ви дадем добри цени за вашите земеделски произведения и това ще го направим не от някаква слабост, не от някакъв романтизъм, но ще го направим от интерес, в съгласие с нашия държавен интерес. Като дадем по-добри цени за вашите произведения, българският народ ще стане консумативно по-способен и следователно ще намерим по-добър пазар за нашите произведения. Обаче ние не можем да ви дадем тези цени, догдето вие нямате планово стопанство. Защо? Защото това увеличение на цените няма да отиде в полза на производителите, а ще отиде в джоба на посредниците, на хора, които нямат заслуги към производството.»

Това бяха мисли, които бяха посрещнати с ентусиазъм от Народното събрание. Продължителни ръкоплескания ги подчертаха, както се вижда в дневниците.

Той изтъкна и друга една мисъл. Той каза тогава: къде е злото? Злото е в това, че ние още продължаваме да служим на един фетиш, на принципите от френската революция, а именно на принципите свобода, равенство и братство. Свобода, която дава възможност на индивида да не се съобразява с интереса на държавата и да експлоатира себеподобните си.

свобода, която създава неравенството. Той се обяви тогава против индивидуализма и подчерта с дебела черта, че не е съгласен с онова положение, което съществува в Англия и в Америка. Разбира се, ние тогава всички бяхме съгласни — и сега сме съгласни — с тия разбирания и затова го аплодирахме.

Таско Стоилков: Ама да не мислиш, че по тия въпроси той е мръднал!

Крум Митаков: Чакай! Не казвам, че е мръднал.

Сега обаче министър-председателят в своята декларация се надява, че някой ще създаде нов свят. Сега всички у нас имат това впечатление, че Америка и Англия заедно със Съветска Русия ще спечелят войната и следователно ние искам да направим завој затова, че те ще спечелят войната. Но, г-да, този хубав свят, за който мечтае г-н министър-председателят, този хубав свят, който министър-председателят се надява, че ще се създаде след победата, ще бъде ли такъв, какъвто той си го рисува, щом като главните партньори в борбата имат голям недъг в своето стопанство, в своята стопанска система?

Той каза и друга една мисъл в своята реч, която също така аплодирахме: ще победят във войната ония страни, които имат не само по-добър дух и по-организирана войска, но които са и по-добре организирани стопански. И той изброи кои държави са по-добре организирани стопански. На първо място, разбира се, постави Германия, като тогава той мислеше, че Германия ще победи, и ние, разбира се, му аплодирахме. Сега става нещо като дисонанс. Като че ли той сега със своята декларация иска да ни каже: не, Германия няма да победи, други ще победят, тези с лош стопански строй!

Данаил Жечев: Не каза това.

Крум Митаков: Как го посрещнахме? Най-напред посрещнахме с топлота нашия стар приятел и сътрудник.

Таско Стоилков: И другар.

Крум Митаков: И другар, разбира се. Сега не че имаме нещо против неговата личност — ние всички го обичаме, защото действително той е човек с идеалистични стремежи, с добри желания — но като че ли не можем да се съгласим с неговите идеи и мисли.

Таско Стоилков: Като дойде човек на голямото място, ще страда и от словесни изстъпления!

Крум Митаков: Веднага след оставката на г-н Багрянов министър-председателят декларира, че политиката, следвана от г-н Багрянов в областта на земеделието, няма да бъде променена от правителството, че тя си остава същата; че имало само някакви недоразумения, които не са във връзка с земеделската политика, която той искал да прокара. И действително законите, които г-н Багрянов предложил тогава, се гласуваха с малки изключения. Имало някакви различия в методите, неразбирания и главно не били добри личните отношения между г-н Багрянов и другите министри. Г-н Багрянов веднага след своята оставка каза в печата, че счита за свой дълг да напусне министерството, щом като няма съгласие, защото в тия времена трябва да има единство в българския народ. Точно за това, за да има единство — времената не бяха за смутове в страната, времената не бяха за поставяне въпрос за доверие или недоверие на правителството — въпреки че бяхме гласували да бъде отпечатана неговата реч, ние посрещнахме също така с благосклонност неговата смяна. Тъй че, г-да, ние не бяхме непоследователни.

Петър Марков: Не е вярно, че с благосклонност се прие от нас махването на г-н Багрянов.

Данаил Жечев: Никакво участие няма Народното събрание в махването на г-н Багрянов.

Крум Митаков: Искам да кажа, че Народното събрание не протестира.

Петър Марков: Ние бяхме поставени пред свършен факт. Има хора измежду нас, които са ръкоплескали на тая работа, но то е друг въпрос.

Данаил Жечев: Поставиха ни пред свършен факт.

Крум Митаков: Искам да кажа, че не направихме протест. Не искахме да създаваме тогава министерска и държавна криза.

Петър Дограмаджиев: Това не беше наша работа.

Крум Митаков: Не беше наша работа. Точно така каза и г-н Багрянов, защото това беше преди всичко работа на държавния глава. Не ние казахме кои ще бъдат министрите. Държавният глава беше той, който избираше своите съветници.

Таско Стоилков: Това е и обществено потвърдено. То има и обществено потвърждение.

Крум Митаков: Значи, по силата на нашите разбирания за безпартийния режим, ние тогава бяхме последователни.

Но ние сме малко смутени днес, защото в декларацията, която ни прави г-н министър-председателят, като че ли съзираме една непоследователност между това, което казваше по-

рано, и това, което казва сега. Вярно е, че събитията се развиха по друг път, вярно е, че обстановката днеска не е тази, която беше по-рано. Обаче все пак по въпросите от висшата политика, които не са податливи така лесно за разбиране, винаги е имало и ще има различия в схващанията, даже когато данните са съвършено едни и същи. Сега ние не знаем данните на почитаемия Министерски съвет, за да реши той да направи едно отклонение от досегашната политика. Може би има много сериозни данни, които ние не можем да знаем в този момент и които Министерският съвет не може да ни каже и не бива да ни ги каже. Но това, което знаем ние, това, което знае българското общество, то е, че днес и вчера, в продължение на година и повече от година, нашият голям съюзник търпи неуспехи по бойните полета.

Но, г-да народни представители, това достатъчен мотив ли е? Някога, когато нашият съюзник печелеше победи по всички фронтове, аз си спомням, че, говорейки от трибуната на Народното събрание по закона за приложението на Мусмановия план, бях казал: «Не бива да бързаме с неговото приложение, защото не знаем как ще се развие войната. Този план е приготвен за 600-хиляден град. Ако Германия победи, ако ние бъдем на страната на победителите, София ще се развие в милионен град и следователно Мусмановият план няма да подхожда за него.» И действително преди бомбардировките над София бяха раздадени над 800 хиляди продоволствени карти. Ако ли пък изгубим войната, казах аз, тогава София сигурно няма да стигне и 600 хиляди души, а може би и ще се намали. Поради това съображение не е необходимо и разумно в тия времена да прилагаме Мусмановия план. Точно тогава един се обади от банките, ако се не лъжа беше г-н Струнджев, и каза: «Нима ти се съмняваш в победата на Германия?» Казах на г-н Струнджев: аз не се съмнявам в победата на Германия, или по-право аз желая тая победа, но войната е между велики сили, войната е между народи с грамадни възможности и какво може да стане не знаем. Сега обаче стана това, което предполагаме. Ето че додоха лоши времена

Таско Стоилков: Митаков тогава беше в положението на ясно-видец. Той е казал тогава една права дума.

Крум Митаков: Ето че дойде времето, когато нашите съюзници се огъват. Но не се ли огъваха едно време и днешните съюзници — Русия и Англия? Не стигнаха ли германците до Сталинград? Стигнаха, но уви, отстъпиха. Защо отстъпиха? Защото отгъти имаше хора с воля, които удържаха докрай, които имаха воля за победа и я изтъргнаха. Вярно е, че в голяма степен неуспехът на германците при Сталинград се дължи на причини, на които се дължи и друг един техен неуспех в Южна Европа. Бадолиевисти в италианската армия опуснаха фронта на Дон, вследствие на което трябваше да стане една голяма промяна. Но както и да е, това не е важно. Важното е, че дойдоха събития, които промениха положението. По-нататък дойдоха и други събития, дойдоха бадолиевските събития. Ако не бяха бадолиевските събития, положението щеше да бъде съвършено друго — нямаше да имаме бомбардировки на София. 4-милионната италианска армия, ако беше на мястото си, макар дала големи загуби, щеше да удържи поне бреговете на своята родина.

Но стана това, което малцина очакваха. Стана предателство спрямо собственото отечество, спрямо цяла Европа и съюзниците. Вследствие на това предателство ние днес страдаме, София е разрушена, защото аеропланите, които налетяха над София, излетяха от Италия, от Фоджа. И тия аероплани, които сега летят над София, тия, които вчера или онзи ден хвърлиха бомби над Лом, пак излитат от Италия, малко по-на север от Фоджа. Станаха събития, а стават и нови събития в Франция. Гледаме, че там атлантическият вал се огъна и германците отстъпват.

Стефан Багрялов: Круме! Ти да не си генерал или стратег?

Крум Митаков: Аз искам да ви обърна особено вниманието на едно обстоятелство, много важно според мене. Г-да! Вие сте чули всички, че на източния фронт бяха пленени редица германски генерали, че от радио Москва редица германски генерали отправят позив към германската армия да капитулира, да сваля режима на Хитлер и да сложи оръжието. Нещо повече. Генерали не само че бяха пленени, но и дезертираха, какъвто е например случаят, ми се струва, с генерал Линдеман, командир на войските, които са в балтийските държави.

Сирко Станчев: Защо разправяш тия работи? Те не са във връзка с въпроса.

Крум Митаков: Моля. Всичко това е във връзка с въпроса. — Ние преживяхме и друго едно събитие — посегна се на живота на фюрера. Аз мисля, че някога тая трибуна, или в заседанията на болшинството, или в кулоарите съм поддържал тази теза, пък и пред германците съм я поддържал: Германия може да спечели всички сражения на фронтовете, Хитлер може да спечели всички беве, обаче ако само едно сражение вътре в Германия не го спечели, сражението с шестата колона на световния масонски съюз, той няма да спечели войната. Защото тия генерали, които фигурират в списъците на бунтовниците, за голямо съжаление, са членове на масонски лози.

Петър Дограмаджиев: Вие знаете ония, които участваха в заговора!

Председателстващ д-р Петър Кьосеянзов: Тия работи не ги говорете. Оставете германските работи.

Д-р Георги Рафаилов: Ясно е. Говорете по нашите работи.

Крум Митаков: Аз сега се връщам на нашите работи, но моля ви се, г-да, не ме прекъсвайте. Знам, че има тук масони, на които не са приятни тия работи да ги слушат.

Еким Екимов: Ясно!

Крум Митаков: Г-н Еким Екимов! Мисля, че в «Зидарски преглед» има едно име Еким Екимов. Не зная дали не е Вашето име или на някой Ваш приятел, но във всеки случай знам, че има едно такова име. Може да е на Ваш приятел, или на някой Ваш роднина в Свищов. Може да не е Вашето.

Еким Екимов: Аз не съм виждал «Зидарски преглед», но знам, че има име Еким Василев Екимов, а аз се казвам Еким Александров Екимов. Не е едно и също името.

Крум Митаков: Може би това лице ти е роднина. (Смях) Може на някого да му е мъчно за тия работи, които разправям, но недейте ме прекъсва. Аз знам, че има хора, на които е мъчно, когато говоря за масонството.

Сега, г-да, когато Германия се очиства от масонството, защото вече прозря голямата опасност, аз вярвам повече в победата на Германия, отколкото по-рано.

Таско Стоилков: За честта на трибуната, уяснихте въпроса, г-н Митаков.

Председателстващ д-р Петър Кьосеянзов: Въпросът е ясен. Говорете си.

Крум Митаков: Г-да народни представители! В изложението на г-н министър-председателя се прозира страх за бъдещето на България. Този страх не е негов личен, защото аз не мога да допусна, един доблестен офицер от миналата война да е страхлив. Не. Той е дал достатъчно доказателства за своята храброст. Обаче този страх иде от общественото мнение. Но, г-да, общественото мнение къде се проявява? Ние много пъти сме казвали тук, че прокарахме закон, че не трябва да се влияем от кафенетата и улиците. Това общественото мнение днес се проявява само по кафенетата и улиците. Ние имаме цензура. Нашите речи се цензурират. Ето, речта на г-н Цанков не беше предадена от вестниците. Речта на г-н Лазар Попов също не беше предадена. По кой начин се изразява българското общественото мнение?

Министър д-р Александър Сталийски: Речта на г-н Цанков беше предадена даже и по радиото. Ще излезе и в утрешните вестници, понеже се даде снощи късно. На г-н Лазар Попов обясних, че речта му не е излязла, понеже късно вечерта се предаде.

Крум Митаков: Дано бъде така.

Таско Стоилков: Г-н Митаков добросъвестно се е заблудил.

Крум Митаков: Не съм се заблудил. Ако се коригира това положение, толкова по-добре. Аз искам да кажа, че това не е добре. Поне досега беше така. Дано занаят не бъде така.

Министър д-р Александър Сталийски: Както виждате, не е вече така.

Крум Митаков: Обществено мнение го нямаше. То беше кръчмарско мнение, кафеджийско мнение, мнение на улицата. Но, г-да, г-н министър-председателят изказа и друга една мисъл, която г-н Лазар Попов възхвали. Това е мисълта, че правителствата трябва да поемат отговорността и че тази отговорност не трябва да бъде прехвърлена на другите фактори.

Той каза и една друга мисъл — че Регентството не отговаря за политиката на правителството. Да, и така може да се разбира и тълкува конституцията, обаче аз имам малко по-друго мнение. Че правителството трябва да отговаря. Обаче и Регентството, според мене, отговаря за политиката, защото цар и Регентство не е едно и също нещо. Царят не отговаря, защото царската особа е свещена и неприкосновена, а особите на регентите не са нито свещени, нито неприкосновени. Това едно и второ, ако не углавно, регентите отговарят поне политически, защото ние, Народното събрание, тук сме ги избрали и те са наши пълномощници, а не са пълномощници на Негово Величество, който е малолетен и няма това право да упълномощава.

Сирко Станчев: Тази е нова теория!

Крум Митаков: Следователно ние, които взехме ролята на Велико народно събрание, ние, които бяхме признати като Велико народно събрание, сме тези, които даваме авторитет на Регентството, а то от своя страна дава авторитет на правителството. Регентите не бяха били изправени на съд, ако в политиката стане нещо, което не би трябвало да стане, и ще отговаря правителството, обаче регентите, бидейки избрани от Народното събрание, отговарят политически. Един ден едно друго Народно събрание ще поиска политическа сметка и те ще трябва да си теглят последствията, ако са създавали такива правителства, които са направили пакост на страната. Такова е моето разбиране. Който не е съгласен, е в правото си да има

мнение каквото иска. Вие можете да не бъдете съгласни с мене. Това е ваше право.

Ангел Сявинов: Конституционното право къде остава?

Таско Стойков: Не си прав. Той борави с науката за правото!

Крум Митаков: Друг един въпрос, който се повдигна преди малко, това е въпросът за мандата на Народното събрание и за неговото разтурване. Вярно е, че нашият мандат е изтекъл. (Възбуждения)

Петър Дограмаджиев: Този въпрос го оставете сега!

Таско Стойков: Този въпрос е много парлив, г-н Митаков.

Председателстващ д-р Петър Кьосеванов: (Звъни)

Крум Митаков: Добре, щом не искате да ме слушате, аз ще кажа само, че когато става въпрос за властта на Народното събрание, ние не можем да излизаме само от формални съображения, г-да. Преди всичко нашето стоеие тук не е по решение на регентите или на правителството, а по закон, който може да се измени само с закон. Ние сме гласували закон — дали той е конституционен или не, то е друг въпрос — и ние сме, съгласно конституцията, тези, които можем да кажем дали той е правилно издаден или не. Следователно, когато става дума за разтуряне на Камарата,

Някой от народните представители: Кога е ставало въпрос за разтуряне на Камарата, бе?

Крум Митаков: Тук стана дума — то може да стане само с закон, тъй като в закона е казано, че мандатът на Камарата се продължава само за една година поради това, че събитията не позволяват да се правят избори. Ако ли събитията се променят, ако действително дойде мир.

Таско Стойков: Г-да, не смущавайте оратора!

Председателстващ д-р Петър Кьосеванов: Г-н Митаков! За да можете да говорите по-лесно, недейте влиза в пререкание с всеки народен представител. Съсредоточете се върху беленките си и следвайте мисълта си, за да не прави впечатление, че само си приказваме. Моля ви и вас, г-да народни представители, недейте го пререкава, за да може да се изкаже.

Крум Митаков: Както и да е. По този въпрос аз не искам повече да продължавам.

Таско Стойков: Край на този въпрос!

Крум Митаков: Г-да! Аз искам да се спра на един друг въпрос. Г-н министър-председателят в своята декларация напуска, че ние сме събрали с нашето решение за обявяване война на Америка и на Англия. И тук не съм съгласен с г-н министър-председателя и имам основания да говоря по този въпрос. Първо, ние не сме вземали решение за обявяване война на Америка и Англия. Решение взе тогавашното правителство, което прочете декларацията тук, която ние изслушаме и приехме, защото е един свършен факт!

Но има и друго нещо, г-да народни представители. Вие от мнозинството си спомняте, че, макар да съм подчертан приятел на Германия, аз бях единственият, който се противопостави на обявяването на войната, като казах, че ако правителството смята, че трябва да се обяви тази война, то нека да си я обяви, негова работа е, но няма защо да иска одобрението на Народното събрание, защото никъде в конституцията не е казано, че Народното събрание се занимава с въпроса за обявяване война или за подписване на мир. Само Великото народно събрание се свиква, когато е въпрос да отстъпим територии или да вземем територии. Обявяването на война е право на правителството. Правото, което има Народното събрание, е да предаде на народен съд ония правителства, които са извършили престъпления или които са направили грешки. Ние, Народното събрание, сме върховна контролна власт и следователно не можем да се занимаваме с въпроси от такъв характер — да се обяви война или да се сключи мир, защото нам не може да ни се каже самата действителност, както е случаят и днес. Затова смятам, че декларацията на днешното правителство не би трябвало да бъде сложена на наше одобрение. Тя не подлежи на наше одобрение, тя е работа на правителството. Ние нито ще му попречим, нито ще го поощрим. Това е чисто правителствена работа. Ние само можем да кажем мнението си, но не и да вземем решение по този въпрос.

Аз тогава предупредих, но казах се от покойния Сотир Янев, че тази война щяла да бъде формална, че тя е една символична война. Обърнах внимание на вас и на министрите тогава, че тази война не е формална и няма да бъде формална; че ние сме в такова географско положение, че когато и да е, ако не днес — утре, ако не утре — други ден, след неделя, след две, след месец-два, след година-две тя ще дойде със своите последствия. Готови ли сме да ги посрещем? Взели ли сте всички мерки, г-да? Каква подкрепа обещава съюзниците да ни дават? И в края на краищата знаем ли, като се забърваме в една такава война, и ако я загубим, какво ще стане от нас? Едва ли ще остане нещо от нас. И какво ще получим от всичко

това? Уви, тогава нищо не ми се отговори. Аз казах тогава: ако не сте взели пред вид всички тия неща, ако не вземете мерки да се получи народно единство за готовност и борба, тежко и горко, събитията ще ни заварят неподготвени и кой знае какво ще правим тогава. Когато Сотир Янев каза, че тази война щяла да бъде символична, аз му казах: моля те, Сотире, нека това твърдение бъде за последен път, но недейте казва на народа, че войната е символична. Дано бъде символична, дано бъде формална, но да не казваме това на народа; нека той знае, че тази война е истинска и че тя ще дойде с всичките последици, за да се подготви да я посрещне, защото, когато дойде тя и народът не е подготвен материално и морално да я посрещне, ние сме изгубени.

Още едно нещо искам да кажа тук във връзка с декларацията на г-н министър-председателя. Г-да! Той каза, че няма никаква отговорност за миналата политика, като че ли той е бил за друга политика и сега взема инициатива да спаси България. Ами че когато се подписа тристранният пакт, не беше ли г-н министър-председателят Багрянов и тогава министър?

Стефан Караиванов: Не беше.

Крум Митаков: Беше.

Стефан Караиванов: Г-н Багрянов напусна кабинета на 4 февруари 1941 г., а ние влязохме в тристранния пакт на 1 март.

Крум Митаков: Поне сегашният министър на външните работи тогава беше пълномощен министър в Германия.

Председателстващ д-р Петър Кьосеванов: Това е факт и ще се провери, защо спорите.

Министър д-р Александър Сталийски: На 21 февруари г-н Багрянов излезе от кабинета, а пактът с Германия е от 1 март.

Крум Митаков: Може да не е така — аз само питам. Но знай, че сегашният министър на външните работи тогава беше пълномощен министър в Германия и подписа този договор.

Председателстващ д-р Петър Кьосеванов: Още 10 минути Ви остава да говорите, г-н Митаков.

Крум Митаков: Да. — Г-да! Да оставим въпроса дали по това време г-н Багрянов беше министър или не беше министър, но гледам в декларацията, че между другото се споменава и за еврейския въпрос. Поне това е положително, че когато се разглеждаше еврейският въпрос, г-н Багрянов беше министър. Тогава аз се обях против пълномощията, защото, ако има нещо лошо в закона за защита на нацията.

Стефан Караиванов: И тогава не беше министър г-н Багрянов.

Крум Митаков: Проверете и ще се уверите, че беше.

Стефан Караиванов: Не беше.

Крум Митаков: На 31 януари 1941 г. г-н Багрянов държаше тук речта си, а законът за защита на нацията мина през декември 1940 г.

Г-да! Аз обърнах вниманието на Народното събрание, когато се поискаха пълномощията по еврейския въпрос. В закона може да имаше нещо прекалено, но лошото стана, когато се дадох пълномощия на Министерския съвет по еврейския въпрос, когато администрацията взема този въпрос в ръцете си. Тя злоупотреби с този закон и докара това положение, което имаме днес. Аз и други мои другари бяхме против даването на тия пълномощия именно по тия съображения. И сега не намирам, че може да дойде нещо лошо от това, ако се поправи законът против евреите. Аз не съм взел нито стотинка от еврейските имуществата; който е взел, нека той да му мисли. (Оживление) Аз гледах идеалистично на еврейския въпрос. Нека се промени законът. Най-сетне ако това ще стане за доброто на държавата, да се направи.

Игнат Хайдудов: Когато се гласуваше законът за защита на нацията, Вие много държехте, че той трябва да съдържа по-тежки наказателни санкции.

Крум Митаков: То е друг въпрос, обаче Народното събрание да бъде контрола по приложението му.

Председателстващ д-р Петър Кьосеванов: Г-н Митаков, казахте, че времената са съдбоносни, че с особено смущение се качвате на трибунала, пък от речта Ви личи, като че ли говорите за съвсем обикновени неща.

Крум Митаков: Ако тези неща бяха съвсем обикновени, нямаше да бъдат в декларацията.

Завършвам. Г-да! Искам да обърна вниманието ви на следното. Няма нищо лошо в това да стане една корекция в нашата политика. Това е в реда на нещата, това е право на правителството. Аз мога да мисля друго — че не трябва да става никаква корекция в политиката — но право на правителството е да прави корекция, защото то е отговорно, защото аз не съм отговорен.

Г-да! Ако действително ние сключим някакъв мир, аз питам: дали нашите противници ще осигурят поне независимостта на България — да не говорим за Македония, макар че ми е много мъчно за Македония?

Обаждат се: А-а-а!

Крум Митаков: Още повече ми е мъчно за г-н министра на вътрешните работи, който в една своя реч там каза: «Няма земна сила, която да ни отнеме Македония.»

Таско Стойков: Ще ти режем под език!

Крум Митаков: Мъчно ми е за Македония, мъчно ми е за Тракия, за Беломорие. Обаче аз искам да знам едно нещо: поне гарантирани ли са границите на старата България? Аз, като софийски депутат, искам да знам дали Тито е гарантирал поне София да остане в границите на България.

Стефан Каранванов: Отиваш много далеч!

Председателстващ д-р Петър Кюсеиванов: (Звъни)

Крум Митаков: Не отивам много далеч. Ето картината, която си представлявам, г-да!

Председателстващ д-р Петър Кюсеиванов: Завършете.

Крум Митаков: Най-малкото нещо, което искат от нас съюзниците, е, първо, да опразним новите земи и, второ, да се разоръжим. Много естествено е, че това значи да изгоним германците, т. е. да влезем във война с тях, ако те не искат доброволно да напуснат страната. Ако германците искат да си отидат — това знае г-н министърът на външните работи — тогава е лесно. Ако си отидат доброволно, естествено е, че англичани и американци ще поискат да минат през нас. Ако ли не поискат да минат, ще искат да се обезоръжим.

Искам да обърна вниманието ви, че ако се обезоръжим, може да дойдат шумците от Балкана, да вземат управлението в ръцете си, да произведат избори и да гласуват присъединение на България към Съветския съюз. Защото, ако искаме да търсим мнението на българския народ в кръчмите или по улиците, тези, които най-много плямпат по кръчмите и по улиците, желаят България да бъде приета в обятията на Съветска Русия.

Стефан Каранванов: Българският народ ли са тези, които искат това нещо?

Крум Митаков: Не са българският народ.

Стефан Каранванов: Недейте забравя, че вашите думи се отбелязват в стенографските дневници.

Председателстващ д-р Петър Кюсеиванов: (Звъни) Не смущавайте оратора. Той достатъчно осветли въпроса, но още по-добре ще направи, ако освободи трибуната.

Крум Митаков: И тъй, г-да, аз заключавам със следното. Искаме ли ние да осигурим съдбините на страната, искаме ли да изпълним нашия свещен дълг към родината, ние трябва да създадем едно единство, една воля за победа, една силна армия, която да бъде годна да защитава нашите граници. Ние трябва да кажем: макар да не искаме война, макар да не искаме чундот, обаче винаги сме готови да браним своето, да го браним с всички средства (Ръкоплескания), не с поразителни изявления, че не цем кръв, но с воля за победа. И за да не би един ден историята да каже, че цар Борис обедини България и беше наречен обединител, обаче при неговия невръстен син България беше разединена.

Таско Стойков: Такова нещо няма да стане.

Крум Митаков: Дано не стане. То няма да стане, когато сме готови да се отбраняваме, когато не се боим от бомбардировки, а сме готови да се бием до последна капка кръв.

Да живее България! Да живее Негово Величество царят!

Председателстващ д-р Петър Кюсеиванов: Часът е 8. Ще приключим заседанието.

За утрешното заседание председателството, в съгласие с правителството, предлага следния дневен ред:

Одобрение на предложенията:

1. За одобрение 18. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 5 юли 1944 г., протокол № 134 — относно кредитирането на тютюневите фабрики с бандерол за тютюневи изделия.

2. За одобрение 14. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 27 юни 1944 г., протокол № 131 — относно евакуирането на тютюните от тютюнотърговците без снабдяване с нови патенти и без заплащане на нови складови такси.

3. За одобрение 15. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 25 юли 1944 г., протокол № 149 — относно изменението и допълнението на 18. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 6 юли 1944 г., протокол № 134.

4. За одобрение 6. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 20 юни 1944 г., протокол № 127 — относно разрешаване безмитен внос на 3.000 тона картон и 500 тона хартия за нуждите на тютюневите фабрики в страната.

5. За разрешаване на а. д. «Книжна търговия» да внесе 15.434 кг. печатарска хартия.

6. За одобрение 5. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 4 май 1944 г., протокол № 98 — относно приемането на служба по ведомството на Св. Синод чужди поданици.

Първо четене на законопроектите:

7. За допълнителен бюджетен кредит по бюджета на държавата за 1944 бюджетна година в размер на 13.484.683.000 лв. (Продължение на разискванията).

8. За извършен бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните дългове за 1944 бюджетна година в размер на 2.608.590.000 лв. и за Главната дирекция на строежите в размер на 1.544.000.000 лв.

9. За допълнителен бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1944 бюджетна година в размер на 414.000.000 лв.

10. За извършен бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1944 бюджетна година в размер на 40.000.000 лв.

11. За отпускане заем на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните в размер на 400.000.000 лв.

12. За извършен бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните за 1944 бюджетна година в размер на 400.000.000 лв.

13. За разрешаване на държавните мини заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 300.000.000 лв., платими за повече от три бюджетни години.

14. За изменение на чл. 35 от закона за длъжностите, ценовете, заплатите и възнагражденията на държавните служители.

15. За допълнение на чл. 31 от закона за длъжностите, ценовете, заплатите и възнагражденията на държавните служители.

16. За изменение и допълнение на алинея трета на чл. 15-а от закона за държавните служители.

17. За изменение и допълнение на закона за пенсиите за изслужено време и за инвалидност на служителите и работниците при държавните мини.

18. За изменение и допълнение на военно-наказателния наредба-закон.

19. За изменение и допълнение на военно-съдебния наредба-закон.

20. За изменение и допълнение на закона за отнемане в полза на държавата незаконно придобити имоти.

21. За изменение на закона за държавната жандармерия.

22. За финансовото подпомагане на пострадалите от въздушни нападения общини.

23. За изменение и допълнение на закона за уредба и управление на българските държавни железници и пристанища.

24. За изменение и допълнение на чл. 323 от закона за народното просвещение.

25. За усиляване гражданската отговорност на длъжностните лица при установяване на обществени липси.

26. За изменение на закона за извънбрачните деца и за осигуряването.

27. За собствеността на училищните сгради, имуществото и фондовете на ония държавни професионални училища, които до 1 септември 1943 г. са били стопанисвани от бившите търговско-индустриални камари.

28. За допълнение на наредбата-закон за уреждане засаждането на нови лози и попълване на съществуващите.

29. За приемане дарението на ефорията «Ангел Попов» от гр. Велико Търново.

30. За учредяване на взаимнозастрахователна и спомогателна каса при Общия съюз на българските земеделци.

31. За изменение на закона за гербовия налог.

Одобрение на предложенията:

32. За одобрение на наредбите и постановленията на Министерския съвет, подлежащи на одобрение въз основа на чл. 2 от закона за бързо уреждане неотложни въпроси в освободените земи, издадени от 21 март 1944 г. до 17 август 1944 г.

33. За разрешаване на издателство «Мир», а. д. — София, при увеличаване капитала му да се облепи с гербов налог протоколът му.

Които г-да народни представители приемат предложения дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Затварям заседанието.

(Затворено в 20 ч.)

Подпредседател: Д-р ПЕТЪР КЮСЕИВАНОВ

Началник на Стенографското отделение: ДОНЧО ДУКОВ